ПЕРЕДНЄ СЛОВО.

Випускаючи сю збірку народніх пісѐнь в хоровому роскладі, впорядчик мав на мети уживання й ширіння її в школах людо́вих для у́чнів моло́дшого й підстаршого віку, даючи дітям у науку співу шкільного здоровий, корисний матерьял з мелодій рідної пісьні.

В тій меті впорядчик використав народній матерьял в цілій його повні, перевівши науку шкільного співу через ціле життя народнє, як воно одбилося в відповідних пісьнях народніх, простуючи від несвідомого віку дитя́чого в його співах-іграх далі через гуртування мо́лоді в забавах молоде́чого віку (танки, корогоди).

Классичня поезія життя народнього в його до-історічній добі, в добі релігійної творчості духа, в його віруваннях, в обрядових пісьнях, присвячених кожній добі року (весна — танки́, веснянки; літо — купальскі, петрівошні, зажнивні, обжинкові; осінь — весільні (*); зіма — колядки, щедрівки) обійма в сій збірці значне місце.

Пісьні побуто́ві, в приступних розумінню дітей шкільного віку рубриках пісень роди́нних і ліричних, ідуть в збірці слідом далі і приводятъ до пісень історічного ціклу, до п. свідомого громадського життя народнього, до устрою внутрішнього, до відносин з сусідуючими народами, до боротьби з їми в обороні свого краю, своїх прав.

Рекрутськими пісьнями завершуеться цікл історічних пісѐнь.

Зразки́ чумацьких пісень та пісьня про Куперьяна-цехмистра з життя цехових брацтв на Волині, лишаються нарешті памьяткою про давні спілки економічного та правового життя народнього на Україні.

Кількома нумерами пісень в додатку змісту веселого, молодечого кіньчиться зміст збірки.

(*) Весільні пісьні не ввійдуть до збірки, як не відповідаючі по змісту цілям школи.

б) П. Купальскі петрівошні)

(в Петрівку співають)

Стр.
6. Помощу кладочку 16
7. Посію я рожу 16

в) п. Зажнивні.

(жнучи співають).

1. Наш пан копитан 17
2. Ой, чиї-ж то женьці 17
3. Уже сонце котиться 17
4. Од межи до межи 18

г) п. Обжинкові (обжиношні).

1. Наша пані, як пава 18
2. Наша пані хороша 18

В. ЗІМА.

І. Колядки.

1. Колядà, колядà! 19
2. Колядую, ковбасу чую 19
3. Ой, у пана золотії ворота 19
4. Ішла Марія по під горою 20
5. Ой, в чистім полі 21
6. Ніхто не знає, як спрежда було 21
7. По горі пави ходили 22

Колядки, що співають, як з звіздою ходять.

8. Ирод прòклят засмутився. (3—голоса) 23
9. Нова рада стала. (3—гол.) 23
10. Бачить же Бог, бачить Творець. (3—гол.) 23

II. Щедрівки.

1. Ой, там за горою 25
2. Ой, сів Христос та вечеряти 25
3. Там на річці та на Іордані 26
4. Узлетів сокіл 26

IV. Пісьні з пòбуту.

І. п. родинні (сімейні).

1. Ой, журавлю, журавлю. (2—голоса) 27
2. Ой, із-за гори та буйний вітер віє (2—голоса) 27
3. Ой, гаю мій, гаю (3—голоса) 28
4. Ой, пила та Лимериха на меду (3—гол.) 29
5. Щось у лісі зашуміло (3—гол.) 30
6. Ой, завьяла червона калина (3—гол.) 31

Стр.
7. Да жила собі та удівонька (3—гол.) 31
8. Ой, пущу я кониченька в саду (2—3 гол.) 32
9. Ой, у лузі та й при бéрезі (2—3 гол.) 33
10. Гей, по морю синьому (2—3 гол.) 33
11. Та нема гірш нікому (2—3 гол.) 34

II. п. про любощі.

1. Ішов козак дорогою (2—гол.) 35
2. Ой, лугом іду, голосок веду (3—гол.) 35
3. По той бік гора (3—гол.) 36
4. Та туман яром котиться (2—3 гол.) 37
5. Коло млина, коло броду (3—гол.) 37
6. Ой, летіла горлиця через сад (3—гол.) 38
7. У Київі на ринку (балляда). 38

V. Пісьні историчні.

а) п. Козацькі.

Боротьба з Турками й Татарами.

1. Про Байду (2—3 гол.) 39
2. Татарське лихоліття. Зажурилась Україна (2—3 гол.) 40
3. Про козака Софрона (2—3 гол.) 40
4. Про Морозенка (2—гол.) 41

Боротьба з Ляхами. Хмельниччина.

5. Про Нечая (2—3 гол.) 42
6. Гей, не дивуйте добрії люде. (2—3 гол.) 43

Руїна на правобережній Україні.

7. Ой, на горі та женьці жнуть. (2—3 гол.) 44

Руйнування Запорожжя. Україна під Москвою.

8. Ой, не гаразд запорожці. (2—3 гол.) 44
9. Ой, з-за гори з-за лимàну (3—гол.) 45
10. Славне було Запоріжжя (2—3 гол.) 46
11. Ой, 1791 року. (2—3 гол.) 47

б) Гайдамаччина.

12. Максим козак Залізняк. (3—гол.) 48

Польскі магнати на Вкраїні.

13. Про Бондарівну. (3—гол.) 49

в) п. Бурлацькі.

14. Ой, наступає та чорна хмара. (2—3 гол.) 50
15. Ой, що ж бо то та й за ворон. (2—3 гол.) 51
16. Та забіліли сніги. (2—3 гол.) 52

Стр.

г) п. Чумацькі.

17. У Київі на ринку. (2—3 гол.) 53
18. Гей, з-за гори, з-за крутої. (2—3 гол.) 53

д) п. Некрýцькі.

19. Ой, по горах сніги біліють. (2—3 гол.) 55
20. Кому воля, а кому неволя (2—3 гол.) 55

е) п. Цехові.

21. Про Куперьяна цехмейстера. З пóбиту цехових братчиків на Волині. Нехай же нас Бог ратує. (2—3 гол.) 56

Додàток.

Пісьні дитячі, молодѐчі, весѐлі.

1. Ой, на горі жито,—седить зайчик. 62
2. Дві пісьні про комаря: 1) Комарь на війну закликає. 2) Ой, загадав комарик. (2—гол.) 62
3. Комарь жениться з мухою і смерть його. Ой, що ж то за шум учинився. (2—гол.) 63
4. Ходить гарбуз по городу. (2—гол.) 64
5. Та орав мужик край дороги. (2—гол.) 65
6. А вже чумак дочумакувався. (2—гол.) 65
7. Пішла мати на село (гречаники). (2—гол.) 66
8. Ой, ходила дівчина беріжком. (2—гол.) 66
9. Коли б мені, Господи, неділі діждати (2—3 гол.) 67
10. На вгороді калинонька (2—3 гол.) 67
11. Не топила, не варила. (2—гол.) 68
12. Ой, лугами йдем. (2—гол.) 69
13. Ой, учора орав. (2—гол.) 69
14. Ой, любив та кохав. (2—гол.) 70
15. Ой, мій милий умер, умер. (2—гол.) 70
16. Ой, ішов я вулицею раз. (2—гол.) 71
17. Ой, послала мене мати. (2—гол.) 71
18. Виїхав пан улан з України. (2—гол.) 72

I. ДИТЯ̀ЧІ ІГРИ.

1. „Пускайте нас“

Діти стають так, що половина береться за руки, а друга половина так собі гуртом тримається і співає:

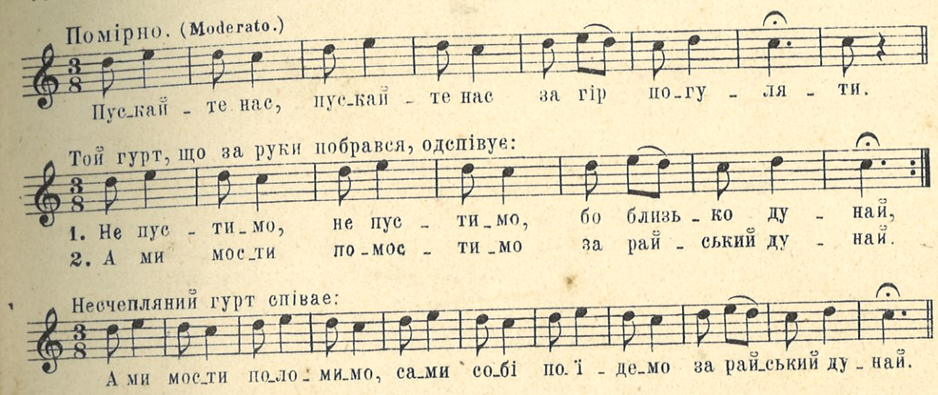

Тай силоміць прориваються крізь счепляний гурт.

(С. Колóдяжне, коло Ковля.)
на Волині.

2. Гра в „залізного ключа“ або у „вовка“.

Діти стають в коло, побравшись за руки, а одно в середині, в крузі, намагається прорватись, налягаючи грудьми їм на руки. Його питають: який ключ? Воно відказує: „залізний!“ Як розчепить чиї руки, то виривається з круга і втікає, а за ним всі женуться та співають:

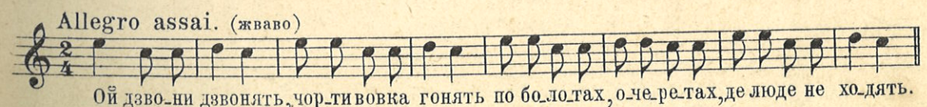

Хто зловить, той сам стає „вовком“ у крузі, і тоді знов грають спочатку.

(С. Колодяжне, коло Ковля.)

3. Гра у „Відьми“.

Діти вибірають „відьму“: одна стає і,—показуючи за кожним словом на кожного з дітей по черзі, починаючи від себе, „по сонцю“, се-б-то зліва на право,—„рахує“ так:

Ене, мéне, іки, пáки,
éрве, сéрве, ісумдáки,
ей, свей, скусматéй,
сіньки, піньки, цервутà,
áлки, мáлки, тáлки, туз.

На кого впаде остатнє слово, той стає за „відьму“. Так само вибірають „матку“.

„Відьма“ сідає долі, надувшись, мов би лиха, инші йдуть до неї, побравшись за руки „ключем“ (у стяж), так що передня, „матка“, може заслонити собою всіх. „Матка“ починає співати, мов би дражнячись, а за нею всі:

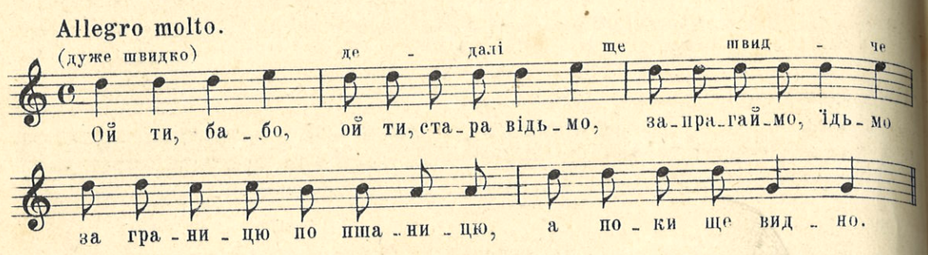

„Відьма“ зривається і силкується схопити котре, а „матка“ боронить всіх собою. Коли ж „відьма“ таки торкне котрого, то той зостається, а всі біжать в ростіч; „відьма“ ловить і котрого зловить, той стає „відьмою“ на її місце. Той, що „відьма“ торкнула ще перше, поки всі разбіглись, стає за „матку“, і гра знов починається.

(С. Колодяжне, коло Ковля).
на Волині.

4. Гра в „Бобра“.

Вибірають „бобра“ і „мислйвого“. „Бобра“ вибірають так, що беруть кійка (ціпка, паличку), держать правцем, і кожне з дітей береться за нього одною рукою, а чия рука прийдеться зверху, на кінці кийка, той стає за „бобра“. „Мислйвого“ вибірають так, що всі кладуть по одному пальцю на чиє нибудь коліно, всі пальці сходяться кінцями до купи („зірочкою“), тоді одна дитина „рахує“ їх:

Котилася — торба —
з високого — горба,
а в тій — торбі —
хліб — та паляниця, —
кому — доведеться, —
той — буде — жмуриться

На чий палець прийдеться слово „жмуриться“ той стає за „мисливого“, а решта всі стають за „хортів“ і вибірають собі кожне собаче імення (напр. Сірко, Рабко, Крутько, Бровко, Лиско, Лиска, Співка, Знайда, Жук). „Мисливий“ з „бобром“ відходять далі, щоб „хорти“ не бачили „бобра“, де він сховается. „Мисливий“ сідає „зажмурившись“ (заплющивши очі, або сховавши голову), і співає:

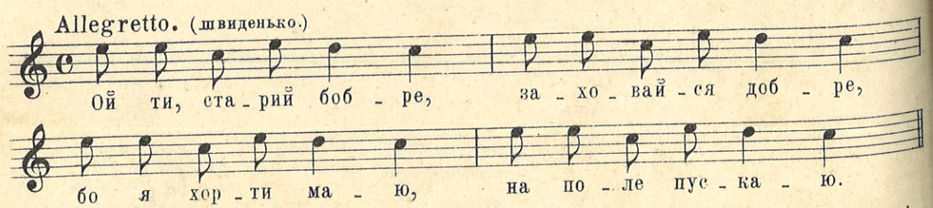

„Бібр“ мусить сховатись, поки „мисливий“ доспіває; часом „бібр“ просить проспівати тричі або й більше, щоб мати час заховатись, то можна співати й більше, тілько „бібр“ повинен просити, ще не починаючи ховатись. Проспівавши, скілько раз було вмовлено, „мисливий“ гукає: „Хорти з ліса!“ „Хорти“ біжать на голос і шукають „бобра“,

коли той встиг сховатись, а знайшовши, ловлять його, бо він зараз кидається втікати, а коли він ще й не встиг сховатись, то все одно за ним женуться, як тілько „мисливий“ гукне. „Бібр“ може і втікаючи ховатись по скілька разів, коли спритний, а „хорти“ мусять його шукати. „Мисливий“ сам не шукає і не ловить, тілько цькує, як бачить, що котре лінується: „Шукай, Сірко!“ або „лови, Бровко!“ „Гуджа, хорти, гуджа його!“ То знов завертає, як котре томиться: „На сюди, Лиско! Не руш, Співко!“... „Хорти“ бігаючи, брешуть — „валують“. Як хорти зловлять „бобра“, то „мисливий“ наміряється на нього кійком і кричить: бабах! „Бібр“ падає до долу, „мисливий“ гукає: „хорти в ліс!“ і сам з ними біжить геть, а зостається „бібр“ і той, хто перший торкнув його, ловлячи. „Бібр“ стає за „мисливого“, а той, хто зловив, за „бобра“, і знов грають так само.

(С. Жабориця, коло Звягля).
на Волині

5. „Савка“.

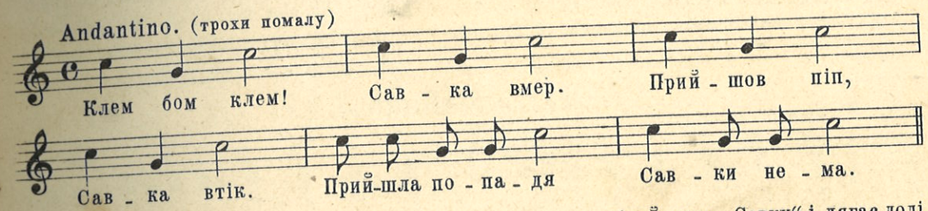

Часом се так собі співають, без гри. А часом одно з дітей удає „Савку“ і лягає долі, як мертве, друге „попа“, трете „попадю“, і тоді так грають, як співають, що приходить „піп“, а „Савка“ втікає і ховається. „Піп“ з „попадею“ шукають „Савку“, і котре знайде, то само стає за „Савку“. Решта дітей з гурту не грає, тілько приспівує.

(С. Жабориця, коло Звягля).

6. „Рак-неборак“.

Діти кладуть дошку одним кінцем на колодку, другим на землю, по черзі вбігають або слизьгаються по ній та співають:

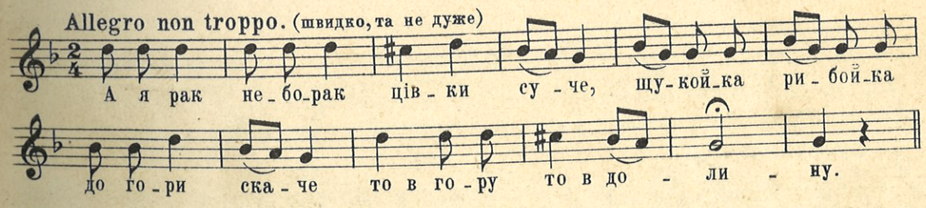

Так бавляться найбільше на Великдень.

(С. Чекна, коло Луцького).
на Волині.

7. „Безконешна.“

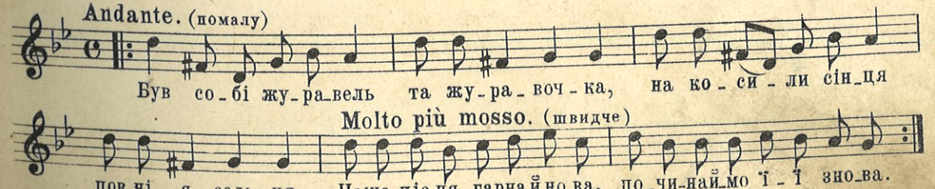

С. Жабориця.
на Волині.

II. ВЕСНЯНІ ІГРИ ДІВО́ЧІ.

Танкѝ (ігри, короґо̀ди).

1. Кремпо̀вее ко̀лесо.

Співае увесь гурт, побравшися за рукы в коло й крутячысь короґодом.

Трохи по-малу. (Andante.)

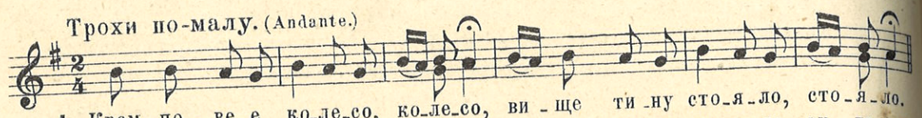

1. Крем-по-ве-е ко-ле-со, ко-ле-со, ви-ще ти-ну сто-я-ло, сто-я-ло.
2. Ви-шче ти-ну сто-я-ло, сто-я-ло, мно-го ди-ва ви-да-ло, ви-да-ло:
3. Що в ре-ше-ті во-ди-ці, во-ди-ці, стілько в хлопців правди-ці, правди-ці.
4. Скіль-ко в не-бі зі-рочок, зі-рочок, стилько хлопцям бо-ля-чок, бо-ля-чок.
5. Крем-по-во-го ко-ле-са, ко-ле-са, згу-бив И-ван по-я-са, по-я-са.
6. А Ма-ру-ся ри-да-ла, ри-да-ла, по-я-си-ни шу-ка-ла, шу-ка-ла.

(Волинь, Ковель: пов., с. Колодяжне.)

2. Подолянка.

Прудко. (Allegro.)

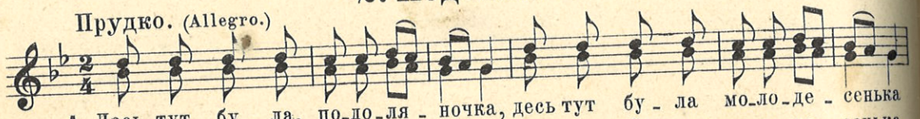

1. Десь тут бу-ла, по-до-ля-ночка, десь тут бу-ла мо-ло-де-сенька
2. Ой, встань, ой, встань по-до-ля-ночко, ой, встань, ой, встань мо-ло-де-сенька,

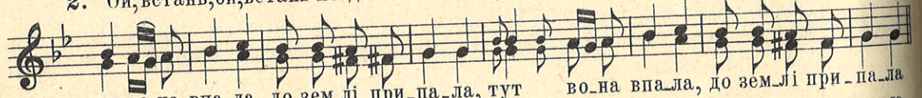

тут во-на впа-ла, до зем-лі при-па-ла, тут во-на впа-ла, до зем-лі при-па-ла
у-мий лич-ко, так як шк-ля-ноч-ку, бі-жи до ду-на-ю, візьми ту, що з краю.

Співа цілий гурт, ставши в коло, а одна дівчина перш ховаеться по за кругом, по̀тім вриваеться в круга і пада на землю, далі встае, ніби вмиваеться, і бере котру дівчину, що стае на її місце.

(с. Чекна̀, Луцького п. Волинь.)

3. Кострубонько.

Хор, ставши кружка̀, співае; одна дівчина тихо, мов зажурена, в крузі похожае, а друга, що удае Кострубонька, їздить на хворостині по за кругом.

Хутѐнько. (Allegretto.)

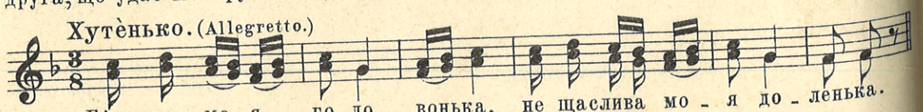

Бід-на мо-я го-ло-вонька, не щаслива мо-я до-ленька.
Щож я бід-на на-ро-би-ла, Кострубонька не злю-би-ла.
При-їдь, при-їдь, Кострубоньку, ста-ну, ста-ну на шлю-боньку,
У не-ді-лю по ра-неньку, на льня-но-му рушни-ченьку.
При-їдь, при-їдь, Кострубоньку, на си-во-му ко-ни-ченьку.

Тут „Кострубонько“ важиться прорватися в круг, його не пускають; коли ж втиснеться, то дівчина втіка від нього, ховаючись за по̀другами і в крузі й по за кругом. Нарешті „Кострубонько“ її ловить і гра або кінчаеться, або дівчина з Кострубоньком міняються ролями і гра знову зачинаеться.

(с. Чекна̀, Луцьк. п. Волинь.)

4. Царівна.

Співають два хори. Перший хор співа сто́ячи, дру́гий се́дючи і ховаючи позад сѐбе три вибрані дівчини. Після строфи: „Царівно, ми поїдемо;“ перший хор віддаляеться, по̀тім знов вертаеться. Після строфи: „Царівно, ми й заберемо;“ перший хор бере одну з дівчат, а словами: „Бояре, їдьте здорові!“ гра кінчиться.

Хутѐнько. (Allegretto.)

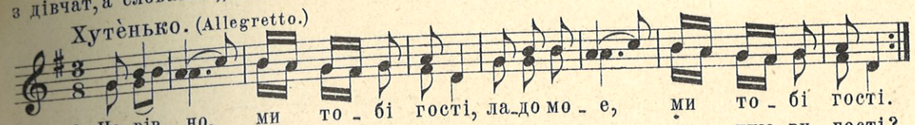

1. Ца-рів-но, ми то-бі гості, ла-до мо-е, ми то-бі гості.
2. Бо-я-ре, за-чим ви гості? ла-до мо-е, за-чим ви гості?
1. Ца-рів-но, за дів-чи-но-ю, ла-до мо-е, за дів-чи-но-ю.
2. Бо-я-ре, за ко-то-ро-ю? ла-до мо-е, за ко-то-ро-ю?
1. Ца-рів-но, ми за стар-шо-ю; (за се-ред-ньо-ю;) (за мен-шо-ю;) ла-до мо-е, ми за стар-шо-ю. (за се-ред-ньо-ю.) (за мен-шо-ю.)
2. Бо-я-ре, ще й не ря-же-на; вже й на-ря-же-на; ла-до мо-е, ще й не ря-же-на. вже й на ря-же-на.
1. Ца-рів-но, ми й не бе-ре-мо; ми й за-бе-ре-мо; ла-до мо-е, ми й не бе-ре-мо. ми й за-бе-ре-мо.
2. Бо-я-ре, ми й не да-е-мо; ми й від-да-е-мо; ла-до мо-е, ми й не да-е-мо. ми від-да-е-мо.
1. Ца-рів-но, ми по-Ї-де-мо; ла-до мо-е, ми по-Ї-де-мо.
2. Бо-я-ре, їдь-те здо-ро-ві; ла-до мо-е, їдь-те здо-ро-ві.

(Миропілля Звягел. пов. Волинь.)

5. Жѐнчик.

Хор стае у дві лави, роблячи вулицю. По тій вулиці пробігае дівчина, таньцюючи щось подібне до мазурки.

Хор співае:

Хутко. (Allegro.)

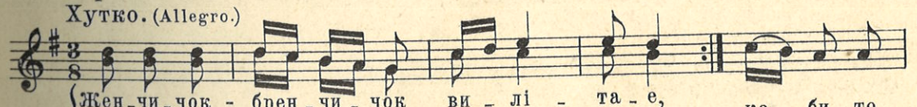

Жен-чи-чок - брен-чи-чок ви-лі-та-е, ко-би то
ви-со-ко ні-жень-ку пі-дій-ма-е;

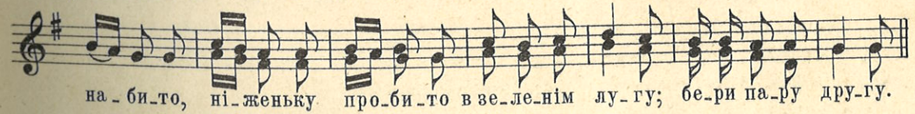

на-би-то, ні-женьку про-би-то в зе-ле-нім лу-гу; бе-ри па-ру дру-гу.

Дівчина бере крайню з тих, що співають і пускае замісь сѐбе через вулицю.

(с. Чекна̀, Луцьк. пов.)

6. Заїнько.

Дівчина в хоровому крузі удае „заїнька“ в міру того, як хор співае, вона береться то за голову, то за коліна, то знов тупотить ногами на місці; по̀тім зненацька хапае котру дівчину з круга і та вже далі удае так само „заїнька“.

Швидко. (Allegro.)

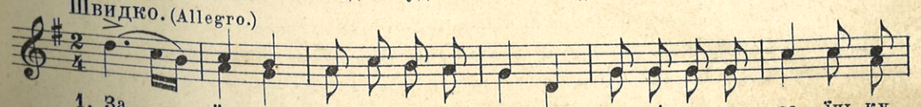

1. За-їнь-ку, та за го-ло-вонь-ку, та ні-ку-ди за-їнь-ку
2. За-їнь-ку, сінь-ця по ко-лінь-ця, та ні-ку-ди за-їнь-ку
3. За-їнь-ку, пьят-ки мнят-ки, та ні-ку-ди за-їнь-ку

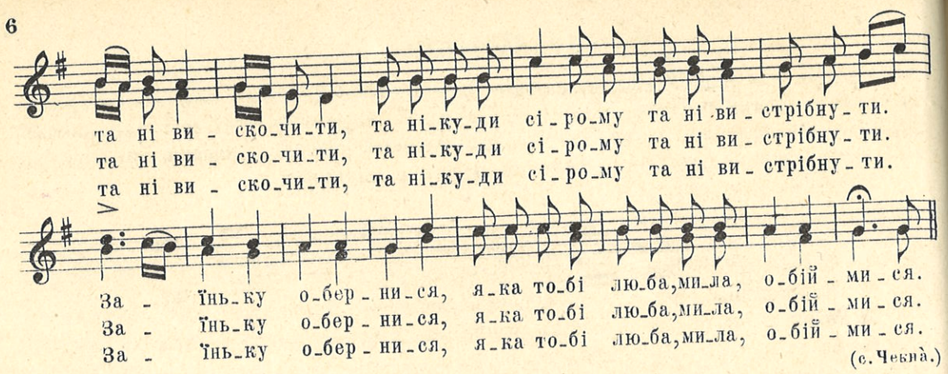

(с. Чевка.)

7. Мак.

(Діцька, теж і дівоча).

Побравшись за руки, стають у коло. В середину сіда одна дівчина; круг єї ходять і співають:

„Ой, на горі мак“ і до кінця.

Проспівавши, питають у дівчини: „козачо́к, чи виорав на мачок?“ Дівчина одмовля: „виорав.“ Тоді знов ходять округѝ і співають теж саме. Питають знову: „Козачок, чи посіяв мачок? —„Посіяв.“ Ходять, співають. „Козачок, чи посходив мачок?“—„Посходив.“— Співають. „Козачок, чи пора полоти мачок?“—„Пора.“ Співають. Козачок, чи цвіте мачок?“—„Цвіте.“ Співають. „Козачок, чи поспів мачок?“—„Поспів.“ Співають: „Козачок, чи пора брать мачок?“—„Пора.“ Тоді усі гуртом кидаються, трусять ту дівчину, в вуха турчать; дівчина пручається, доки не розірве рук яких у крузі, та й тіка.

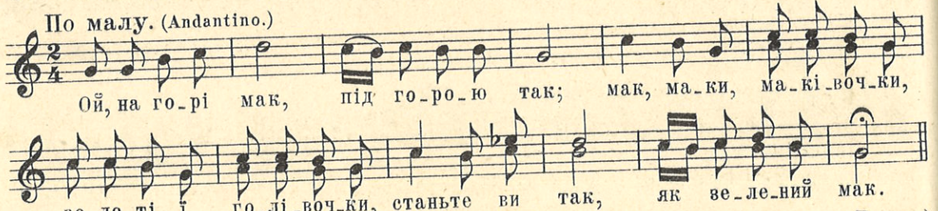

(Кременчук. пов. Полтав.)

8. Перепѐлка.

(Дівоча).

Дівчата стають кружка̀. Одна йде в серѐдину. Дівчата, хо̀дячи круг перепелки, (дівчини), співають: *Ой, у перепелки та голівка болить* і далі. Що разу на слові „болить“ (плечиці, рученьки, коліньця), перепілка хапається за голову, плечі, руки й інше, хита головою, вдаючи з сѐбе слабу та немічну. При дальших словах: *Ой, у перепелки та старий мужичок* (вірш 6, 7, 8), перепілка плаче, закрива руками очі, ніби сльози втира. А як почнуть співати. *„Ой, у перепелки молодий мужичок* (вірш 9 і 10), перепілка почина скакати, плеска в долоні, розніма дівчатам руки, щоб вискочити. При сьому їй кажуть: *„добрі замкѝ в моеї коханки.“* Котра дівчина пустить руку та йде в середину, і знов теж саме, що й попереду.

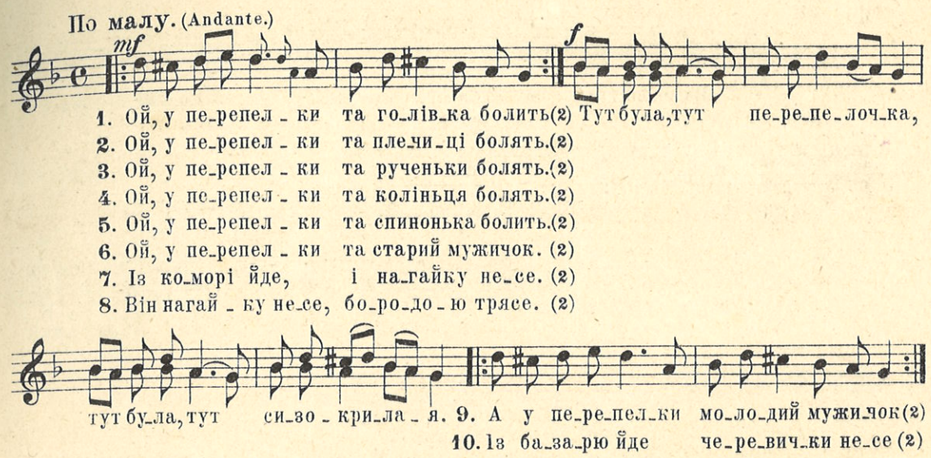

Приспів: Тут була, тут.....

9. Володар або воротар.

Дівчата стають у дві лаві, одні проти дру́гих, щоб було в обох лавах порівну. Обидві лави співають по черзі, одна лава запитує, дру́га їй одмовля. Дві дівчини беруться за руки, садовлять на руки хлопчика і носять його круг церкви (так грають на Волині і на Покутті), або вдають бу́цім би коло церкви. Усі инші дівчата співають. Як переспівали усю пісьню, тоді друга лава (та що пита̀) розступається на дві рівні половині, та й робить з рук воро́та. Через ті ворота заходять дівчата першої лави. Тепер дівчата помінялися місцями: перша лава стала дру́гою, а дру́га першою, і знов починають гру, як і спѐршу.

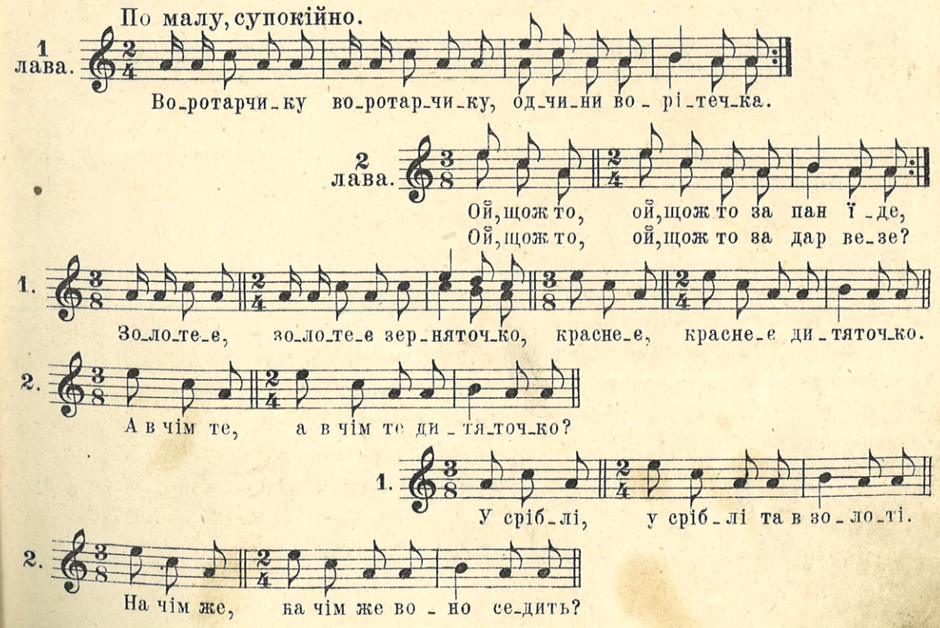

1. На зо_ло_тім, на зо_ло_тім кресел_ку, на зо_ло_тім кресел_ку.

2. А чим же, а чим же во_но гра_е?

1. Чер_во_ним, чер_во_ним яб_луч_ком.

2. А чим же, а чим же во_но кра_е?

1. Зо_лотий, зо_лотий но_жик має, до_ро_гу та_рілоч_ку, цілуй бі_лу_ю ручку.

10. Король.

Ті, що грають, ходять, побравшися за руки, кружка й співають. Один з гурту—*король*—ходить навколо круга, придивляючись до дівчини, яка в крузі ходить. Після того, як гурт переспіва, дівчина співа: „виводу, виводу!“ Гурт одповіда. Після слів дівчини: „Короля, короля!“ Гурт розніма руки, дві сусідні дівчини піднімають руки в гору, а весь гурт перебіга по під руки. Тут і кінець грі.

Поважно, ходою.

1. Ко_роль ко_ло го_ро_ду хо_дить, ко_роль у город за_гля_да_е.
2. Ко_роль у го_род загля_да_е, ко_роль ді_вочок ви_кли_ка_е.
3. Ко_роль, поклони_ся ни_зень_ко, ко_роль, по_ділуйсь хо_ро_шенько.

Дівчина (сама)

Дуже помірно. (Sostenuto)

1. Ви_во_ду, ви_во_ду
2. Бо_ю_ся, бо_ю_ся.
3. Ко_ро_ля ко_ро_ля.

Гурт.

1. Чом не йдеш по во_ду?
2. Ко_гож ти бо_їсь_ся?

трохи задержуючи.

Усі.

Хутенько, з запалом.

А ко_ро_ля не_ма до_ма, ко_ро_ли_ха са_ма до_ма, од_чи_няй во_ро_та.

III. ОБРЯДОВІ ПІСЬНІ.

А) ВЕСНА.

1. Веснянки.

Веснянки не грають, а дівчата, чи там діти, зберуться на вигоні та й співають.

Розлилися води.

Трохи по малу.

1. Роз_ли_ли_ся во_ди на чо_ти_рі бро_ди.
2. У пер_шо_му бро_ді зо_зу_лень_ка ку_є;
3. Зо_зу_лень_ка ку_є, бо лі_теч_ко чу_є;
4. У дру_го_му бро_ді со_ло_вей ще_бе_че;
5. Со_ло_вей ще_бе_че, сад_ки роз_ви_ва_є;
6. У тре_тьо_му бро_ді со_пі_лонь_ка гра_є;
7. Со_пі_лонь_ка гра_є, на гран_ня скли_ка_є;
8. В чет_вер_то_му бро_ді, дів_чи_нонь_ка пла_че;

Гей, дів_ки вес_на крас_на, зіл_ля зе_ле_нень_ке.
Гей, дів_ки вес_на крас_на зіл_ля зе_ле_нень_ке.
Гей, дів_ки вес_на крас_на зіл_ля зе_ле_нень_ке.
Гей, дів_ки вес_на крас_на зіл_ля зе_ле_нень_ке.
Гей, дів_ки вес_на крас_на зіл_ля зе_ле_нень_ке.
Гей, дів_ки вес_на крас_на зіл_ля зе_ле_нень_ке.
Гей, дів_ки вес_на крас_на зіл_ля зе_ле_нень_ке.
гей, ма_ти, ли_хо, зна_ти, за не_лю_бом жи_ти.

(с. Плисків, Липовец. п. Київщина.)

А вже весна.

По малу. Весело.

1. А вже весна, а вже красна: із стріх во_да кап_ле, із стріх во_да капле.
2. Мо_ло_дому ко_за_ченьку ман_дрі_вочка пах_не, ман_дрі_вочка пахне.
(Не_чи_пір_ку)
3. По мандрував ко_за_ченько у чи_сте_е по_ле, у чи_сте_е по_ле.
4. За ним і_де моло_да дівчина: вер_ни_ся, со_ко_ле, вер_ни_ся со_ко_ле!
(О_лен_ка)
5. Не верну_ся, за_ба_рю_ся: гор_ду_єш ти мно_ю, гор_ду_єш ти мною.
6. Будеж мо_е гор_ду_вання все пе_ред то_бо_ю, все пе_ред то_бо_ю.

(з Чернігівщини.)

Плету, плету лісочку.
Гра-Веснянка.

(Танок).

Стають кружка̀,за руки побравшись.

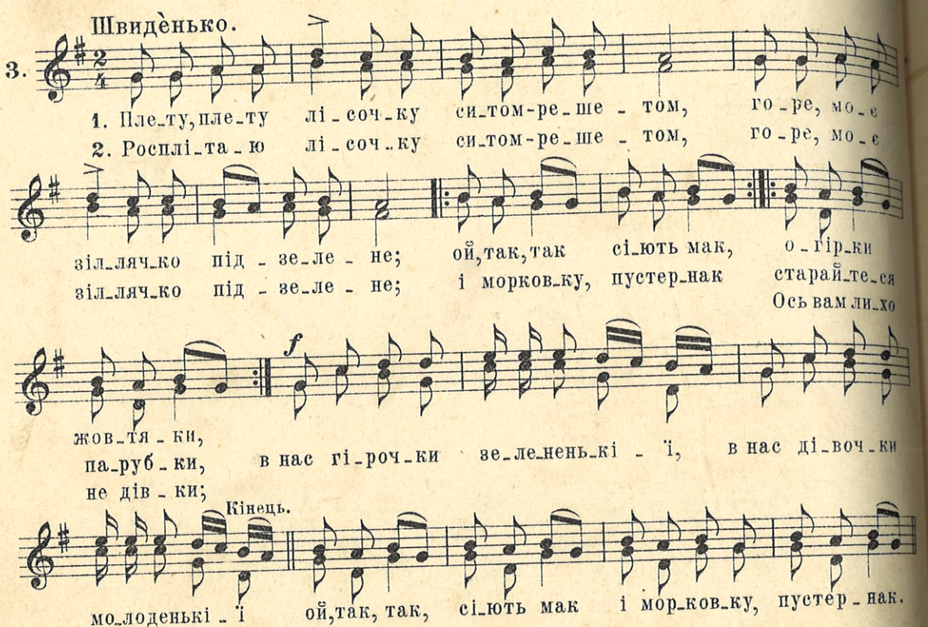

Дівчата,чи там діти,беруться за руки. Крайня почина танка вити: веде за собою дівчат по-під руки, по за кожною дівчиною так,що як зівьють танка, то стоятимуть одна за одною спинами. Тоді знов розвивають назад. Вьючи й розвиваючи танка, співають.

(Баришпіль, Полтавщина.)

Плету плетеницю.

По малу. (Andante.)

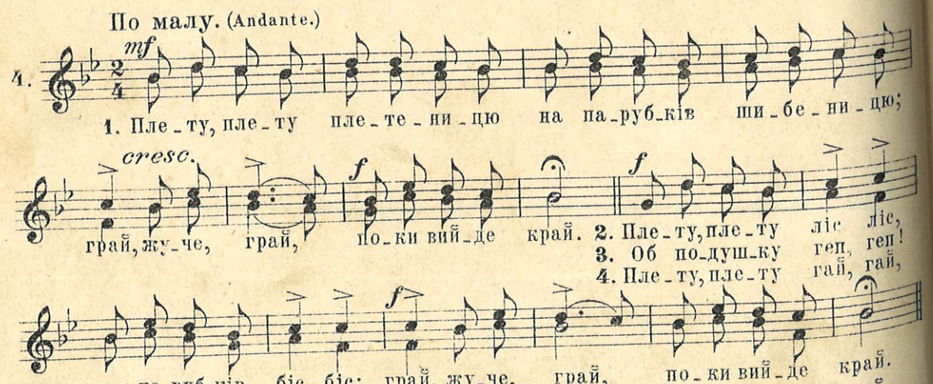

Так само грають, як і попередній танок.

(Кременчуц. п. Полтавщ.)

Ой, не рости кропе.

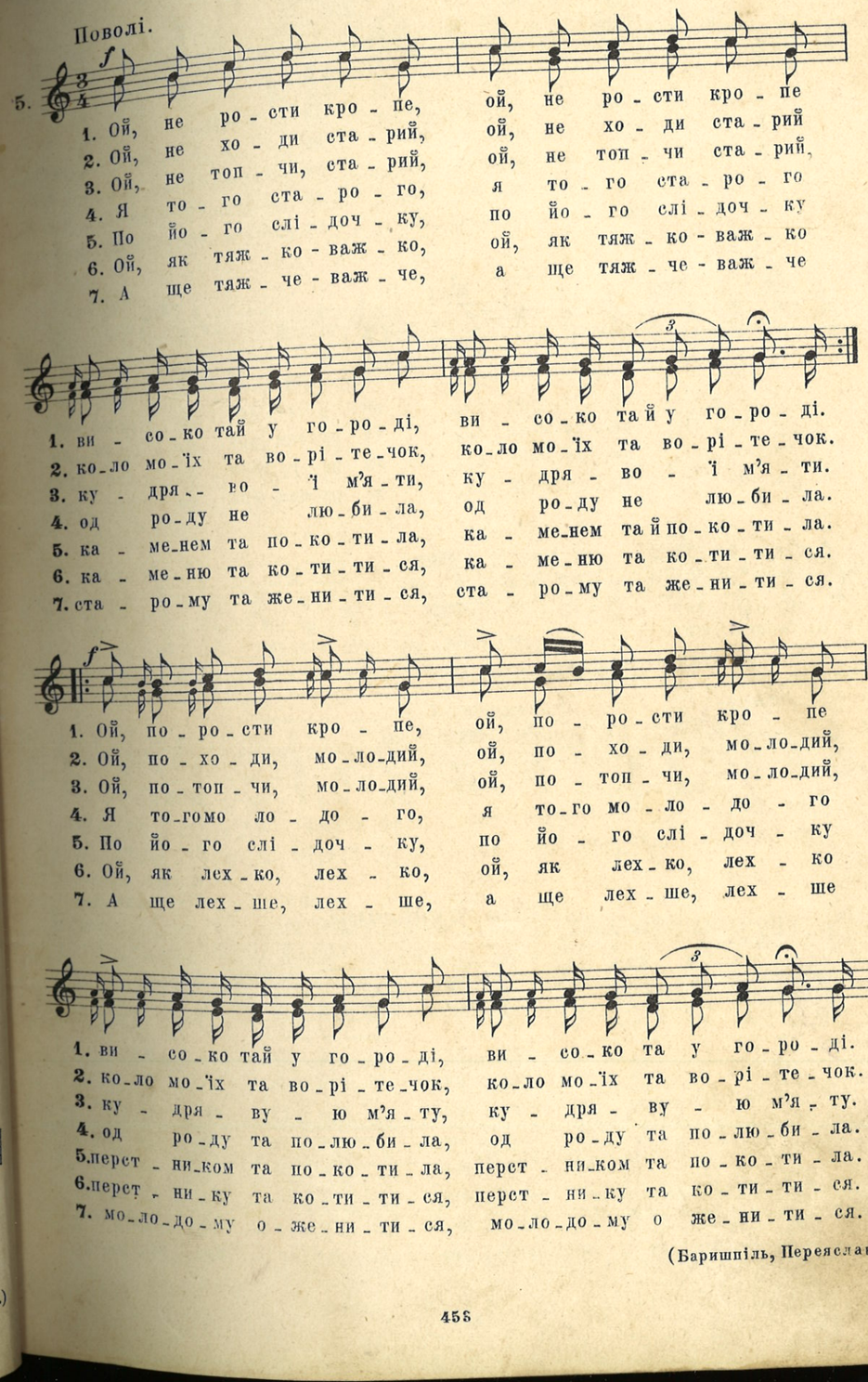

(Баришпіль, Переяслав.)

Та вплинь селезеню.

Трохи по малу.

6. *mf*

1. Та вплинь, се - ле - зе - ню, та вплинь, за во - до - ю,
2. Та ска - жи, се - ле - зе - ню, як ді - воч - ки ска - чуть;
3. Та от - так хо - ро - шень - ко, та от-так при - го - жень - ко;
4. Та ска - жи, се - ле - зе - ню, як па - ру - боч - ки ска - чуть;
5. Та от - так хо - ро - шень - ко, та от-так при - го - жень - ко;

f

та лю - лі, лю - ле - сень - ки, та вплинь, за во - до - ю.
та лю - лі, лю - ле - сень - ки, як ді - воч - ки ска - чуть.
та лю - лі, лю - ле - сень - ки, та от-так при - го - жень - ко.
та лю - лі, лю - ле - сень - ки, як па - ру - боч - ки ска - чуть.
та лю - лі, лю - ле - сень - ки, та от-так при - го - жень - ко.

f

6. Та ска - жи, се - ле - зе - ню, як ста - рі ба - би ска - чуть;
7. Та от - так іс - кор - чив - шись, та от-так із - мор - щив - шись;

cresc. *f*

та лю - лі, лю - ле - сень - ки, як ста - рі ба - би ска - чуть.
та лю - лі, лю - ле - сень - ки, та от-так із - мор - щив - шись

(с. Будище Кролевец. п. Черніговщ.)

Коло дунаєчку.

По малу, спокійно.

7. *росо р*

1. Ко - ло ду - на - еч - ку, ко - ло бе - рі - жеч - ку,
2. Там три ко - за - ки ко - ней на - пу - ва - ли,
3. А Мак - сим - ко ка - же: я Кат - ру - сю люб - лю,
4. Я Кат - ру - сю люб - лю, і за се - бе візь - му,
5. А Ан - дрій - ко ка - же: я Па - ра - сю люб - лю;
6. Я Па - ра - сю люб - лю, і за се - бе візь - му;
7. А Ва - силь - ко ка - же: я Ма - ру - сю люб - лю;
8. Я Ма - ру - сю люб - лю і за се - бе візь - му;

f

да ри - ну - ла во - да з ду - на - ю; з ду -
да ри - ну - ла во - да з ду - на - ю; з ду -
да ри - ну - ла во - да з ду - на - ю; з ду -
да ри - ну - ла во - да з ду - на - ю; з ду -
да ри - ну - ла во - да з ду - на - ю; з ду -
да ри - ну - ла во - да з ду - на - ю; з ду -
да ри - ну - ла во - да з ду - на - ю; з ду -
да ри - ну - ла во - да з ду - на - ю; з ду -

на - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.
на - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.
на - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.
на - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.
на - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.
на - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.
на - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.
на - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.
на - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.
па - ю ти - хо - го, з бе - ріж - ка кру - то - го.

Ой, там на моріжку.

Повагом.

8. *cresc.*

1. Ой, там на мо - ріж - ку по - став - лю я
2. Там ко - за - ки се - ді - ли, но - жи - ки го -
3. Ді - вонь - ки се - ді - ли, су - княч - ки кро -

По малу. Прудко.

хиж - ку, ви - ступ - цем ти - хо йду; а во - да по
- стри - ли, ви - ступ - цем ти - хо йду; а во - да по
- і - ли, ви - ступ - цем ти - хо йду; а во - да по

Повагом.

p

ка - ме - ню, а во - да по бі - ло - му і - ще й тих - ше.
ка - ме - ню, а во - да по бі - ло - му і - ще й тих - ше.
ка - ме - ню, а во - да по бі - ло - му і - ще й тих - ше.

Б) ЛІТО.

а) Купальські

По малу. (Andante.) (Полтавщина.)

(голосно) (голосніше)

1. Ку - па - ла на Йва - на, та ку-павсь І - ван
та в во - ду впав, Ку - па - ла на Йва - на.

Стиха по малу.

Варьянт.

1. Ку - па - ла на Йва - на, ку-павсь І - ван
2. На Йва - на Ку - па - ла, пі - шли ді - воч - ки
3. На Йва - на Ку - па - ла! а мо - ло - ди - ці
4. На Йва - на Ку - па - ла. Прийшлось річ - ку брести,
5. На Йва - на Ку - па - ла. Всі ді - воч - ки
6. На Йва - на Ку - па - ла. Дів - ка Ма - рин - ка

та в во - ду впав, Ку - па - ла на Йва - на.
по я - гі - доч - ки, Ку - па - ла на Йва - на.
по по - лу - ни - ці, Ку - па - ла на Йва - на.
у - плав плив - ти, Ку - па - ла на Йва - на.
пе - ре - бре - ли, Ку - па - ла на Йва - на.
у - то - ну - ла, Ку - па - ла на Йва - на.

Повóлі. (Andante non troppo.) (Полтавщина.)

2. Ма - рин - ко, мо - я дів - ко, ти Ма - ре - ни - чу,
ти мій па - ни - чу, І - ва - не, Йва - шень - ку.

Не по малу. (Tempo rubato.)

3. Ку - пав - ся І - ван, та з мо - сту у - пав,
Ку - па - ла, іг - ра - ло со - неч - ко на Йва - на.

(Полтавщина.)

Поваѐжно.

4. Ку - па - ла на Йва - на, де Ку - па - ла
но - чу - ва - ла, Ку - па - ла на Йва - на.

Хутко. **Поваѐжно.**

Ку - па - лоч - ка ру - са - лоч - ка
на дуб лів - ла, ко - ру гриз - ла. Трій - ця.

(Подольщина.)

По малу.

5а. (голосно)

1. Че - рез на - ше се - ло та ле - ті - ло
2. Ри - гор - ко - ва го - ло - ва за - ня - ла -
3. А Ти - тя - на з ра - дощами но - сить во - ду
по ме - ло, стов - пом дим, стов - пом дим.
- ся бу - ла, та й го - рить, та й го - рить.
при - горщами, та й га - сить, та й га - сить.

(Брацлавщина.)

5б. Варьянт.

1. Че - рез на - ше сель - це ве - зе - но де - рев - це;
2. А з то - го де - рев - ця церк - ва бу - ду - еть - ся;
3. Як ви - бу - ду - ва - ли, та й ви - ма - лю - ва - ли;
ка - ли - но, ма - ли - но, я - го - до чер - во - на.
ка - ли - но, ма - ли - но, я - го - до чер - во - на.
ка - ли - но, ма - ли - но, я - го - до чер - во - на.

(Київщина.)

б) Купальскі петрівошні пісьні

(що співають у Петрівку.)

Помощу кладочку.

Не дуже по мàлу.

6.

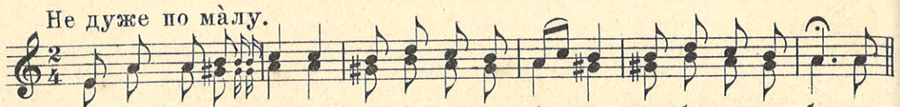

1. По-мо-щу кла-доч-ку вер-бо-ву, вер-бо-ву, вер-бо-ву, вер-бо-ву.
2. Ой, час вам дів-чат-ка до до-му, до до-му, до до-му, до до-му.
3. Ти, Марисю, зо-станься, зостанься, зо-станься, зостанься, зо-станься.
4. Прий-де Ми-ко-ла, звінчай-ся, звін-чай-ся, звінчай-ся, звін-чай-ся.

(з Волині.)

Посію я рожу.

Не дуже по мàлу.

7.

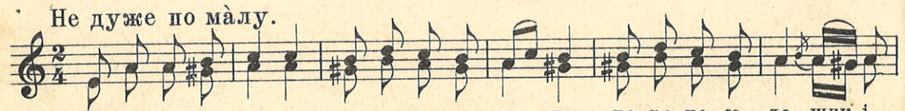

1. По-сі-ю я ро-жу, поставлю сто-ро-жу, сто-ро-но-ю до-щик і-
2. Поставлю сто-ро-жу рід-но-го ба-тень-ка, сто-ро-но-ю до-щик і-
3. Не доб-ра сто-ро-жа: по-щи-па-на ро-жа, сто-ро-но-ю до-щик і-
4. Поставлю сто-ро-жу рід-ну-ю ма-тін-ку, сто-ро-но-ю до-щик і-
5. Не доб-ра сто-ро-жа, по-щи-па-на ро-жа, сто-ро-но-ю до-щик і-
6. Поставлю сто-ро-жу рід-но-го бра-ті-ка, сто-ро-но-ю до-щик і-
7. Не доб-ра сто-ро-жа, по-щи-па-на ро-жа, сто-ро-но-ю до-щик і-
8. Поставлю сто-ро-жу рід-ну-ю се-стрицю, сто-ро-но-ю до-щик і-
9. Не доб-ра сто-ро-жа, по-щи-па-на ро-жа, сто-ро-но-ю до-щик і-
10. Поставлю сто-ро-жу та сво-го ми-ло-го, сто-ро-но-ю до-щик і-
11. Хо-ро-ша сто-ро-жа, не щи-па-на ро-жа, сто-ро-но-ю до-щик і-

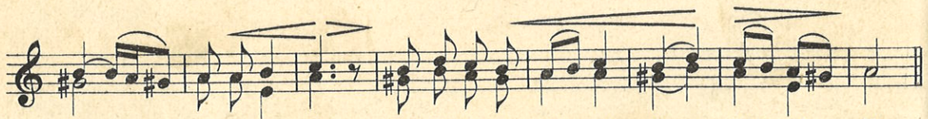

-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.
-де, сто-ро-но-ю над мо-е-ю ро-жо-ю пов-но-ю.

(з Волині.)

в) Пісьні зажнивні

(жнучѝ співають.)

Швидéнько.

1.

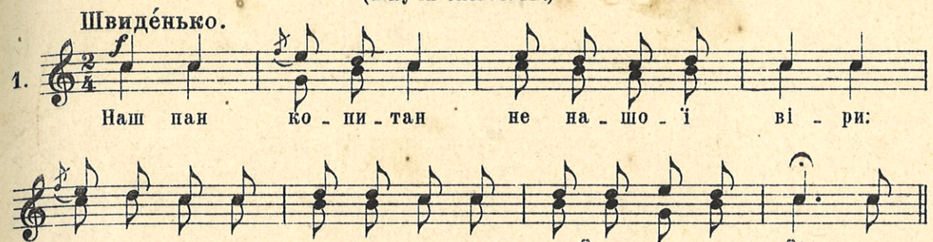

Наш пан ко-пи-тан не на-шо-ї ві-ри:
у-же сон-це над го-ро-ю, ми й до-си не йі-ли.

Рух той самий.

2.

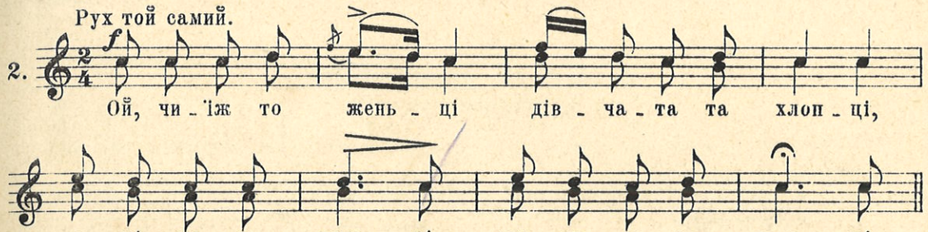

Ой, чи-їж то жень-ці дів-ча-та та хлоп-ці,
са-мі мо-ло-день-кі, сер-пи зо-ло-тень-кі.

Рух той же.

3.

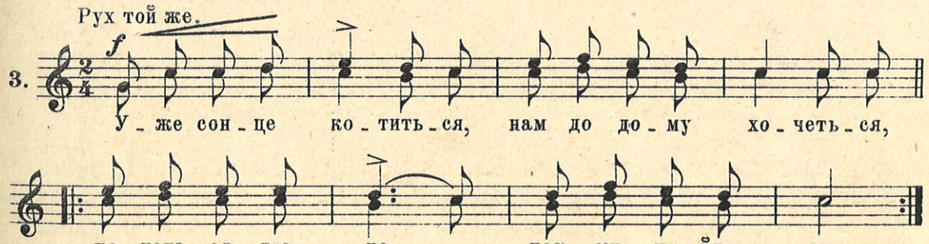

У-же сон-це ко-тить-ся, нам до до-му хо-четь-ся,
хо-четь-ся дав-но, так ми не йде-мо;
так ми не йде-мо, при-ка-зу жде-мо.

А приказу не чувать:
Тут ми будем ночувать,
Ой, тут будемо,
Заночуемо.
А вже сонце над липкою,
Трясе наш пан калиткою.
Тряси не тряси —
По копі даси,
А як не даси,
То більш не проси.
Наша пані Олена,
Єсть у неї варена:
І сама не пье,
І нам не дае.
Насипала у мисочку,
Поставила на припічку —
Муха пролила,
Муха пролила.
Оце ж тобі за те, пані,
Що нам не дала,
Що нам не дала.
Наша пані не величка,
Та в червоних черевичках,
Вийшла проти нас
Виглядати нас.
Та винесла три скрипочки,
А четвертий бас,
А четвертий бас.
Усім дівкам по скрипочці,
А сироті бас,
А сироті бас.
Усі дівки в скоки в боки,
А сирота в плач,
А сирота в плач.

(Полтавщина, Кременчук.)

Поважно.

4.

Од ме_жи, до ме_жи та Бо_же нам по_мо_жи:

не да_ле_ко край. Бо_же по_ма_гай!

(Переяславщина.)

г) Пісьні обжинкові

(обжиношні.)

Співають у жнева на вечерю до господарів вертаючись, або коли вже впораються із жневами.

Швиденько.

1.

1 На_ша па_ні, як па_ва, рос_пу_сти_ла
2 На_ша па_ні го_спо_ди_ня бор_щу й ка_ші

ру_ка_ва, та_ка во_на пиш_на, як у са_ду
на ва_ри_ла; та_ка во_на пиш_на, як у са_ду

виш_ня, дай, па_ні, дай, ве_че_ря_ти нам.
виш_ня, дай, па_ні, дай, ве_че_ря_ти нам.

Рух той самий.

2.

На_ша па_ні хо_ро_ша, за_ко_ло_ла по_ро_ся;

чуй, па_ні, чуй, ве_че_рять го_туй.

(Кременчу́жчина.)

В) ЗІМА.

1. Колядки.

Коляда.

Рухливо, швиденько. (Mosso.) (з Баришполя, Полтав.)

1.

Ко_ля_да, ко_ля_да, дай ба_бо пи_ро_га, як не да_си пи_ро_га,

візьму во_ла за ро_га, та ви_ве_ду на мо_ріг, та викру_чу пра_вий ріг,
бу_ду ро_гом тру_би_ти, а во_ли_ком ро_би_ти.

Колядую.

Трохи по малу. (Andante.) (з Баришполя.)

2.

Ко_ля_ду_ю, ко_ля_ду_ю, ков_ба_су чу_ю; святий ве_чір;

дай_те ков_ба_су, шо я по_не_су; свя_тий ве_чір.
як да_сте киш_ку, із_їм в за_тиш_ку; свя_тий ве_чір.
да_вай_те ка худ_ко, по_бі_жу пруд_ко; свя_тий ве_чір.
ко_рот_ка свит_ка, із_мер_зла лит_ка; свя_тий ве_чір.

За кожною колядкою примовляють:

Вечір добрий!
Дайте пиріг добрий.
Горілку курили-пропалили,
Дайте хоч копійку залатати дірку.

Ой, у пана.

(з Баришполя, (Полтав.) співають гості хазяїнові.)

Трохи не по малу. (Andante poco moderato.)

3.

1. Ой, у па_на, у па_на зо_ло_ті_ї во_ро_та; ра_дуй_ся!
2. А за ти_ми сто_ла_ми седять свя_ті з кни_га_ми; ра_дуй_ся!
3. Правлять во_ни службоньку а за па_на Ми_ко_лу; ра_дуй_ся!
4. Правлять во_ни дру_гу_ю а за па_ні О_лен_ку; ра_дуй_ся!
5. Правлять во_ни тре_тю_ю а за йо_го ді_точок; ра_дуй_ся!

ой, радуй_ся зем_ле під на_ми ми_лосердний Бо_же наш над на_ми.
ой, радуй_ся зем_ле під на_ми ми_лосердний Бо_же наш над на_ми.
ой, радуй_ся зем_ле під на_ми ми_лосердний Бо_же наш над на_ми.
ой, радуй_ся зем_ле під на_ми ми_лосердний Бо_же наш над на_ми.
ой, радуй_ся зем_ле під на_ми ми_лосердний Бо_же наш над на_ми.

Ішла Марія по під горою.

Трохи не по малу. (Andante poco moderato.) (Жоноча з Баришполя.)

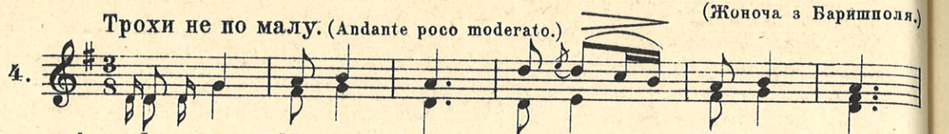

1. І - шла Ма - рі - я по під го - ро - ю;
2. Стрі - ла Ма - рі - я а три жи - до - ви;
3. Чи не ви, жи - до - ва, Хри - ста му - чи - ли?
4. Не ми, Ма - рі - е, на - ша бра - ті - я;
5. Де кров ця - та - ла, там цер - ква сто - їть;
6. А в тій цер - ков - ці три гро - би сто - їть;
7. А в тих трьох гро - бах три свя - ті ле - жить;
8. В пер - во - му гро - бі Сус Хри - стос ле - жить;
9. А у дру - го - му Ді - ва Ма - рі - я;
10. А у тре - тьо - му свя - тий Ми - ко - лай;
11. Над Су - сом Хри - стом свя - ті чи - та - ють;
12. Над Ми - ко - ла - ем сві - чі па - ла - ють;
13. Над Ма - рі - е - ю ро - за про - цві - ла;
14. З ті - е - ї ро - зи та ви - ли - нув птах;
15. Да по - ли - нув птах а в під не - бе - са;
16. Свя - ті не - бе - са роз - тво - ри - ли - ся;
17. У - сі свя - ті - ї по - кло - ни - ли - ся;
18. Не есть же Ти птах, есть Ти Син Бо - жий;
19. Що Ти на сей світ лю - дей на - мно - жив;

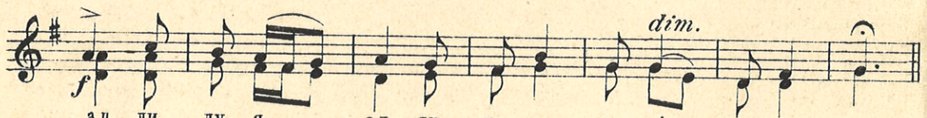

ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я по під го - ро - ю.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я а три жи - до - ви.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я Хри - ста му - чи - ли?
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я на - ша бра - ті - я.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я там цер - ква сто - їть.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я три гро - би сто - їть.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я три свя - ті ле - жить.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я Сус Хри - стос ле - жить.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я Ді - ва Ма - рі - я.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я свя - тий Ми - ко - лай.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я свя - ті чи - та - ють.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я сві - чі па - ла - ють.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я ро - за про - цві - ла.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я та ви - ли - нув птах.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я а в під не - бе - са.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я роз - тво - ри - ли - ся.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я по - кло - ни - ли - ся.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я есть Ти Син Бо - жий.
ал - ли - лу - я, ал - ли - лу - я лю - дей на - мно - жив.

Ой, в чистім полі.

Помірно. (Moderato.)

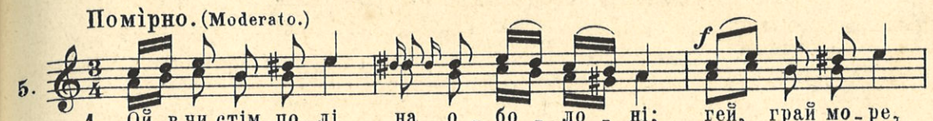

1. Ой, в чи - стім по - лі на о - бо - ло - ні; гей, грай мо - ре,
2. Вій - ско сто - я - ло, ла - ду не зна - ло; гей, грай мо - ре,
3. Бог - дан - ко прийшов, лад вій - ську знай - шов; гей, грай мо - ре,
4. Зага - дав Бог - дан - ко плужком о - ра - ти; гей, грай мо - ре,
(спи - сом)
5. Плужком о - ра - ти, жи - то сі - я - ти; гей, грай мо - ре,
(Спи - сом)
6. У - ро - ди - ло жи - то буй - не, ви - со - ке; гей, грай мо - ре,
7. Буй - не, ви - со - ке, ли - стом ши - ро - ке; гей, грай мо - ре,
8. Та наставляв жен - ців по - пів та чен - ців; гей, грай мо - ре,
9. Ох, і жнуть же во - ни сно - пи гус - тень - кі; гей, грай мо - ре,
10. Та ставлять же во - ни кіп - ки час - тень - кі; гей, грай мо - ре,
11. Йіз - дить Богдан - ко по - між ко - па - ми; гей, грай мо - ре,
12. Як я - сен мі - сяць по - між зо - ря - ми; гей, грай мо - ре,
13. На во - ро - нім ко - ні, назо - ло - тім сід - лі; гей, грай мо - ре,
14. На зо - ло - тім сід - лі, в голубім жу - па - ні; гей, грай мо - ре,

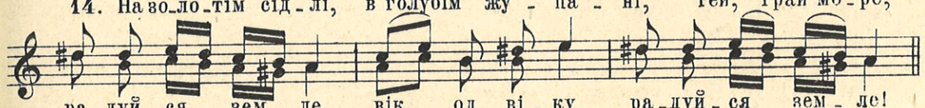

ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!
ра - дуй - ся, зем - ле, вік од ві - ку ра - дуй - ся зем - ле!

(з Баришполя.)
(співають молодиці.)

Ніхто не знае.

Трохи не по малу. (Andante poco moderato.)

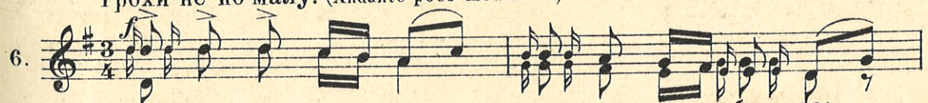

1. Ні - хто не зна - е, як спреж - да бу - ло;
2. Як спреж - да бу - ло, світ за - чи - нав - ся;
3. Вра - жа жи - до - ва Хри - ста му - чи - ла;
4. За йо - го руч - ки го - ни - ли шпич - ки;
5. Де кров ця - та - ла, там цер - ков ста - ла;
6. А в тій цер - ков - ці сам Гос - подь по - пом;
7. Сам Гос - подь по - пом, а ян - гол дя - ком;
8. Правлять же во - ни служ - бу за гос - по - да - ря;
9. Правлять во - ни дру - гу за йо - го жін - ку:
10. Правлять во - ни тре - тю за йо - го ді - ток:
11. Да бу - вай - же здо - ров па - не хо - зя - і - не.
12. І сам - со - бо - ю, з діть - ми й з жо - но - ю;

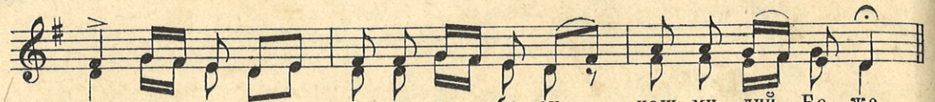

сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.
сла - вен є - си та на не - бе - си наш ми - лий Бо - же.

(з Баришполя.)

По горі, горі.

Вельми поважно. (Molto sostenuto.)

(с. Плисків, Липовец. пов.)
(Київщина.)

7.

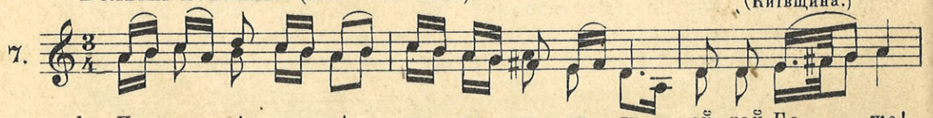

1. По го - рі, го - рі па - ви хо - ди - ли, ой, дай Бо - же!
2. Па - ви хо - ди - ли, пірь - я гу - би - ли, ой, дай Бо - же!
3. Кра - сна - я пан - на пірь - я збі - ра - ла; ой, дай Бо - же!
4. Пірь - я збі - ра - ла, в ру - ка - вець кла - ла; ой, дай Бо - же!
5. Зру - кав - ця бра - ла, ві - но - чок пле - ла; ой, дай Бо - же!
6. При од - ній свіц - ці у - ми - ва - ла - ся; ой, дай Бо - же!
7. А при дру - гій у - ти - ра - ла - ся; ой, дай Бо - же!
8. А у - брав - ши - ся до цер - кви і - шла, ой, дай Бо - же!
9. До цер - кви і - шла, як зо - ря зій - шла, ой, дай Бо - же!
10. Зди - ба - ють ї - ї па - ни ко - ро - лі; ой, дай Бо - же!
11. І - ї зди - ба - ють, шап - ки здій - ма - ють; ой, дай Бо - же!
12. Шап - ки здій - ма - ють, ї - ї пи - та - ють: ой, дай Бо - же!
13. Чи ти ца - рів - на, чи ко - ро - лів - на? ой, дай Бо - же!
14. Ні я ца - рів - на, ні ко - ро - лів - на, ой, дай Бо - же!
15. Батько - ва доч - ка, як па - ня - ноч - ка, ой, дай Бо - же!

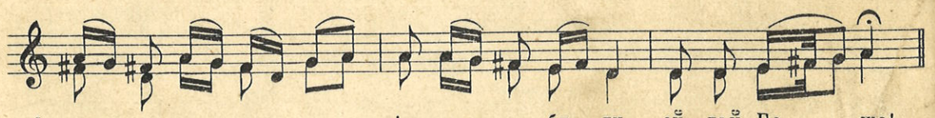

1. па - ви хо - ди - ли, пірь - я гу - би - ли, ой, дай Бо - же!
2. кра - сна - я пан - на, пірь - я збі - ра - ла, ой, дай Бо - же!
3. пірь - я збі - ра - ла, в ру - ка - вець кла - ла, ой, дай Бо - же!
4. з ру - кав - ця бра - ла, ві - но - чок пле - ла, ой, дай Бо - же!
5. при од - ній свіц - ці, у - ми - ва - ла - ся, ой, дай Бо - же!
6. при дру - гій свіц - ці, у - ти - ра - ла - ся, ой, дай Бо - же!
7. а у - брав - ши - ся, до цер - кви і - шла, ой, дай Бо - же!
8. до цер - кви і - шла, як зо - ря зій - шла, ой, дай Бо - же!
9. зди - ба - ють ї - ї, па - ни ко - ро - лі, ой, дай Бо - же!
10. ї - ї зди - ба - ють, шап - ки здій - ма - ють, ой, дай Бо - же!
11. шап - ки здій - ма - ють, ї - ї пи - та - ють, ой, дай Бо - же!
12. чи ти ца - рів - на, чи ко - ро - лів - на? ой, дай Бо - же!
13. ні я ца - рів - на, ні ко - ро - лів - на, ой, дай Бо - же!
14. бать - ко - ва доч - ка, як па - ня - ноч - ка, ой, дай Бо - же!

Колядки, що співають першого дня Різдва, як з звіздою ходять.

8. Ирод проклят засмутився.

Повагом.

Дисканти I. II.

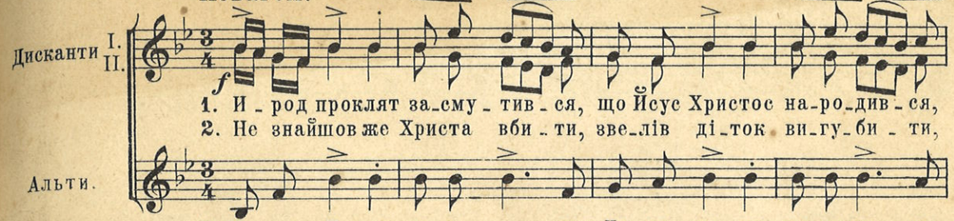

1. И - род проклят за - сму - тив - ся, що Исус Христос на - ро - див - ся,
2. Не знайшов же Христа вби - ти, зве - лів ді - ток ви - гу - би - ти,

Альти.

3. Пі - шов И - род аж до а - ду к Лу - ци - пе - ру на по - ра - ду,
4. Ой, ти И - род, ти про - кля - тий, ско - ро в пе - кло будеш взя - тий,

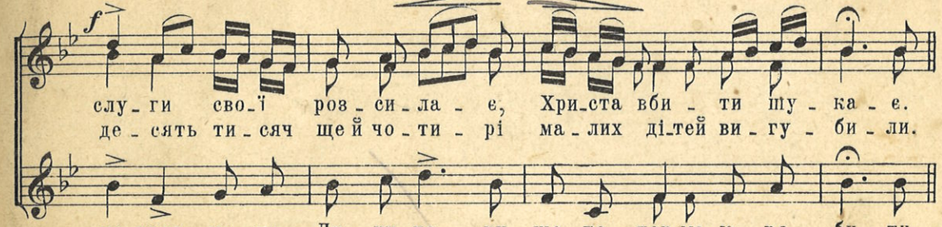

слу - ги свої роз - си - ла - є, Хри - ста вби - ти шу - ка - є.
де - сять ти - сяч ще й чо - ти - рі ма - лих ді - тей ви - гу - би - ли.

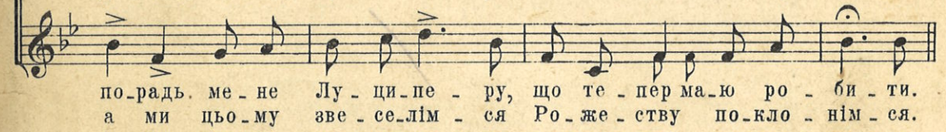

по - радь. ме - не Лу - ци - пе - ру, що те - пер ма - ю ро - би - ти.
а ми цьо - му зве - се - лім - ся Ро - же - ству по - кло - нім - ся.

9. Нова рада стала.

По малу.

(голосніше)

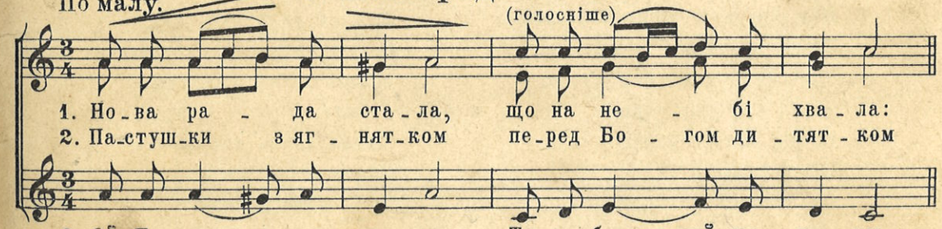

1. Но - ва ра - да ста - ла, що на не - бі хва - ла:
2. Па - стуш - ки з яг - нят - ком пе - ред Бо - гом ди - тят - ком

3. Ой, Ти ца - рю наш, ца - рю, Ти не - бес - ний ша - хва - рю,

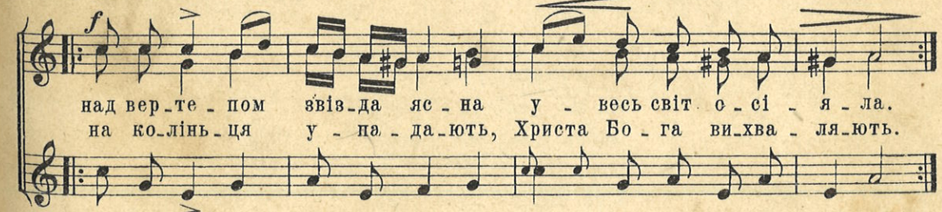

над вер - те - пом звіз - да яс - на у - весь світ о - сі - я - ла.
на ко - лінь - ця у - па - да - ють, Христа Бо - га ви - хва - ля - ють.

да - руй лі - та ща - сли - ві - ї сьо - го до - му го - спо - да - рю.

Пова́жно, веле́бно.

10. Бачить же Бог.

(не голосно)

(слабше)

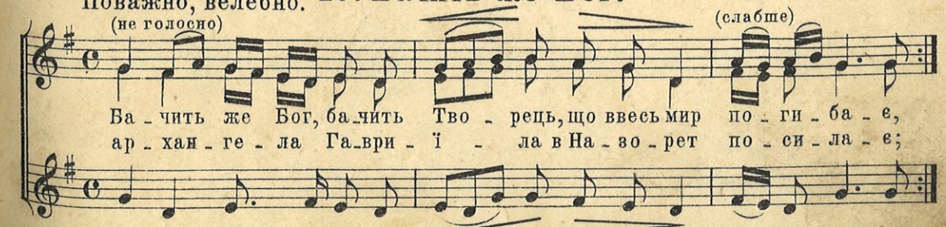

Ба - чить же Бог, ба - чить Тво - рець, що ввесь мир по - ги - ба - є,
ар - хан - ге - ла Га - ври - ї - ла в На - зо - рет по - си - ла - є;

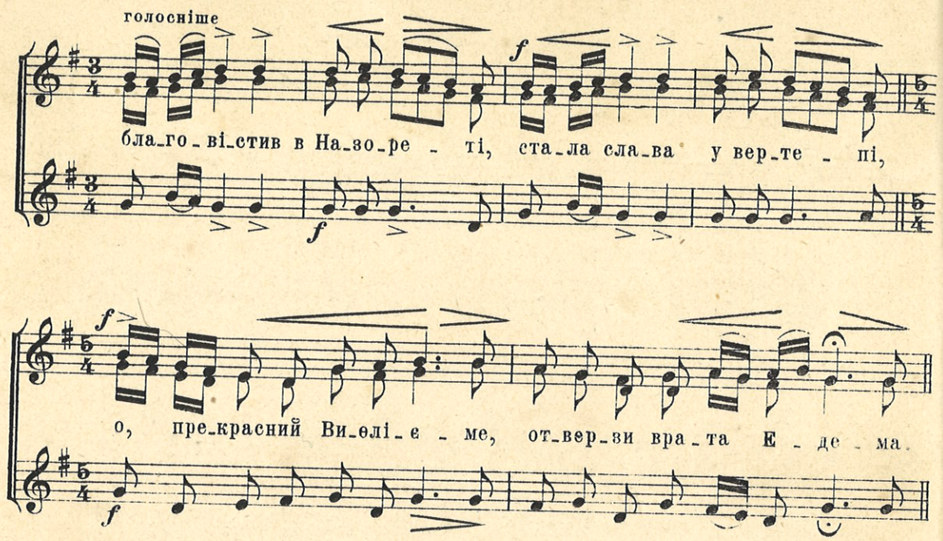

2.

Ирод вельми засмутився,
Що Христос—царь народився.
Пішов Ирод аж до аду
К Луциперу на пораду.
А від аду повертае,—
Плаче Ирод і ридае.
Ирод плаче і ридае
Слуги свої розсилае.

3.

Слуги свої розсилае,
Христа вбити шукае.
Слуги приказ виповняють,
Малих дітей убивають.
Десять тисяч і чотирі
Малих дітей вигубили.
Плаче мати ще й ридае:
Ирод діти убивае.

4.

Не плач, мати, й не ридай,
Сліз своїх не проливай.
Як же мені не тужити,—
Побив Ирод мої діти!
Ирод діти убивае
І об камінь розбивае,
Гострим мечем розсікае,
Кров невинну розливае.
А ми цього не смутімся,
Рожеству Його вклонімся,
Ми Рожеству поклонімся,
Христу—Богу помолімся.

II. Щедрівки.

Ой, там за горою.

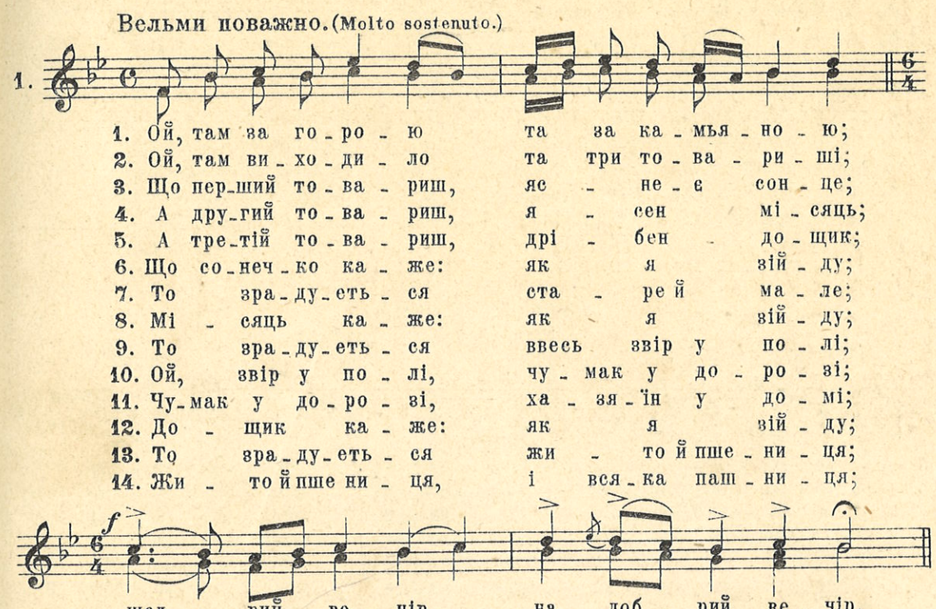

(м. Баришпіль, Полт. губ.
од А. Калити.

Ой, сів Христос та вечеряти.

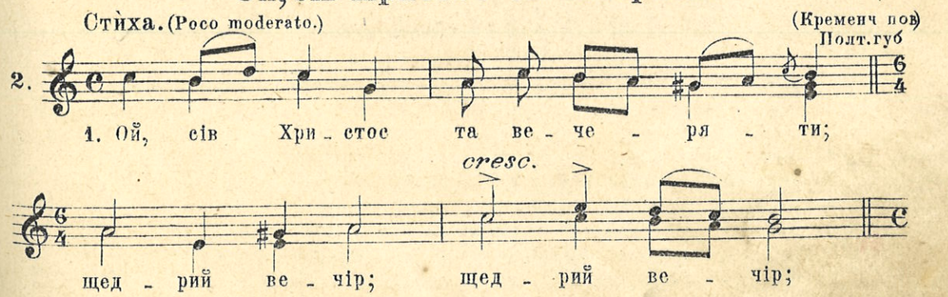

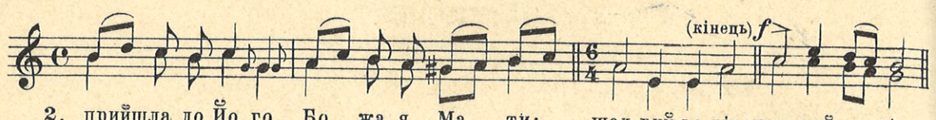

2. прийшла до Йо-го Бо-жа-я Ма-ти; щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.
3. та́ сі-дай, Ма-ти, та ве-че-ря-ти, щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.
4. та спа-си-бі Син-ку та за ве-че-рин-ку; щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.
5. ой, дай, Син-ку, зо-ло-ті-ї клю-чі, щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.
6. о-дім-кну-ти рай і пек-ло, щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.
7. та по-ви-пуска-ти всі праведні ду-ші, щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.
8. тільки од-ні-є-ї та не ви-пус-ка-ти, щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.
9. бо та ду-ша про-грі-ше-на-я, щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.
10. от-цю й неньці та на ла-я-ла, щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.
11. не то на ла-я-ла, тіль-ки по ду-ма-ла, щед-рий ве-чір; щед-рий ве-чір.

Там на річці.

Помірно. (Moderato.) Сорочинці (Полтав.)

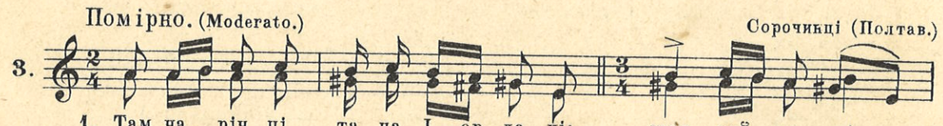

1. Там на річ-ці та на І-ор-да-ні; щед-рий ве-чір,
2. Там Пре-чи-ста ри-зи пра-ла; щед-рий ве-чір,
3. А ви-прав-ши, по-ві-си-ла; щед-рий ве-чір,
4. По-ві-си-ла на я-ли-ні; щед-рий ве-чір,
5. При ле-ті-ли ян-го-ля-та; щед-рий ве-чір,
6. Взя-ли ри-зи на кри-ля-та, щед-рий ве-чір,
7. Та по-нес-ли під не-бе-са; щед-рий ве-чір,
8. Ви, не-бе-са, од-чи-ніть-ся; щед-рий ве-чір,
9. А всі свя-ті по-кло-ніть-ся; щед-рий ве-чір,

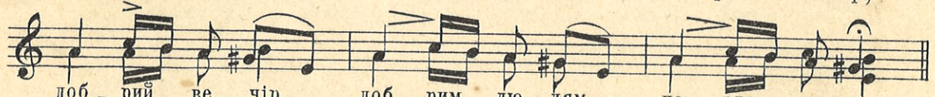

доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ровь-я.
доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ровь-я.
доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ровь-я.
доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ровь-я.
доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ровь-я.
доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ровь-я.
доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ровь-я.
доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ровь-я.
доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ровь-я.

Швидéнько. Poco allegro.

Узлетів сокіл.

(Купьянський пов. Хар. г.)

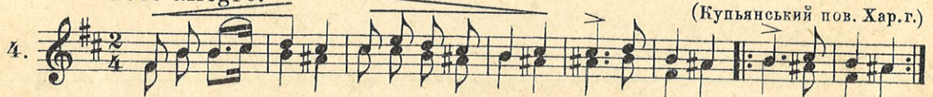

1. Узле-тів со-кіл та на ві-ко-неч-ко; щедрий ве-чір, доб-рий ве-чір,
2. Ой, сів же він та й на ві-ко-неч-ку; щедрий ве-чір, доб-рим людям
3. Ой, він загля-да-є та й у сві-тлоньку; щедрий ве-чір, на здо-ровья.
4. Ще сві-тлонька там не ме-тя-на, щедрий ве-чір,
5. Ще дів-чи-нонька там не чі-са-на; щедрий ве-чір,
6. Не чі-са-ла-ся, не ви-ма-ла-ся; щедрий ве-чір,
7. На ба-тенька роз-гні-ва-ла-ся; щедрий ве-чір,
8. Кра-я-ли сук-ні та вко-ро-ти-ли, щедрий ве-чір,
9. Че-ре-вички ши-ли, по-ма-ли-ли, щедрий ве-чір,

IV. Пісьні з пóбуту.

1. Пісьні родинні. (Сімейні.)

Ой, журавлю, журавлю. (На 2 голоса.)

Помірно, не скоро.

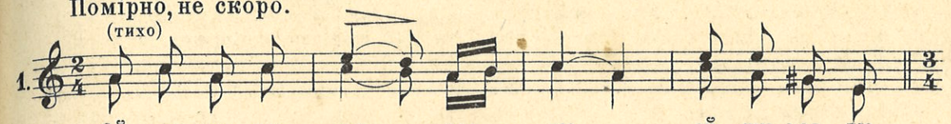

1. Ой, жу-рав-лю, жу-рав-лю, ой, жу-рав-лю,
2. Ко-тра ни-ва луч-ча-я, ко-тра ни-ва
3. — Луч-ча ни-ва пер-ша-я, луч-ча ни-ва
4. — Бо на пер-шій жи-то жав, бо на пер-шій
5. — Луч-ча жін-ка пер-ша-я, луч-ча жін-ка
6. — Бо з пер-шо-ю ді-ти мав, бо з пер-шо-ю
7. — О-дин пі-шов до по-па, о-дин пі-шов
8. — Тре-тій пі-шов до па-на, тре-тій пі-шов
9. Щось у по-лі гу-ка-є, щось у по-лі
10. „И-діть ді-ти до до-му, и-діть ді-ти
11. — „Жи-ви, та-ту, як сам знав, жи-ви, та-ту,

(трохи голосніш.)

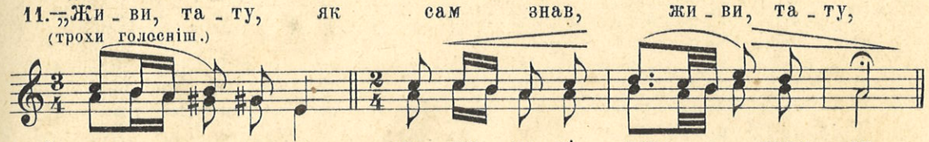

1. жу-рав-лю, ска-жи ме-ні всю прав-ду.
2. луч-ча-я, чи пер-ша, чи дру-га-я?
3. пер-ша-я, а не та-я дру-га-я:
4. жи-то жав, а на дру-гій во-ли пас.
5. пер-ша-я, а не та-я дру-га-я:
6. ді-ти мав, а з дру-го-ю ро-зі-гнав.
7. до по-па, дру-гий пі-шов до дя-ка,
8. до па-на, щоб ма-чу-ха про-па-ла.
9. гу-ка-є, бать-ко ді-тей скли-ка-є:
10. до до-му, не бу-де вам роз-го-ну.
11. як сам знав, ко-ли нас по-роз-га-няв.“ —

(с. Збурівка, в Таврії.)

Ой, із-за гори та буйний вітер віє.

(На 2 голоса.)

Пова́жно. голосніш.

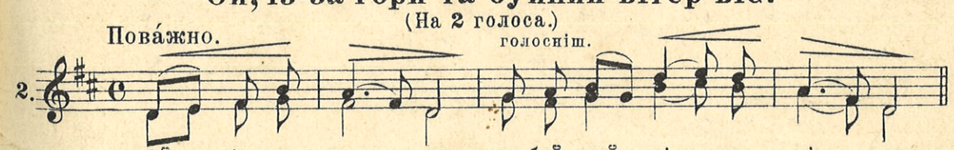

1. Ой, із-за го-ри та буй-ний ві-тер ві-є,
2. А по сі-яв-ши, ста-ла во-ло-чи-ти,
3. „Ой, у-ро-ди, Бо-же, та пше-ни-чень-ку я-ру,
4. Ой, ще ж у-ді-вонь-ка та до до-му не дій-шла,
5. Ой, ще ж у-ді-вонь-ка та на лав-ці не сі-ла,
6. Як пі-шла у-до-ва пше-ни-ці гля-ді-ти:
7. Ді-ти ж мо-ї, ді-ти та го-ре ме-ні з ва-ми,
8. Ма-ти на-ша, ма-ти, та не жу-ри-ся на-ми:
9. Ой, бу-де нас, ма-ти, по сте-пах, по до-ли-нам,
10. Бу-деш же ти, ма-ти, як зо-зу-ля ку-ва-ти,

1. ой, там у - ді - вонь - ка та пше - ни - чень - ку сі - е.
2. а за - во - ло - чив - ши, ста - ла Бо - га про - си - ти.
3. на вдо - ви - них ді - ток, та на вдо - ви - ну сла - ву!"
4. а вже ка - жуть лю - де, що пше - ни - чень - ка зій - шла.
5. а вже ка - жуть лю - де, що пше - ни - ця по - спі - ла.
6. „го - ренько ж ме - ні, що ма - ле - сень - кі ді - ти!
7. ой, що не - ма - є та стар - шо - го над ва - ми!
8. ми по - ви - ро - ста - ем, ро - зій - де - мось са - ми.
9. ой, бу - де нас, ма - ти, по всіх у - кра - і - нах.
10. а ні - ко - му бу - де то - бі й пи - ти по - да - ти.

(Харьківщина, Богодухів. пов.)

Ой, гаю мій, гаю.

(на 3 голоси й соло.)

Повòлі, стѝха.

(Один співа.)

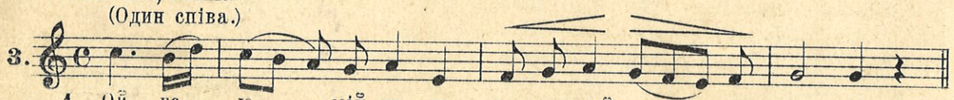

1. Ой, га - ю мій, га - ю, та гу - стий, не про - гля - ну,
2. Що по то - бі, га - ю, та і ві - тер не ві - є,
3. І ві - тер не ві - є, і гіль - ля не ко - ли - ше,
4. Тіль - ки брат до сестри та часті ли - сти пи - ше:
5. Сес - тро мо - я, сестро, та сестро у - кра - їн - ко!
6. Чи при - вик - ла, сестро, та на чу - жи - ні жи - ти?
7. Ой, хоч не при - вик - ла, та тре - ба при - ви - ка - ти,
8. Ко - ли по - ро - ди - ла та не - щас - но - ю ма - ти,
9. Ма - ти на - ша, ма - ти, та де нам те - бе взя - ти?
10. Ма - ля - рів на - ня - ти, ма - тір зма - лю - ва - ти;
11. По - ста - ви - ти ма - тір на бож - ни - чок в ха - ті,
12. На бож - ни - чок гля - ну, та ма - тір спо - мья - ну,
13. На - зад о - бер - ну - ся, та сльоза - ми зал - лю - ся,
14. На бік о - гля - ну - ся, ру - ка - вом у - тру - ся,
15. Вий - ду за во - ро - та, ста - ну, як си - ро - та,
16. Ні хто не зай - ма - є, бо до - лі не - ма - є,

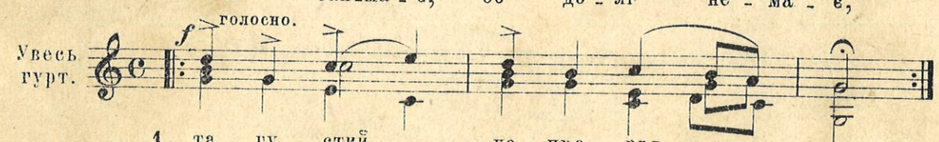

1. та гу - стий, не про - гля - ну.
2. та і ві - тер не ві - є.
3. і гіль - ля не ко - ли - ше.
4. та ча - сті ли - сти пи - ше.
5. та сес - тро У - кра - їн - ко!
6. та на чу - жи - ні жи - ти?
7. та тре - ба при - ви - ка - ти.
8. та не - щас - но - ю ма - ти.
9. та де нам те - бе взя - ти?
10. ма - тір зма - лю - ва - ти.
11. на бож - ни - чок у ха - ті.
12. та ма - тір іс - по - мья - ну.
13. та сльо - за - ми зал - лю - ся.
14. ру - ка - вом у - тру - ся.
15. ста - ну як си - ро - та.
16. бо до - лі не - ма - є.

(з Ніжина, у Чернігівщ.)

Ой, пила та Лемериха.

(на 3 голоси.)

Стѝха.

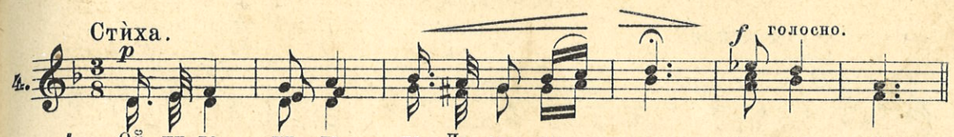

1. Ой, пи - ла, пи - ла та Ле - ме - ри - ха на ме - ду,
2. Ой, хто ку - пить це - бер ме - ду і ви - на,
3. О - бі - звав - ся та Шканди - бен - ко на ме - ду:
4. У не - ді - лю ра - не - сень - ко, до сонь - ця,
5. „Ой, за - ги - ну, мо - я ма - тін - ко, за - ги - ну,
6. —Ой, ко - ли лю - биш, мо - я до - неч - ко, він - чай - ся,
7. Ой, по - біг - ла Ле - ме - рів - на го - ро - ю,
8. Ой, до - гнав він Ле - ме - рів - ну та й не - бье,
9. „Ой, чо - гож ти, Ле - ме - рів - но, піш - ки йдеш?
10. —„Ой, хоч же є во - ро - ні ко - ні, то тво - ї,
11. „Ой, чо - гож ти, Ле - ме - рів - но, бо - са йдеш?
12. —„Ой, хоч же є че - ре - вич - ки, то тво - ї,
13. „Ой, чо - гож ти, Ле - ме - рів - но, в сви - ті йдеш?
14. —„Ой, хоч же є до - ро - гі сук - ні, то тво - ї,
15. Ой, по - біг - ла Ле - ме - рів - на тер - на - ми,
16. „Ой, дай ме - ні Шкан - ди - бен - ко гострий ніж
17. Не влу - чи - ла Ле - ме - рів - на в ні - жень - ку,
18. „Ки - пи, ки - пи, мо - є сер - день - ко, на но - жі,
19. —„Ой, од - чи - няй, мо - я те - щень - ко, во - ро - та:
20. „Ой, од чо - го, мій зя - тень - ку, впи - ла - ся?
21. —„Ой, у - пи - лась, мо - я те - щень - ко, од но - жа,

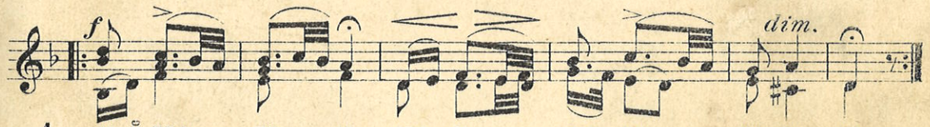

1. та й про - пи - ла сво - ю доч - ку мо - ло - ду.
2. то - го бу - де Ле - ме - рів - на мо - ло - да.
3. „ой, яж куп - лю Ле - ме - рів - ну мо - ло - ду."—
4. та й пла - ка - ла Ле - ме - рів - на в ві - конь - ця.
5. бо не люб - лю Шканди - бен - ка, по - ки - ну."—
6. а не лю - биш, ди - тя мо - є, цу - рай - ся!"—
7. а за не - ю Шканди - бен - ко в по - го - ню.
8. тіль - ки ж ї - ї сло - веч - ка - ми кар - та - є.
9. та чи ти в ме - не воро - них ко - ней не ма - єш?
10. та й сам мо - лод не до ми - слоньки ти ме - ні."—
11. Десь ти в ме - не че - ре - вич - ків не ма - єш?"
12. та й сам мо - лод не до ми - слоньки ти ме - ні."—
13. та чи в ме - не до - ро - гих су - конь не ма - єш?
14. та й сам мо - лод не до ми - слоньки ти ме - ні."—
15. а за є - ю Шканди - бен - ко ко - ня - ми.
16. по - вий - ма - ти чор - ний те - рен з бі - лих - ніг.
17. та влу - чи - ла Ле - ме - рів - на в серден - ко.
18. а ніж в то - го Шканди - бен - ка на дво - рі!"—
19. я везу то - бі доч - ку тво - ю пьянень - ку.
20. ой, од чо - го ди тя мо - є, впи - ла - ся?
21. а за - сну - ла мо - я те - щенько, край ко - ня.

(з Білої Церкви, у Київщ.)

Щось у лісі зашуміло.

(на 3 голоси.)

Поволі-стиха.

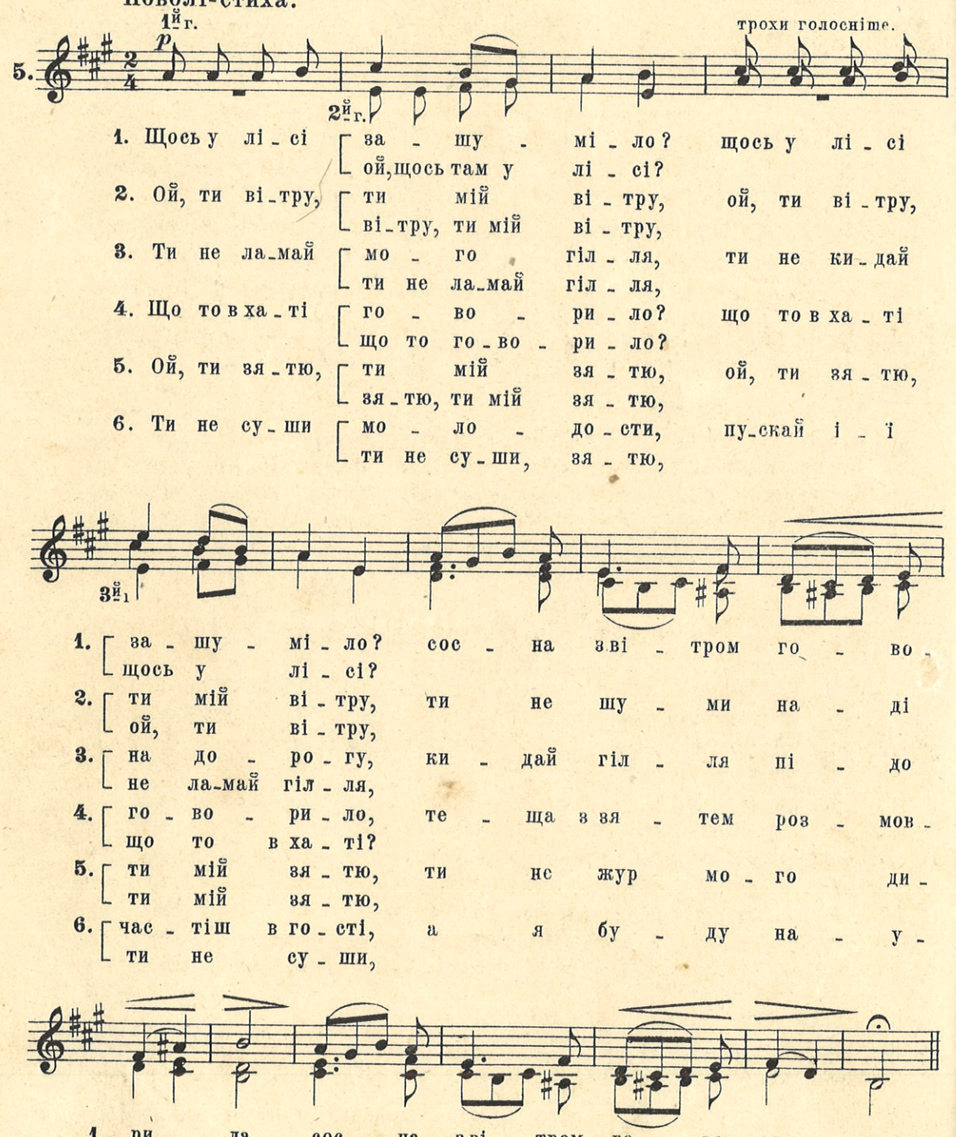

1. Щось у лі-сі [за-шу-мі-ло? щось у лі-сі
ой, щось там у лі-сі?
2. Ой, ти ві-тру, [ти мій ві-тру, ой, ти ві-тру,
ві-тру, ти мій ві-тру,
3. Ти не ла-май [мо-го гіл-ля, ти не ки-дай
ти не ла-май гіл-ля,
4. Що то в ха-ті [го-во-ри-ло? що то в ха-ті
що то го-во-ри-ло?
5. Ой, ти зя-тю, [ти мій зя-тю, ой, ти зя-тю,
зя-тю, ти мій зя-тю,
6. Ти не су-ши [мо-ло-до-сти, пу-скай і-ї
ти не су-ши, зя-тю,

1. [за-шу-мі-ло? сос-на зві-тром го-во-
щось у лі-сі?
2. [ти мій ві-тру, ти не шу-ми на-ді
ой, ти ві-тру,
3. [на до-ро-гу, ки-дай гіл-ля пі-до
не ла-май гіл-ля,
4. [го-во-ри-ло, те-ща з зя-тем роз-мов-
що то в ха-ті?
5. [ти мій зя-тю, ти не жур мо-го ди-
ти мій зя-тю,
6. [час-тіш в го-сті, а я бу-ду на-у-
ти не су-ши,

1. -ри-ла, сос-на зві-тром го-во-ри-ла.
2. мно-ю, над сос-но-ю зе-ле-но-ю.
3. мно-ю, під сос-но-ю зе-ле-но-ю.
4. -ля-ла, те-ща з зя-тем роз-мов-ля-ла.
5. -тя-ти, ти не жур мо-го ди-тя-ти.
6. -ча-ти, як ми-ло-го ша-ну-ва-ти.

з Чернігівщини.

Ой, завьяла червона калина.

(на 3 голоси.)

Стиха по малу.

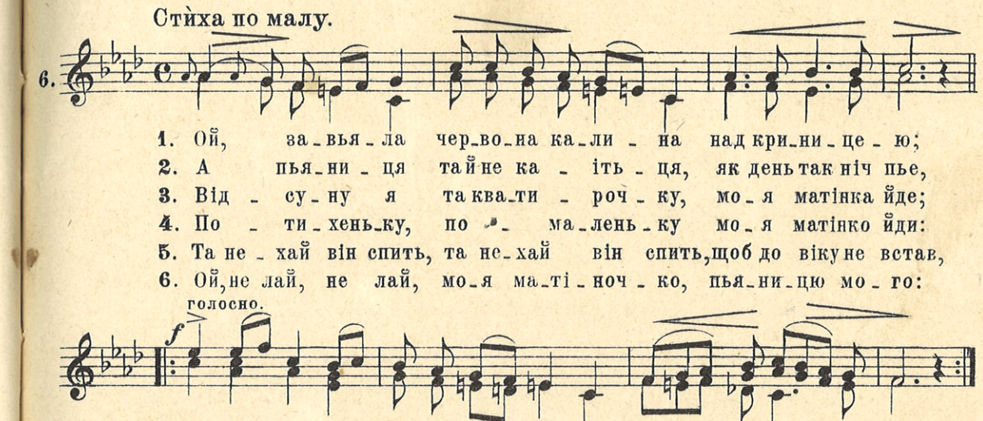

1. Ой, за-вья-ла чер-во-на ка-ли-на над кри-ни-це-ю;
2. А пья-ни-ця тай не ка-іть-ця, як день так ніч пье,
3. Від-су-ну я та ква-ти-роч-ку, мо-я матінка йде;
4. По-ти-хень-ку, по-ма-лень-ку мо-я матінко йди:
5. Та не-хай він спить, та не-хай він спить, щоб до віку не встав,
6. Ой, не лай, не лай, мо-я ма-ті-ноч-ко, пья-ни-цю мо-го:

1. го-реж ме-ні, мо-я ма-тін-ко, із пья-ни-це-ю.
2. а як прий-де із коршми до до-му, ме-не мо-ло-ду-ю бье.
3. пи-та-ють-ця ді-то-чок дрібненьких, чи пьяни-ця до-ма є.
4. спить пья-ни-ця в руб-ле-ній ко-мо-рі, а ти, ма-мо, не збу-ди.
5. щоб він тво-ю бід-ну го-ловонь-ку та вже більш не кло-по-тав.
6. есть у ме-не ді-точ-ки дрібненькі, го-ре жи-ти без йо-го.

(м. Златополь, у Київщині.)

Да жила собі та удівонька.

(на 3 голоси.)

По малу.

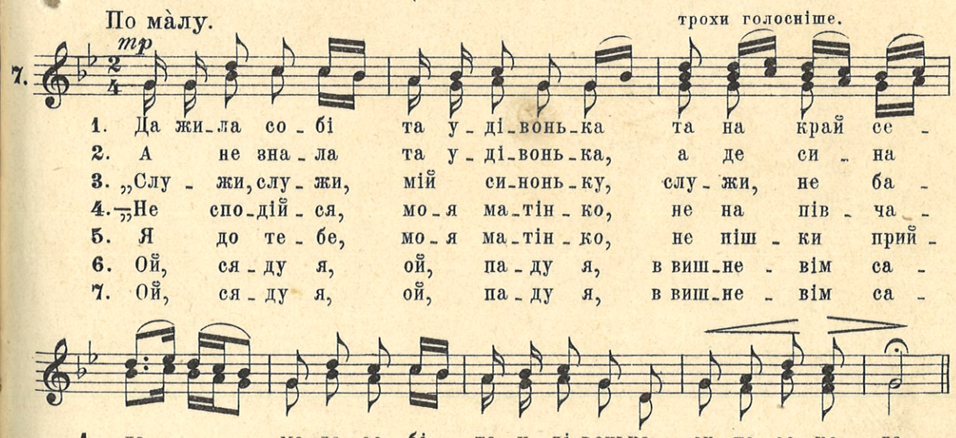

1. Да жи-ла со-бі та у-ді-вонь-ка та на край се-
2. А не зна-ла та у-ді-вонь-ка, а де си-на
3. „Слу-жи, слу-жи, мій си-нонь-ку, слу-жи, не ба-
4. „Не спо-дій-ся, мо-я ма-тін-ко, не на пів-ча-
5. Я до те-бе, мо-я ма-тін-ко, не піш-ки прий-
6. Ой, ся-ду я, ой, па-ду я, в виш-не-вім са-
7. Ой, ся-ду я, ой, па-ду я, в виш-не-вім са-

1. -ла, ма-ла со-бі та у-ді-вонька си-на со-ко-ла.
2. діть, за-пи-са-ла та у-ді-вонька у військо слу-жить.
3. -рись, чет-вер-то-ї та не-ді-лоньки до до-му вер-нись.
4. -са, спо-ді-вай-ся, мо-я ма-тін-ко, шо-сто-го го-да.
5. -ду, я до те-бе, мо-я ма-тін-ко, ор-лом при-ли-ну.
6. -ду, я сво-є-ю та су-хо-то-ю ввесь сад ви-су-шу.
7. -ду, я сво-є-ю та кра-со-то-ю ввесь мир зве-се-лю.

(Чернигівщина.)

Ой, пущу я кониченька в саду.

(2-3 голоса.)

По мàлу, виразно.

8. 1й г. (соло) — 2й г. (соло)

1. Ой, пу - щу я ко - ни - чень - ка в са - - - ду,
ой, пу - щу я в са - ду,
2. Ой, на, си - ну, ко ни ка, не гай - - - ся,
ой, на, си - ну, не гай - ся,
3. Ой, пу - щу я ко - ни - чень - ка в са - - - ду,
ой, пу - щу я в са - ду,
4. Ой, на, си - ну, со - роч - ку, не гай - - - ся,
ой, на, си - ну, не гай - ся,
5. Ой, пу - щу я ко - ни - чень - ка в са - - - ду,
ой, пу - щу я в са - ду,
6. Ой, на, ми - лий, ди - ти - ну, за гай - - - ся,
ой, на, ми - лий, за гай - ся,

трохи голосніше.

ой, пу - щу я ко - ни - чень - ка в са - ду,
ой, на, си - ну, ко - ни - ка, не гай - ся,
ой, пу - щу я ко - ни - чень - ка в са - ду,
ой, на, си - ну, со - роч - ку, не гай - ся,
ой, пу - щу я ко - ни - чень - ка в са - ду,
ой, на, ми - лий ди - ти - ну, за гай - ся,

mf *dim.*

а сам пі - ду к от - цю на по - ра - ду.
щоб ти д'то - го війсь - ка не зо - став - ся.
а сам пі - ду к нень - ці на по - ра - ду.
щоб ти 'дто - го війсь - ка не зо - став - ся.
а сам пі - ду к ми - лій на по - ра - ду.
щоб ти 'дто - го війсь - ка тай зо - став - ся.

Увесь гурт.

f (голосно.)

1. О - тець мій по са - доч - ку хо - дить,
2. Війсь - ко йде, ко - ро - гов - ки ма - ють,
3. Нень - ка мо - я по са - доч - ку хо - дить,
4. Війсь - ко йде, ко - ро - гов - ки ма - ють,
5. Ми - ла мо - я по са - доч - ку хо - дить,
6. Війсь - ко йде, ко - ро - гов - ки ма - ють,

f

за по - во - ди ко - ни - чень - ка во - дить.
по - пе - ре - ду му - зи - чень - ки гра - ють.
у - ру - чень - ках со - ро - чеч - ку но - сить.
по - пе - ре - ду му - зи - чень - ки гра - ють.
на ру - чень - ках ма - ле ди - тя но - сить.
по - пе - ре - ду му - зи - чень - ки гра - ють.

(Чернигівщина.)

Ой, у лузі та й при березі.

(2-3 голоса.)

По малу, велично.

(один або два голоси)

9. *mf*

1. Ой у лу - зі та і при бе - ре - зі чер - во - на ка - ли - на;
2. Бу - ложто - бі, а ти, мо - я ма - ти, цих брів не да - ва - ти,
3. Роз - ви - вай - ся а ти, су - хий ду - бе, зав - тра мо - роз бу - де,
4. Я мо - ро - зу та і не бо - ю - ся, за - раз ро - зівь - ю - ся,
5. Ой, роз - вився та і край до - ро - ги та дуб зе - ле - нень - кий,
6. Од' 'із - джаю - чи та й шапочку зняв - ши, ни - зень - ко вкло - нив - ся,
7. Прощай, прощай па - но - ве гро - ма - да, і дів - чи - но вут - ко,
8. Ой, ви, га - лоч - ки, си - зо - кри - лоч - ки, під - ні - міть - ця в го - ру,
9. Ой, ра - діб ми та і під - ня - ти - ся, ту - ман на - ля - га - е,
10. Та не так гетьман, та не так геть - ман, як геть - манська ма - ти,
11. А мижйо - го та і не зво - ю - ем, тільки роз - дра - ту - ем,
12. Ой, ви вер - би, вер - би су - хо - вер - хі, по - хи - літь - ця в во - ду,
13. Ой, у - жеж га - лочки си - зо - пе - роч - ки кру - ту го - ру вкри - ли,

Гурт.

f 1. 2.

(голосно)

1. по - ро - ди - ла та й у - ді - вонька хо - ро - шо - го си - на; - шо - го си - на.
2. а буложто - бі, а ти, мо - я ма - ти, щастя й до - лю да - ти; до - лю да - ти.
3. у - би - рай - ся, мо - ло - дийко за - че, завтра по - ход бу - де; по - ход бу - де.
4. я по - хо - ду та і не бо - ю - ся, за - раз у - би - ру - ся; у - би - ру - ся.
5. од' 'із - джае та із Ук - ра - ї - ни козак мо - ло - денький; мо - ло - денький.
6. прощай, прощай па - но - ве гро - мада, мо - же з ким сва - рив - ся; з ким сварив - ся.
7. бо Бог зна - е та Бог і ві - да - е, чи поба - чи - мось хут - ко; - чи - мось хут - ко.
8. ой, ви хлопці, славні за - по - рожці, верніть - ця до до - му; - ця до до - му.
9. ой, ра - діб ми та і вер - та - ти - ся, гетьман не пу - ска - е; не пу - ска - е.
10. хо - че на - ми, на - ми ко - за - ками Турка зво - ю - ва - ти; зво - ю ва ти
11. тільки на - ми, на - ми ко - за - ка - ми Дунай за - кгар - ду - ем; за - кгар - ду - ем.
12. ой, ви хлопці, славні за - по - рожці, верніть - ця до до - му; - ця до до - му.
13. ой, уже ж хлопці, славні, за - по - рожці, жалю на - ро - би - ли; на - ро - би - ли.

(Київщина.)

Гей, по морю синьому.

(2-3 голоса.)

Поважно, з смутком.

10. (два голоси)

1. Гей, по мо - рю, мо - рю си - ньо - му,
2. Со - кіл з ор - ли - ком ку - па - еть - ця,
3. Со - кіл ор - ли - ка пи - та - еть - ця,
4. „Ой, бра - те ор - ле, ти то - ва - ри - шу мій!
5. „Ой, чи був же ти в мо - їй сто - ро - ні?
6. „Ой, чи жу - рить - ця о - тець ма - ти по ме - ні,
7. „Во - ни жу - рять - ця, по - би - ва - ють - ця,
8. „Дріб - ни - ми слізь - ми у - ми - ва - ють - ця;
9. „Ой, ко - ли б же мій син у го - сті прийшов,
10 Тоб я йо - му го - стин - чик знай - шов,

Гурт.

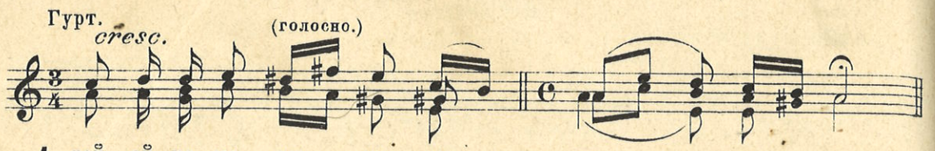

1. гей, ой, по мо - рю, мо - рю си - ньо - му.
2. гей, со-кіл з ор - ли - ком ку - па - еть - ця.
3. гей, со-кіл ор - ли - ка пи - та - еть - ця.
4. ой, бра-те ор - ле, ти то - ва - ри - шу мій!
5. ой, чи був же ти, ор - ле, в мо - їй сто - ро - ні?
6. ой, чи жу-рить - ця о - тець ма - ти по ме - ні?
7. гей, во-ни жу - рять - ця, по - би - ва - ють - ця.
8. гей, дріб-ни-ми слізь - ми у - ми - ва - ють - ця.
9. гей, ко-либ же мій син у го - сті прий - шов.
10. гей, тоб я йо - му го - стин - чик знай - шов.

(с. Дахнівка, Черкас.)

Та нема гірш нікóму.

(2-3 голоса.)

п. сирітська.

Стиха, по малу.

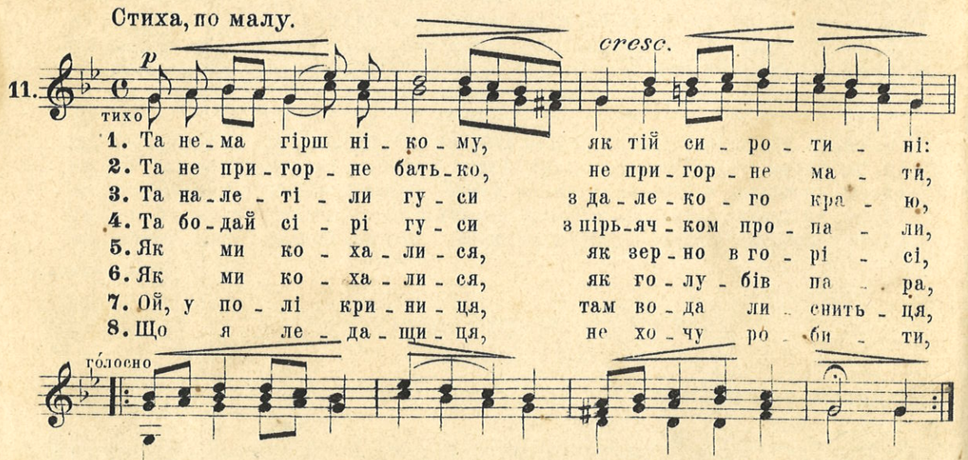

1. Та не-ма гірш ні - ко - му, як тій си - ро - ти - ні:
2. Та не при - гор - не бать-ко, не при - гор - не ма - ти,
3. Та на-ле - ті - ли гу - си з да - ле - ко - го кра - ю,
4. Та бо-дай сі - рі гу - си з пірь-яч - ком про - па - ли,
5. Як ми ко - ха - ли - ся, як зер - но в го - рі - сі,
6. Як ми ко - ха - ли - ся, як го - лу - бів па - ра,
7. Ой, у по - лі кри - ни - ця, там во - да ли - снить - ця,
8. Що я ле - да - щи - ця, не хо - чу ро - би - ти,

1. ніх - то не при - гор - не при ли-хій го - ди - ні.
2. тіль - ки той при - гор - не, що ду - ма - є взя - ти.
3. за - му - ти - ли во - ду в ти - хо - му ду - на - ю.
4. що нас роз - лу - чи - ли, як го - лу - бів, па - ру.
5. те - пер ро - зій - шли - ся, як ту-ман по лі - сі.
6. те - пер ро - зій - шли - ся, як чор-на - я хма - ра.
7. а лю - де го - во - рють, що я ле - да - щи - ця.
8. та і - ду в кор - чом - ку мед, го - рі - лку пи - ти.

(з Херсонщини.)

Ішов козак дорогою.

(2-голоса.)

2. п. про любощі.

Стиха по малу.

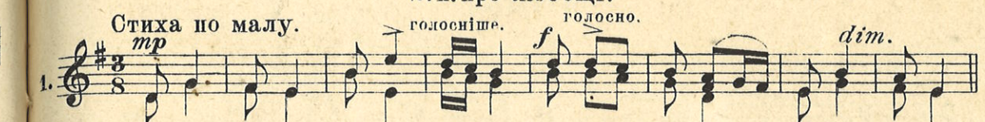

1. І-шов ко-зак до-ро - го - ю, зе - ле - но - ю ді-бро - во - ю.
2. Зе - ле - но - ю ді-бро - во - ю, та стрів дів - ку мо-ло - ду - ю.
3. Ой, дів - чи - но мо - я, Га - лю, щось я то - бі ка-зать ма - ю.
4. Щось я то - бі ка-зать ма - ю, сім за - га - док за га - да - ю.
5. Не'дга - да-єш — дур-на бу-деш, од - га - да - єш, мо - я бу-деш.
6. Ой, що вьетьця ко-ло древця? Ой, що ро - сте без ко - ре - ня?
7. Ой, що сві-тить кру-ту го - ру? Ой, що бі - жить без про - го - ну?
8. Ой, що ро-сте без ко - ло - су? Ой, що пла-че без го - ло - су?
9. Ой, що пла-че без го - ло - су? Ой, що сі - че ру - су ко - су?"
10. „Хи - ба б же я дур-на бу - ла, щоб я то - бі не'дга - да - ла:
11. Що хміль вьетьця ко-ло древця, ка - мінь ро - сте без ко - рін-ця.
12. Мі-сяць сві-тить кру-ту го - ру, во - да бі - жить без про - го - ну.
13. Тра-ва ро-сте без ко - ло - су, ро - са пла-че без го - ло - су.
14. Ро - са пла-че без ко - ло - су, жур-ба сі - че ру - су ко - су.

з Лубенщини, Полтав. губ.

Ой, лугом іду, голосок веду.

(3-голоса.)

По малу.

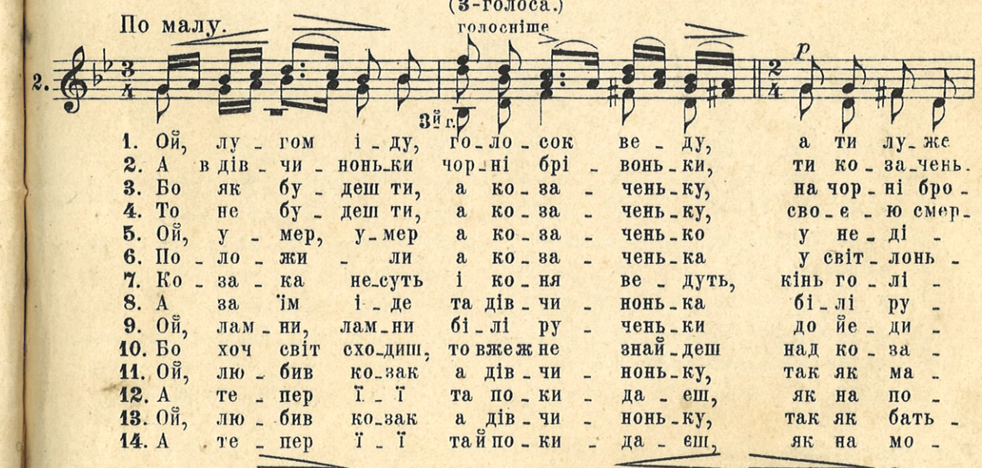

1. Ой, лу - гом і - ду, го - ло - сок ве - ду, а ти лу - же
2. А в дів - чи - нонь-ки чор-ні брі - вонь - ки, ти ко - за-чень.
3. Бо як бу - деш ти, а ко - за - чень - ку, на чор - ні бро -
4. То не бу - деш ти, а ко - за - чень - ку, сво - є - ю смер -
5. Ой, у - мер, у - мер а ко - за - чень - ко у не - ді -
6. По - ло - жи - ли а ко - за - чень - ка у світ - лонь -
7. Ко - за - ка не-суть і ко - ня ве - дуть, кінь го - лі -
8. А за їм і - де та дів - чи - нонь - ка бі - лі ру -
9. Ой, лам - ни, лам - ни бі - лі ру - чень - ки до йе - ди -
10. Бо хоч світ схо-диш, то вже не знай - деш над ко - за -
11. Ой, лю - бив ко-зак а дів - чи - нонь - ку, так як ма -
12. А те - пер Ї - Ї та по - ки - да - єш, як на по -
13. Ой, лю - бив ко-зак а дів - чи - нонь - ку, так як бать -
14. А те - пер Ї - Ї тай по - ки - да - єш, як на мо -

1. ро-зля - гай - ся, а ти лу - же ро-зля - гай - ся.
2. - ку не важ - ся, ти ко - за-чень - ку не важ - ся.
3. - ви впо - ва - ти, на чор - ні бро - ви впо - ва - ти.
4. - тю вмі - ра - ти, сво - є - ю смер - тю вмі - ра - ти.
5. - лень - ку в ран - ці, у не - ді - лень - ку в ран - ці.
6. - ці на лав - ці, у світ - лонь - ці на лав - ці.
7. - вонь - ку кло - нить, кінь го - лі - вонь - ку кло - нить.
8. - чень - ки ло - мить, бі - лі ру - чень - ки ло - мить.
9. - но - го паль - ця, до йе - ди - но - го паль - ця.
10. - ка ко - хан - ця, над ко - за - ка ко - хан - ця.
11. - ти ди - ти - ну, так як ма - ти ди - ти - ну.
12. - лі би - ли - ну, як на по - лі би - ли - ну.
13. - ко ди - тят - ко, так як бать - ко ди - тят - ко.
14. - рі ву - тят - ко, як на мо - рі ву - тят - ко.

з Чернігівщини.

По той бік гора.

(3-голоса.)

По малу.

3. *mf* 1й г. — 2й і 3й г. Гей! — голосно *f*

1. По той бік го_ра, по сей бік го_ра, по між ти - ми
2. Ой, тож не зо_ря, дів_чи_на мо_я, з но_вень_ки - ми
3. „Дів чи но мо я! на_пій же ко_ня з руб_ле_но - ї
4. „Ко_за_ченьку мій! ко_ли б я тво_я, взя_ла б ко - ня
5. „Дів_чи_но мо_я! Чом за_між не йшла? Бід_на бу - ла,
6. „Ко_за_ченьку мій! Чом не же_нив_ся? Як по_ї - хав
7. Дів_чи_но мо_я! Сі_дай на ко_ня, та по_ї - дем
8. А в мо_го дво_ра не_ма ні ко_ла, тіль_ки сто - їть
9. Ка_ли_но мо_я, чом ти не цві_ла? Зі_ма бу - ла,

f

1. кру_ти_ми го_ра_ми схо_ди_ла зо_ря; по_між ти - ми
2. та ві_дер_ця_ми по во_ди_цю йшла; з но_вень_ки - ми
3. но_во_ї кри_ни_ці, з пов_но_го від_ра; з руб_ле_но - ї
4. за шовко_вий по_від та й на по_ї_ла; взя_ла б ко - ня
5. по наймах слу_жи_ла, па_ри не знай_шла; бід_на бу - ла,
6. у чи_сте_е по_ле, та й за_ба_рив_ся; як по_ї - хав
7. у чи_сте_е по_ле, до мо_го дво_ра; та по_ї - дем
8. о_дин кущ ка_ли_ни, та й та не цві_ла; тіль_ки сто_їть
9. тай цвіт об_би_ла, тим я не цві_ла; зі_ма бу_ла,

1. кру_ти_ми го_ра_ми схо_ди_ла зо_ря
2. та ві_дер_ця_ми по во_ди_цю йшла.
3. но_во_ї кри_ни_ці, з пов_но_го від_ра.
4. за шов_ко_вий по_від та й на_по_ї_ла.
5. по най_мах слу_жи_ла, па_ри не знай_шла.
6. у чи_сте_е по_ле, та й за_ба_рив_ся.
7. у чи_сте_е по_ле до мо_го дво_ра.
8. о_дин кущ ка_ли_ни, та й та не цві_ла.
9. та і цвіт об_би_ла, тим я не цві_ла.

(з Лубенщини, Полт. г.)

Та туман яром котитьця.

(2-3 голо́са.)

Швидѐнько, хва́цько.

4. голосно

1. Та ту_ман я_ром ко_титьця, гу_лять хлопцям хо_четь_ця;
2. Та гу_ляй пар_ню мо_ло_дий, по_ки не діз_нав бі_ди;
3. Дів_ка пла_че, ри_да_е, во_на во_лі не ма_є;
4. В са_ду вишенька ка цві_те, ко_зак до дів_чи_ни йде;
5. В са_ду вишня за_цві_ла, дів_ка пар_ня по_ня_ла;

дуже го́лосно *ff*

1. ой, го_ре, го_ре, не бі_да! гу_лять хлопцям хо_четь_ся
2. ой, го_ре, го_ре, не бі_да! по_ки не діз_нав бі_ди;
3. ой, го_ре, го_ре, не бі_да! во_на во_лі не ма_є;
4. ой, го_ре, го_ре, не бі_да! ко_зак до дів_чи_ни йде;
5. ой, го_ре, го_ре, не бі_да! дів_ка пар_ня по_ня_ла;

ff

1. ой, го_ре, го_ре не бі_да! гу_лять хлоп_цям хо_четь_ця.
2. ой, го_ре, го_ре не бі_да! по_ки не діз_нав бі_ди.
3. ой, го_ре, го_ре не бі_да! во_на во_лі не ма_є.
4. ой, го_ре, го_ре не бі_да! ко_зак до дів_чи_ни йде.
5. ой, го_ре, го_ре не бі_да! дів_ка пар_ня по_ня_ла.

(з Полтавщини.)

Коло млина, коло броду.

(3-голо́са.)

По малу. *p* (тихо) — трохи голосніш.

5.

1. Ко_ло мли_на, ко_ло бро_ду, ко_ло мли_на,
   ко_ло бро_ду,
2. Во_ни пи_ли, бур_ко_ті_ли, во_ни пи_ли,
   бур_ко_ті_ли,
3. Из_ня_ли_ся, по_ли_ну_ли, из_ня_ли_ся,
   по_ли_ну_ли,
4. Кри_леч_ка_ми стре_пе_ну_ли, кри_леч_ка_ми
   стре_пе_ну_ли,
5. То_му го_ре, що ко_ха_е, то_му го_ре,
   що ко_ха_е,

голосно

1. ко_ло бро_ду, два го_лу_би пи_ли во_ду.
2. бур_ко_ті_ли, из_ня_ли_ся, по_ле_ті_ли.
3. по_ли_ну_ли, кри_леч_ка_ми стре_пе_ну_ли.
4. стре_пе_ну_ли, про ко_хан_ня спо_мья_ну_ли.
5. що ко_ха_е, з стре_мен ні_жок не вий_ма_є.

Ой, летіла горлиця через сад.

(3 голо́са.)

Не дуже ху́тко, весело.

6. 1й г. голосненько (*mf*) 2й г. 3й г. голосно *f*

1. Ой, ле-ті-ла гор-ли-ця че-рез сад, че-рез сад, гей!
ой, ле-ті-ла гор-ли-ця че-рез сад, че-рез сад,
2. Ой, хтожте-е пірь-яч-ко из-бе-ре, из-бе-ре, гей!
ой, хтожте-е пірьяч-ко из-бе-ре, из-бе-ре,
3. На ку-рочці пірь-яч-ко в о-дин ряд, в о-дин ряд, гей!
на ку-роч-ці пірьяч-ко в о-дин ряд, в о-дин ряд,

f

1. рос-пу-сти-ла пірь-яч-ко на ввесь сад, гей! на ввесь сад.
2. о-той ме-не мо-ло-ду-ю за-бе-ре, гей! за-бе-ре.
3. лю-бі-мо-ся, сер-денько, в о-дин лад, гей! в о-дин лад.

(з Чорноморії.)

У Київі на ри́нку.

(балляда „Братки́.“)

(2-3 голо́са.)

Швиде́нько. голосніше.

7. *mp* (тихо)

1. У Ки-ї-ві на ринку пьють чу-ма-ки го-ріл-ку, пьють чу-ма-ки го-ріл-ку.
2. Ой, пьють во-ни, гу-ля-ють, на шинкарьку гу-кають, на шинкарьку гу-кають.
3. „Да шинкарько мо-ло-да, по-вірь ме-ду і ви-на, по-вірь ме-ду і ви-на.
4. „Не по-ві-рю, не по-дам, бо на то-бі дран жупан, бо на то-бі дран жу-пан.
5. „Хоч на ме-ні жу-пан дран, дак у ме-не грошей жбан, дак у ме-не гро-шей жбан.
6. „Як у те-бе грошей жбан, я за те-бе доч-ку'ддам, я за те-бе доч-ку'ддам.
7. У су-бо-ту змовля-лись, а в не-ді-лю він-чались, а в не-ді-лю він-чались.
8. Та до Ки-їва вер-та-лись, сво-го ро-ду пи-тались, сво-го ро-ду пи-та-лись.
9. „Скажи ме-ні, серденько, я-ко-го ти ро-доньку? я-ко-го ти ро-доньку?
10. „Я із-ро-ду Йвані-вна, а по батьку Карпів-на, а по батьку Кар-пів-на.
11. Скажиж, серце, правдоньку, я-ко-го ти родоньку? я-ко-го ти ро-доньку?
12. „Я з ро-ду І-ва-ненко, а по батьку Карпен-ко, а по батьку Кар-пен-ко.
13. Дабодай попи пропа-ли, бра-тай сестру звінча-ли, бра-тай сестру звін-ча-ли.
14. „Хо-дім, сестро, я-ра-ми, роз-сі-е-мось цвіта-ми, роз-сі-е-мось цві-та-ми.
15. „Ой, ти бу-деш си-ній цвіт, а я бу-ду жовтий цвіт, а я бу-ду жов-тий цвіт.
16. „Будуть люде цві-ти рвать, із нас грі-хи із-бірать, із нас грі-хи із-бі-рать.
17. „Ходім, сестро, го-ро-ю, роз-сі-е-мось траво-ю, роз-сі-е-мось тра-во-ю.
18. „Будуть люде ко-си-ти, за нас Бо-га про-си-ти, за нас Бо-га про-си-ти.
19. „Дачисежтая трави-ця, що з браті-ком сестри-ця, що з браті-ком се-стриця.

(у Київі, од п. Красковської, а ся почула від Т. Шевченка.)

V. Пісьні истори́чні.

XVI в: (1560-ті роки).

а) П. козацькі.

Про Байду. (3-голо́са).

Боротьба з Турками й Татарами.

Сти́ха по ма̀лу. *mf* *) (див. примітка 1.) (з Херсонщини, од Ніщинського.)

1.

1. Ой, пье Бай-да мед, го-рі-лоч-ку,
2. Прий-шов до йо-го царь Ту-рець-кий:
3. „Ой, пью, ца-рю, мед го-рі-лоч-ку,
4. „По-кинь, Бай-до, бай-ду-ва-ти,
5. „Тво-я доч-ка по-га-на-я,
6. Ой, як крик-не царь Ту-рець-кий
7. „Візь-мітъ Бай-ду, ізь-я-жі-те,
8. Взя-ли Бай-ду ізь-я-за-ли,
9. Ви-сить Бай-да на ду-боч-ку
10. Прий-шов до йо-го царь Ту-рець-кий:
11. „Ба-чу, ца-рю, два ду-боч-ки,
12. „По-зволь, ца-рю, лу-ка взя-ти,
13. Ой, як стрель-нув Бай-да з лу-ка,
14. А ца-ри-цю в по-ти-ли-цю,
15. „То-бі, ца-рю, в зем-лі гни-ти,

1. та не день, не ніч-ку, та не го-ди-
2. „ой, щож ти ро-биш Бай-до мо-ло-
3. та не день, не ніч-ку, та не го-ди-
4. сва-тай мо-ю доч-ку, та йди ца-рю-
5. гей, а тво-я ві-ра, ві-ра про-кля-
6. та на сво-ї слу-ги, слу-ги мо-ло-
7. та за реб-ро га-ком, га-ком за-че-
8. та за реб-ро га-ком, га-ком за-чі-
9. та не день, не два та й не од-ну
10. „ой, що ти ба-чиш, Бай-до мо-ло-
11. а на тих ду-боч-ках се-дять го-лу-
12. то-бі на ве-че-рю го-лу-боч-ки
13. та по-пав ца-ря по між са-мі
14. а ца-ре-ву доч-ку в са-му го-ло-
15. Бай-ді мо-ло-до-му мед го-ріл-ку

голо́сно *f*

1. -ноч-ку, та не день, не ніч-ку, та не го-ди-ноч-ку.
2. -дець-кий; ой, щож ти ро-биш, Бай-до мо-ло-дець-кий?
3. -ноч-ку, та не день, не ніч-ку, та не го-ди-ноч-ку.
4. -ва-ти, сва-тай мо-ю доч-ку та йди ца-рю-ва-ти“
5. -та-я, гей, а тво-я ві-ра, ві-ра про-кля-та-я!“
6. -дець-кі, та на сво-ї слу-ги, слу-ги мо-ло-дець-кі:
7. -ні-те! та за реб-ро га-ком, га-ком за-че-ні-те!“
8. -па-ли; та за реб-ро га-ком, га-ком за-чі-па-ли.
9. ніч-ку, та не день, не два, та не од-ну ніч-ку.
10. -дець-кий, ой, що ти ба-чиш, Бай-до мо-ло-дець-кий?
11. -боч-ки, а на тих ду-боч-ках се-дять го-лу-боч-ки.
12. зня-ти, то-бі на ве-че-рю го-лу-боч-ки зня-ти.
13. ву-ха, та по-пав ца-ря по між са-мі ву-ха.
14. -воч-ку, а ца-ре-ву доч-ку в са-му го-ло-воч-ку.
15. пи-ти, Бай-ді мо-ло-до-му мед го-ріл-ку пи-ти.

*) В кінці истори́чних пісень зміщені примітки до истор. подій ст 58

Татарське лихоліття.

(Татарський полон.)

Зажурилась Україна.

(2-3 голо́са.)

По малу. (од чорноморця Журавля.)

2.

1. За-жу-ри - лась У-кра-ї - на, що ні-де про - жи - ти:
2. Ой, ма-лень - ких ви-топ-та - ла, ве-ли-ких за - бра - ла,

голосно. слабше.

гей, ви-топ-та-ла ор-да кінь - ми малень-кі - ї ді - ти.
гей, на-зад ру-ки по-стя-га - ла, під ха-на по - гна - ла.

Про козака Софро̀на (Супруна̀)

(в другій половині XVI-го віку.)

(2-3 голо́са.)

Пова̀жно.

одино́кий голос (соло) голосне́нько. слабше.

3.

1. Ой, та не знав козак, ой, та не знав Софрон, як славонь - ки за - жи - ти,
2. Ой, у не-ді-лю ра-но по-ра-нень-ку Софрон із ор-до - ю стяв-ся,
3. „Ох, і ти ко-за-че, ко-за-че Со-фро-не, а деж твої прегромкіру - шни-ці?
4. Ох, і ти ко-за-че, ко-за-че Со-фро-не, а деж твої во-ро-ні - ї ко - ні?
5. Ох, і ви-ве-ді-те ме-не, ви-ве - ді-те на ви-со - ку мо - ги - лу,
6. А з ті-ї мо-ги-ли вид-но всі кра - ї - ни, си - зокрило-рел лі - та - є,

Гурт.

1. гей, зібрав військо слав-не за-по-розь-ке, та й пі-шов ор - ду би-ти.
2. а в по-не-ді - лок во-бідню го-ди - ну сам в не-во-леньку по-пав-ся.
3. „гей, мої ру-шни-ці в ха-на у сві-тли - ці, сам я мо-лод у тем-ни-ці.“
4. „гей, мо-ї ко - ні в ха-на на припо - ні, сам я мо-лод у не-во-лі.“
5. гей, нехай ста-ну, гля-ну по-ди-влю-ся я на свою У - кра-ї-ну.
6. гей, стоїть військо, слав-не за-по-розь-ке, та як мак про - цві-та-є.

слабше.

1. гей, зібрав військо слав-не за-по-розьке, та й пі-шов ор - ду би-ти.
2. а в по-не-ді - лок во-бідню го-ди - ну сам в не-во-леньку по-пав-ся.
3. гей, мо-ї ру-шни-ці в ха-на у світли - ці, сам я мо-лод у тем-ни-ці.
4. гей, мо-ї ко - ні в ха-на на припо - ні, сам я мо лод у не-во-лі.
5. гей, нехай ста-ну, гля-ну подив-лю-ся я на свою У - кра-ї-ну.
6. гей, стоїть військо, слав-не за-по-розьке, та як мак про - цві-та-є.

Про Морозѐнка.

(тієї ж доби)

(2 голо́са)

По ма̀лу. (голосно) див прим: 2.

4.

1 Ой, Мо - ро - зе, Мо - ро - зен - ку,
2 Ой, не так же У - кра - ї - на,
3 Ой, не плач же Мо - ро - зи - хо,
4 Чо - мусь ме - ні, ми - ле брат - тя,
5 Не - хай бьеть - ця, не - хай бьеть - ця:
6 Як при - ї - хав Мо - ро - зен - ко
7 Як у - зя - ли Мо - ро - зен - ка
8 По - са - ди - ли Мо - ро - зен - ка
9 По - са - ди - ли Мо - ро - зен - ка

голосніше.

1. ой, ти слав-ний ко - за - че, за то - бо - ю
2. а як слав-не - є війсь - ко... за - пла - ка - ла
3. та не плач, не жу - ри - ся, і - ди з на - ми
4. та мед - ви - но не пьеть - ця; гей! ко - ло мо - їх
5. йо - му Бог не по - мо - же. Гей! як при - ї - де
6. та до те - со - вих во - ріт; гей, та й по-зні-мав
7. та під бі - лі - ї бо - ки; гей, та й по - ве - ли
8. та на жов - тім пі - соч - ку; гей, ски - дай, ски-дай
9. та на те - со - вій лав - ці; гей, ски - дай, ски - дай

1. та й Мо - ро - зен - ку у - ся У - кра - ї - на пла - че.
2. та Мо - ро - зи - ха, та и - ду - чи на мі - сто.
3. з на - ми мо-лод - ця - ми та ме - ду ви - на на - пий - ся.
4. та во - рі - те - чок Мос-каль із ор - до - ю бьеть-ця.
5. мій син Мо-ро - зен - ко, то він їх у - сіх по - ло - же.
6. Тур-кам щей Та - та - рам у - сім го - ло - ви із пліч.
7. та Мо - ро - зен - ка та й у сте - пи ши - ро - кі.
8. та Мо - ро - зен - ку а ці шта - ний со - роч - ку.
9. та Мо - ро - зен - ку а ці чо - бо - ти сапь - ян - ці.

(Дахнівка під Черкасами.)

Хмельни́ччина.

(Боротьба з Ляхами).

(XVII в. 1650-ті роки).

Про Нечая.

Не пома́лу. (Mosso.) див прим: 3.

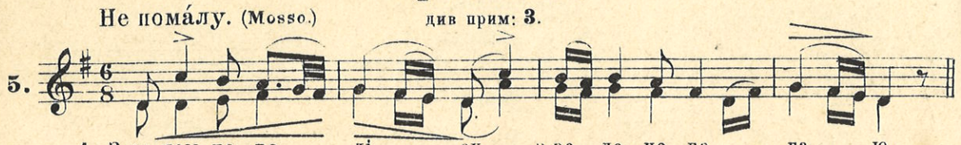

5.

1. З за тем-но-го лі - су, з зе-ле-но-го га - ю,
* 2.
* 3.
4. Ой, як гля-нув ко-зак Не-чай на ти-хі-ї во - ди,
* 5.
6. Ой, як гля-не ко-зак Не-чай у яс-ну ква - тир - ку,
7. Ой, як кри-кнув ко-зак Не-чай на хлоп-ця ма - ло - го:
8. Ме-ні во-ро - но - го, со-бі бу-ла - но - го,
9. Не вспів ко-зак, не вспів Не-чай на ко-ни-ка впа - сти,
10. Не вспів ко-зак, не вспів Не-чай на ко-ни-ка сі - сти,
11. Ой, по-ї-хав ко-зак Не-чай из-ти-ха по рин - ку,

го́лосно.

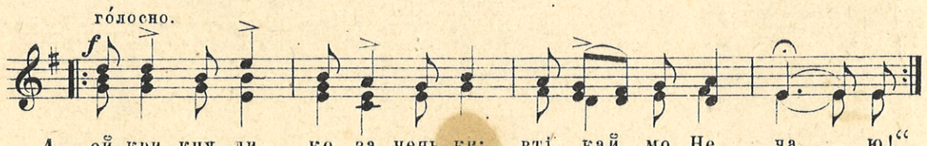

1. ой, кри-кну-ли ко-за-чень-ки: „вті-кай-мо, Не - ча - ю!“
2. сво-ю сла-ву ко-заць-ку-ю під но-ги топ - та - ти?
3. він дасть ме-ні в по-ру зна-ти, ко-ли у-ті - ка - ти.
4. а вже ляш-ків со-рок ти-сяч хо-ро-шо-ї вро - ди.
5. з ку-ма-се-ю Хмільниць-ко-ю мед-ви-но кру - жа - є.
6. а вже ляш-ків, а вже пан-ків, як ор-лів на рин - ку.
7. сід-лай, сід-лай, ма-лий хлоп-че, ко-ня во-ро но - го.
8. та за-же-нем вра-жих ляш-ків аж до По-лон - но - го.
9. як став ляш-ків, як став пан-ків, як сно-пи-ки кла - сти.
10. як став ляш-ків, як став пан-ків, як ка-пу-сту сік - ти.
11. за ним, за ним пан Чар-нецький, пій-мав за чу - прин - ку.

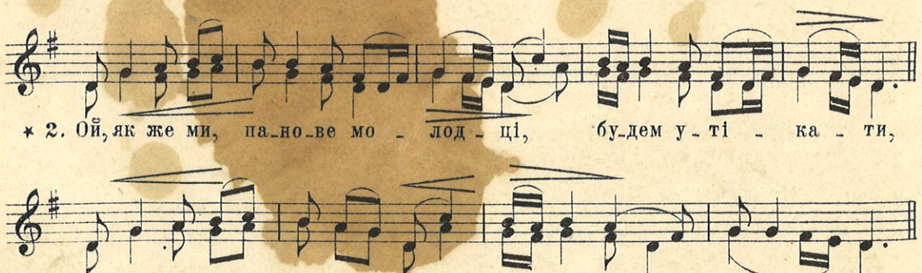

* 2. Ой, як же ми, па-но-ве мо - лод-ці, бу-дем у-ті - ка - ти,
* 3. Єсть у ме-не хло-пець Шпак, то мій вір - ний ко - зак,
* 5. Ко-зак Не-чай, ко зак Не-чай на те не вва - жа - є,

Гей, не дивуйте, добрії люде.

(Битва під Да́шовим.)

(межи рр. 1648-1652).

(3-голо́са).

Ходо́ю. (марш.) (див. прим. 4.)

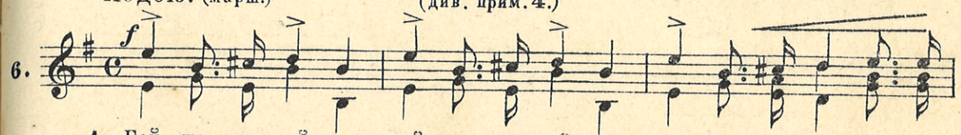

6.

1. Гей, по-слу-хай-те, гей, по-ві-дай-те, що на Вкра-ї-ні пов-
2. Гей, Пе-ре-бій-ніс про-сить не-мно-го, сім-сот ко-за-ків з со-
3. Ой, пий-те Ля-хи во-ди з ка-лю-жі, во-ди бо-ло - тя-
4. Ди-ву-ють пан-ки, вра-жі-ї син-ки, а що ко-за-ки вжи-
5. Ой, чи бач, ля-ше, що наш Хмельницький, на жов-тім піс-ку під-
6. Ой, чи бач, ля-ше, як ко-зак пля-ше на си-вім ко-ні го-
7. Ой, чи бач, ля-ше що по Случ на-ше, по Ко-стя-ну-ю мо-
8. Ой, та за-ви-сли ляш-ки, за-ви-сли, як чор-на́ хма-ра на
9. Гей, ну, ко-за-ки, гей, та у ско-ки, та за-бе-рі-мо-ся

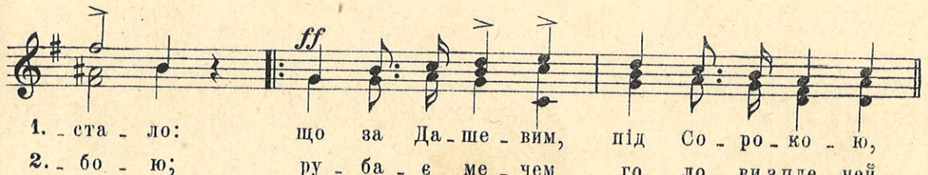

1. -ста-ло: що за Да-ше-вим, під Со-ро-ко-ю,
2. -бо-ю; ру-ба-є ме-чем го-ло-ви з пле-чей,
3. -ні-ї, а що пи-ва-ли на тій Вкра-ї-ні
4. -ва-ють; вжи-ва-ють во-ни щу-ку ри-ба-ху,
5. -бив-ся? Од нас, ко-за-ки, од нас, ю-на-ки,
6. -ро-ю? з му-шке-том ста-не, аж сер-це вья-не,
7. -ги-лу? як не схо-ті-ли, за-бун-ту-ва-ли,
8. Ви-слі, не по-пу-сти-мо Лях-ви із Поль-щи,
9. в бо-ки, за-гна-ли ляш-ків геть аж за Ви-слу,

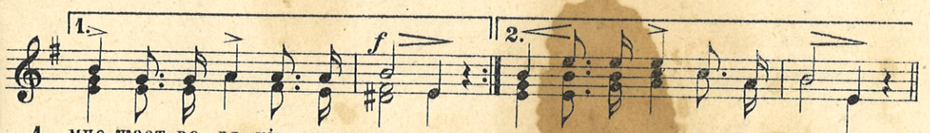

1. мно-жест-во ля-хів про-па-ло; мно-жест-во ля-хів про-па-ло.
2. а реш-ту то-пить во-до-ю; а реш-ту то-пить во-до-ю.
3. ви-на та ме-ди сит-ні-ї; ви-на та ме-ди сит-ні-ї.
4. ще й са-ла-ма-ху з во-до-ю; ще й са-ла-ма-ху з во-до-ю.
5. ні о-ден ля-шок не вкрився; ні о-ден ля-шок не вкрився.
6. а лях од жа-ху вмі-ра-є; а лях од жа-ху вмі-ра-є.
7. та й у-те-ря-ли Вкра-ї-ну; та й у-те-ря-ли Вкра-ї-ну.
8. по-ки на-шо-ї жи-зно-сти; по-ки на-шо-ї жи-зно-сти.
9. не вер-нуть-ця і в три ро-ки; не вер-нуть-ця і в три ро-ки.

(Київщина Липов. пов.)

Руїна на правобережній Україні.

(Гетьман Дорошенко.) (1620-ті роки).

Ой, на горі та женьці жнуть.

Помірно, ходо́ю. (2-3 голо́са). (див. прим. 5.)

7. *f* голосно. *f*

1. Ой, на го - рі та жень-ці жнуть; ой, на го - рі
2. По - пе - ре - ду До-ро-шен-ко, по - пе - ре - ду
3. По - се - ре - ди-ні пан хо-рун-жий, по - се - ре - ди-ні
4. А по - за - ду Са-гай-даш-ний, а по - за - ду
5. Гей, вер - ни - ся Са-гай-даш-ний, гей, вер - ни - ся
6. Ме - ні з жін - ко - ю не во-зить-ця, ме - ні з жін - ко - ю
7. Гей, хто в лі - сі, о - зо - ви - ся! Гей, хто в лі - сі,

f *f*

1. та жень-ці жнуть; а по під го - ро - ю, по під зе - ле - но - ю
2. До-ро-шен-ко, ве-де сво-є війсь-ко слав-не за - по - розь - ке
3. пан хо-рун-жий, під ним ко-ни-чень-ко, під ним во - ро - нень - кий
4. Са-гай-даш-ний, що про-мі-няв жін - ку на тю-тюн та люль - ку,
5. Са-гай-даш-ний, візь-ми сво-ю жін - ку, від-дай ме - ні люль - ку,
6. не во-зить-ця, а тю-тюн та люль-ка ко - за - ку в до - ро - зі
7. о - зо - ви - ся! та ви-кре-шем вог-ню, та за - па-лим люль - ку,

f *f*

1. ко - за - ки йдуть, ко - за - ки йдуть.
2. хо - ро - шень - ко, хо - ро - шень - ко.
3. силь - не ду - жий, силь - не ду - жий.
4. не - о - бач - ний, не - о - бач - ний!
5. не - о - бач - ний, не - о - бач - ний!
6. зна - до - бить - ця, зна - до - бить - ця.
7. не жу - ри - ся! не жу - ри - ся!

(з Полтавщини.)

Руйнування Запорожжя. (1709 р.)

Ой, не гаразд Запорожці.

Пóвагом. (див. прим. 6) голосніше.

8.

1. Ой, і не га-разд за - по - рож - ці, не га-разд вчи - ни - ли:
2. На - ступа - є чор-на хма - ра ще й до-щик із не - ба;
3. Ой, хоч га-разд, хоч не га - разд, ні - чо - го ро - би - ти:

голосно. *f* слабше.

степ ши-ро - кий, край ве - се - лий та й за - на - па - сти - ли,
зруй-ну-ва - ли за - по - ріж - жя, бу - де ко - лись тре - ба,
бу - де до - бре за - по - рож - цям і під Тур - ком жи - ти,

f *ten.* слабше.

степ ши-ро-кий, край ве - се - лий та й за - на - па - сти - ли.
зруй-ну-ва - ли За - по - ріж - жя, бу - де ко - лись тре - ба.
бу - де до - бре за - по - рож - цям і під Тур - ком жи - ти.

Ой, з-за гори, з-за лимàну.

(Облóга й руйнування Січи). (1775 р.)

Повáжно. (одинокий голос.) (3 голо́са.) (примітка 6.) гурт.

9.

1. Ой, з-за го - ри, з-за ли - ма - ну ві - тер по - ві - ва - є,
2. Об - ля - га - є Москаль Сі - чі, ла - ге - ря - ми ста - ли;
3. Шат - ну - ли - ся по ку - ре - нях за - па - су шу - ка - ти,
4. Бе - руть срі - бло, бе-руть зло - то, ще й во - ско - ві сві - чі;
5. У - стань Харь - ку, у-стань бать-ку, просять же нас лю - де:
6. Як вий - де - мо на гря - ни - цю, та впро-сим Ца - ри - цю,
7. „Та не на те ж я, вра-жі си - ни, мо-ска-ля зі - бра - ла,
8. Ой, у-стань Харь - ку, у-стань бать-ку, щож ми на - ро - би - ли,
9. Те - че річ - ка не-ве - лич - ка з під бі - ло - ї кру - чи,
10. Вста - є хма - ра з-за ли - ма - на, а дру - га - я з по - ля,

f (голосно.)

1. кру - гом Сі - чи за - по - розь - кій
2. во - ни ж сво - го ге - не - ра - ла
3. а мос - ковсь - ка вся стар - ши - на
4. зо - ста - еть - ця пан Ко - шо - вий
5. як ста - не - мо на гря - ни - ці
6. щоб від - да - ла сте - пи віль - ні
7. щоб степ до - брий, край ве - се - лий
8. що степ до - брий, край ве - се - лий
9. за - пла - ка - ли за - по - рож - ці
10. за - жу - ри - лась У - кра - і - на,

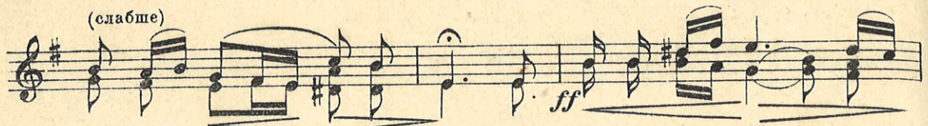

1. мос - каль об - ля - га - є; та кру - гом Сі - чи
2. три дні о - жи - да - ли; та во - ниж сво - го
3. цер - кви об - ди - ра - ти; а мос - ковсь - ка
4. з пи - са - ря - ми в Сі - чі; зо - ста - ть - ця
5. по преж - ньо - му бу - де; як ста - не - мо
6. по преж - ню гря - ни - цю; шоб від - да - ла
7. ка - зад за - вер - та - ла; та щоб степ доб - рий,
8. та й за - на - па - сти - ли! та що степ доб - рий,
9. від ца - ри - ці йду - чи; та за - пла - ка - ли
10. та - ка ї - ї до - ля! та за - жу - ри - лась

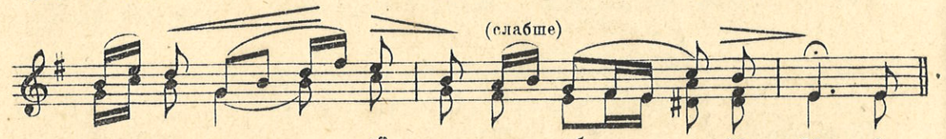

1. за - по - розь - кій мос - каль об - ля - га - є.
2. ге - не - ра - ла три дні о - жи - да - ли.
3. вся стар - ши - на цер - кви об - ди - ра - ти.
4. пан Ко - шо - вий з пи - са - ря - ми в Сі - чі.
5. на гря - ни - ці по преж - ньо - му бу - де.
6. сте - пи віль - ні по преж - ню гря - ни - цю.
7. край ве - се - лий на - зад за - вер - та - ла!
8. край ве - се - лий та й за - на - па - сти - ли!
9. за - по - рож - ці від ца - ри - ці йду - чи.
10. У - кра - ї - на, та - ка ї - ї до - ля!

(Полтавщина, Золотоноський пов.)

Славне було Запоріжжя.

(2-3 голо́са.)

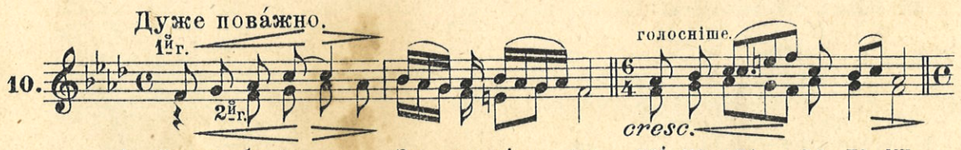

1. Славне бу - ло За - по - ріж - жя всі - ма сто - ро - на - ми,
славне бу - ло
2. Сте - ре - жи - ся Каль - ни - шевсь - кий од чи - сто - го ста - ву,
сте - ре - жи - ся
3. На встеріг - ся пан Ко - шо - вий од си - ньо - го мо - ря,
не встеріг - ся
4. Ой, забра - ли За - по - ріж - жя, до - ро - гі клей - но - ди,
ой, за - брали
5. Під - пи - са - ло со - рок ти - сяч під Тур - чи - ном жи - ти,
під - пи - са - ло

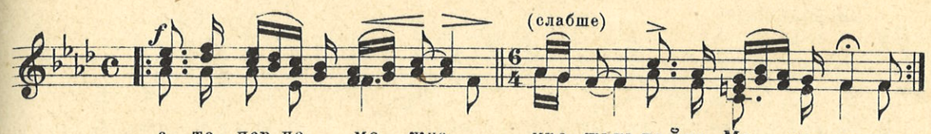

а те - пер не мо - жна про - жить та й за Мо - ска - ля - ми.
мо - жна
бо вте - ря - єш За - по - ріж - жя, ще й ко - заць - ку сла - ву.
а вжеж йо - му в Пе - тер - бур - зі шо - стий год не - во - ля.
на - ро - би - ли ко - за - чень - кам ве - ли - кі скор - бо - ти.
при - ся - га - ли Тур - чи - но - ві ще й Мо - ска - ля би - ти.

(Чернігівщина, од Ст. Носв.)

Кошовий Головатий і Чепіга, по зруйнованні Січи Текелієм, виступили з запорозьким військом на Кубань річку. (1791 року).

(Кубанське, чорноморське військо).

(3-голоса.)

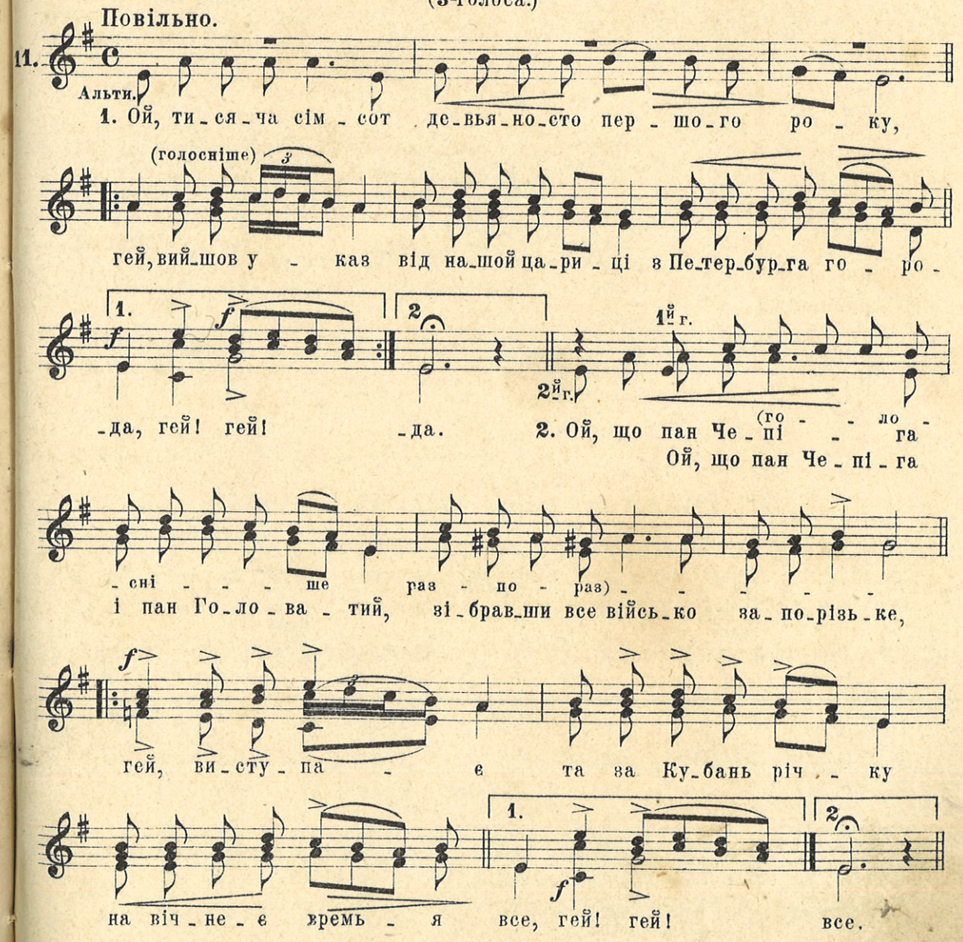

11. 1. Ой, ти - ся - ча сім - сот де - вья - но - сто пер - шо - го ро - ку,
гей, вий - шов у - каз від на - шой ца - ри - ці з Пе - тер - бур - га го - ро -
- да, гей! гей! - да. 2. Ой, що пан Че - пі - га
Ой, що пан Че - пі - га
і пан Го - ло - ва - тий, зі - брав - ши все війсь - ко за - по - різь - ке,
гей, ви - сту - па - є та за Ку - бань річ - ку
на віч - не - є время - я все, гей! гей! все.

Поважніше.

3. Бу-вай же здо-ро-ва Дніп рі-ка мут-на-я, пі-дем в Ку-бань чи-сто-ї на-пить-ця, бу-вай-те здо-ро-ві всі ку-ре-ні на-ші, тут вам без нас роз-ва-лить-ця. Гей! -лить-ця.

Жваво, бадьоро.

4. Там бу-де-мо пи-ти, там бу-дем гу-ля-ти, і ри-бу ло-ви-ти, голосніше вра-жо-го чер-ке-са, та як то-го зай-ця, бу-дем по ска-лах го-ни-ти; гей! -ни-ти.

(з під Київа, од лірника.)

б) Гайдамаччина (Коліївщина).

Максим козак Залізняк. (1768 року).

(3-голоса.)
(див. прим. 7.)

Бігцем кінним, трюшки повільно.

12.

1. Мак-сим ко-зак За-ліз-няк, ко-зак з За-по-рож-жя,
2. Зі-брав війсь-ка со-рок ти-сяч в мі-сті Жа-бо-ти-ні,
3. Об-сту-пи-ли го-род У-мань, по-ко-па-ли шан-ці,
4. Як вда-ри-ли з се-ми гар-мат у се-ре-ду вран-ці,
5. Не їд-на-я ляць-ка вдо-ва з го-ро-да вті-ка-ла,
6. Не їд-на-я пансь-кі куд-рі з го-ря по-ри-ва-ла,
7. От-так ко-зак За-ліз-няк за ро-ди-ну бив-ся,

1. як ви-ї-хав на Вкра-ї-ну як пов-на-я ро-жа.
2. об-сту-пи-ли го-род У-мань у їд-ній го-ди-ні.
3. як вда-ри-ли з се-ми гар-мат у се-ре-ду вран-ці.
4. на-ки-да-ли у го-ди-ну жи-дів пов-ні шан-ці.
5. не їд-на-я бід-на ма-ти із діть-ми про-ща-лась.
6. не їд-на-я чор-ня-ва-я по ми-лім ри-да-ла.
7. і за то-е віч-ній сла-ви в вну-ках за-ру-чив-ся.

(з Поділля.)

Про Бондарівну. (3-голоса.)

XVIII вік. Польскі магнати на Вкраїні в першій половині XVIII в. (1720-30-ті р.)

Поважно.

3.

1. У мі-стеч-ку Бо-гу-слав-ку Канвовсь-ко-го па-на,
2. Ой, в мі-стеч-ку Бо-гу-слав-ку се-дить ді-вок куп-ка,
3. Прийшов до них пан Ка-ньовський, та й ша-поч-ку із-няв,
4. „Ой, не го-дон пан Ка-ньовський ме-не ці-лу-ва-ти.
5. Ой, шеп-ну-ли лю-де доб-рі Бон-да-рів-ні ти-хо:
6. Ой, ті-ка-ла Бон-да-рів-на з ви-со-ко-го мо-сту,
7. Ой, ті-ка-ла Бон-да-рів-на по-ме-жи до-ма-ми,
8. А на тій Бон-да-рів-ні чер-во-ні-ї стріч-ки,—
9. А на тій Бон-да-рів-ні чер-во-на спід-ни-ця,
10. Ой, по-ве-ли Бон-да-рів-ну по-ме-жи крам-ни-ці;—
11. „Ой, чи хо-чеш, Бон-да-рів-но, і-зо мно-ю жи-ти?
12. „Ой, во-лю я, пан Ка-ньовський, в си-рій зем-лі гни-ти,
13. Ой, як тіль-ки Бон-да-рів-на та це-е ска-за-ла,
14. „Ой, і-ді-те до Бон-да-ря, дай-те бать-ку зна-ти:
15. Ой, по-су-нув пан Ка-ньовський по сто-лу та-ля-ри:
16 „Ой, наж то-бі, ста-рий Бон-дарь, та-ля-ри-ків боч-ку:
17. Ой, вда-рив-ся ста-рий Бон-дарь в сті-ну го-ло-во-ю:
18. Ой, по-кла-ли Бон-да-рів-ну на те-со-ву лав-ку,
19. Ле-жить, ле-жить Бон-да-рів-на сут-ки ще й го-ди-ну,
20. Ой, вда-ри-ли у-сі дзво-ни, му-зи-ки за-гра-ли,—

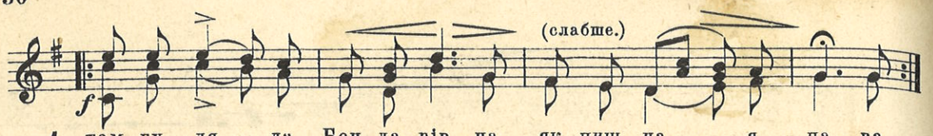

1. там гу - ля - ла Бон-да-рів-на, як пиш-на - я па-ва.
2. ме-жи ни - ми Бон-да-рів-на, як си-ва го-луб-ка.
3. о-бій-няв він Бон-да-рів-ну, та й по-ці - лу - вав.
4. тіль-ки го - ден пан Каньовський ме-не роз - зу-ва-ти."
5. ті-кай, ті - кай Бон-да-рів-но, бу-де то - бі ли-хо.
6. са-ма ж во - на хо-ро-ша-я, хо-ро-шо - го зро-сту.
7. а за не - ю два жов-ні-ри з го-ли-ми ша-бля-ми.
8. ку-ди ве - ли Бон-да-рів-ну, скрізь кри-ва - ві річ-ки.
9. де сто-я - ла Бон-да-рів-на, кри-ва-ва кри-ни-ця.
10. при-ці-лив-ся пан Каньовський з сріб-но-ї ру-шни-ці.
11. а чи во-лиш, Бон-да-рів-но, в си-рій зем - лі гни-ти?"—
12. ніж з то-бо - ю по не-во-лі на цім сві - ті жи-ти."
13. ой, ви-стре-лив пан Каньовський, Бон-да-рів - на впа-ла.
14. не-хай і - де сво-ю доч-ку на смерть на - ря-жа-ти."—
15. о-цеж то - бі, ста-рий Бон-дарь, за лич-ко ру-мья-не.
16. о-цеж то - бі, ста-рий Бон-дарь, за хо-ро - шу доч-ку.
17. доч-кож мо - я, Бон-да-рів-но, про-пав я з то-бо-ю.
18. до-ки ска-зав пан Каньовський ви-ко-па - ти ям-ку.
19. по-ки ска-зав пан Каньовський зро-бить до - мо-ви-ну.
20. а вже ж дів - ку Бон-да-рів-ну на ві-ки схо-ва-ли.

(Київщина, Липовец пов.)

в) Бурлацькі.

п. сірома́ська (про голо́ту.)

(XVIII вік.)

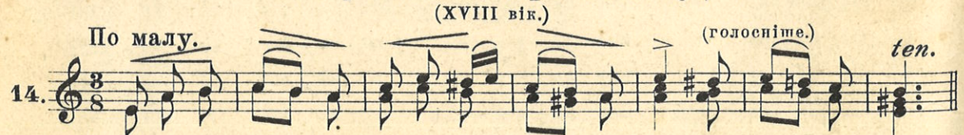

1. Ой, на сту-па - е та чор-на хма-ра, став дощ на-кра-пать:
3. Ой, на-пья-ли ко-за - чень-ки чер-во-ний на-мет,
5. На-ша брат-тя сі - ро-маш-ня не по-смі - ли,
7. І - де ба-гач, і-де ду-кач, пьян ва-ля-ть-ся,
9. О-дин бе-ре - за чу-при-ну, дру-гий ду-ла бье:

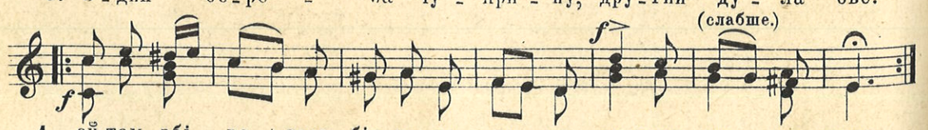

1. ой, там збі-ра-лась бід-на го-ло-та до корш-ми гу-лять.
3. тай пьють во-ни го-рі - лоч-ку, щей со-лод-кий мед.
5. взя-ли квар-ту го рілки з жар-ту, на до-щі сі - ли.
7. [із на - шо-ї го-ло - тонь-ки на-сьмі-ха-ть-ся.
[за що та - я го-ло - тонь-ка на-пи-ва-ть-ся.
9. не йди, не йди, пре-вража ду-ко, де го-ло-та пье.

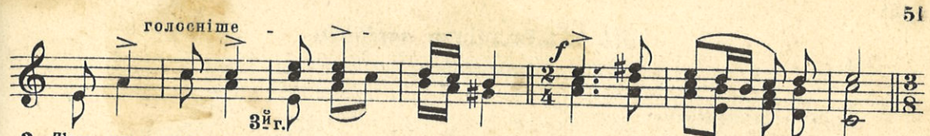

2. Тем-на хма-ра на-сту - пи-ла, став до-щик і-ти;
4. У-сі па-ни, у-сі ду-ки у на-ме-ті сі-ли,
6. Прийшов же наш пан о - та-ман, ста-ло йо - му жаль,
8. Ой, як крик-не пан о - та-ман не сво-ю си-лу:
10. Пі-шов ба-гач, пі-шов ду-кач і не о - гля-давсь,

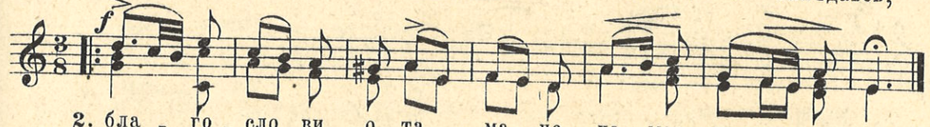

2. бла - го-сло-ви, о-та - ма-не, на-мет на - пья-сти.
4. на - ша брат-тя сі - ро-маш-ня та й не по - смі-ли.
6. над сво-е-ю го-ло - то-ю жу-пан свій ро-зі-пьяв.
8. візь-міть, візьміть превража ду-ку, ви-бий-те в ши-ю.
10. де - ся-то-му за-ка - зу-вав, щоб не на - смі-хавсь.

(з Херсонщини і Полтавщини.)

Ой, що ж бо то та й за ворон.

(3-голоса.)

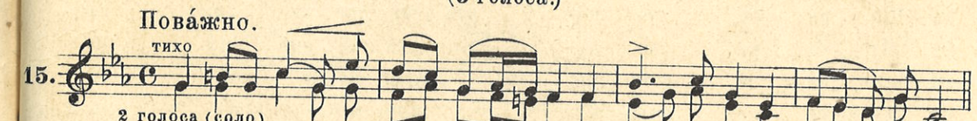

1. Ой, щож бо то та й за ворон, що по мо-рю кра - ка-е;
2. Ой, збі-рай-те-ся, па-но-ве мо-лод-ці, та все народ мо - лодий;
3. Ой, щож бо то, па-но-ве мо-лод-ці, щось у хма - рі гу-де?

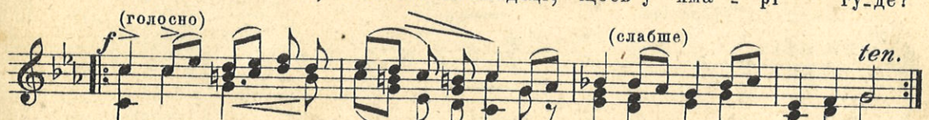

1. ой, щож бо то за бур-ла-ка, що всіх бур-лак збі-ра-е.
2. гей, та по-ї - дем, па-но-ве молод-ці, у той лі-сок Ле-бедин.
3. ой, щось бо нам, па-но-ве молод-ці, за при-го-донь-ка бу-де.

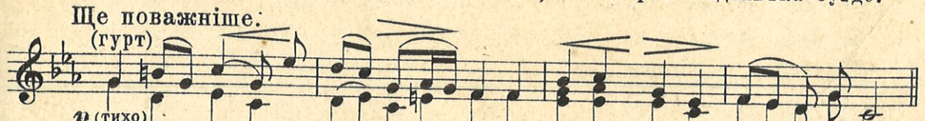

4. Рос-ти, рос-ти а клен дре-во, рос-ти в го-ру ви - со-ко;
5. Рос-ти, рос-ти а клен дре-во, рос-ти в го-ру ще виш-че;

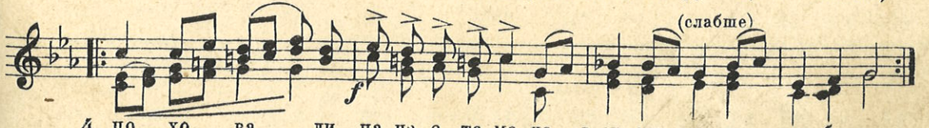

4. по-хо-ва-ли па-на о-та-ма-на в си-ру зем-лю гли-бо-ко.
5. по-хо-ва-ли па-на о та-ма-на в си-ру зем-лю ще глибше.

Увага. Останній (5й) стих треба співати дуже тихо і все слабшати, ледве чути. (з Чернігівщ.)

Та забіліли сніги.

(3-голоса).

Дуже пова́жно.

16. одинокий голос (соло) — (го́лосно й виразно) — (слабше)

1. Та за_бі_лі_ли сні - ги, за_бі_лі_ли бі_лі, ще й ді - бро - вонь_ка.

(го́лосно) — *p* (тихо)

2. Ще й ді - бро - вонь - ка, та за_бо - лі - ло ті - ло
3. Ще й го - ло - вонь - ка, ні хто не за - пла - че
4. По бур - лаць - ко - му, ні о - тець, ні ма - ти,
5. Ні жо - на йо - го, а тіль - ки за - пла - че
6. Та то_ва - риш йо - го, про - стиж ме - не бра - те,
7. Мо - же я й ум - ру, зро - биж ме - ні бра - те,
8. З клен-дре - ва тру - ну, по_хо_вай ме - не бра - те,
9. В ви - шне - вім са - ду, в ви - шне_вім са - доч - ку,
10. Під ря - би - но - ю; рос - ти, рос - ти дре - во,
11. Ку - че - ря - ве - е, та рос - пу - сти гіл - ля
12. Лист до до - лонь - ку, у - крий мо - е ті - ло,
13. Ще й го - ло - вонь - ку, та щоб мо - е ті - ло,
14. Та й не чор - ні - ло, од яс - но - го сонь - ця,

голосніше. — (слабше)

2. бур_лаць_ке - е бі - ле, ще й го - ло - вонь - ка.
3. по бі - ло - му ті - лу, по бур - лаць - ко - му.
4. ні брат, ні се - стри_ця, ні жо - на йо - го.
5. по бі - ло - му ті - лу то - ва - риш йо - го.
6. вір_ний то - ва - ри - шу, мо - же я й ум - ру.
7. вір_ний то - ва - ри - шу, з клен дре - ва тру - ну.
8. вір_ний то - ва - ри - шу, в виш - не - вім са - ду.
9. на жов_тім пі - соч - ку під ря - би - но - ю.
10. тон_ке, ви - со - ке - е, ку - че - ря - ве - е.
11. з вер_ху до ко - ре - ня, лист до до - лонь - ку.
12. бур_лаць_ке - е бі - ле, ще й го - ло - вонь - ку.
13. бур_лаць_ке - е бі - ле, та й не чор - ні - ло.
14. од буй - но - го віт - ру та й не мар - ні - ло.

г) Чумацькі.

У Київі на ринку. (3-голоса.)

Сти́ха по малу.

17. *f* (голосно.) — *f*

1. У Ки - ї - ві на рин - ку, у Ки - ї - ві
2. Ой, пьють во - ни, гу - ля - ють, ой, пьють во - ни,
3. „Шин_ка_роч - ко мо - ло - да, шин - ка - роч - ко
4. „Ой, не всип_лю, не про - дам, ой, не всип - лю,
5. Хоч у ме - не жу_пан дран, хоч у ме - не
6. „Як у те - бе гро_шей жбан, як у те - бе
7. „Хоч не доч - ку, най_мич - ку, хоч не доч - ку,

1. на рин - ку пьють чу - ма - ки го - ріл - ку.
2. гу - ля - ють, на шин_карь_ку гу - ка - ють.
3. мо - ло - да, у - сип ме - ду ще й ви - на.“
4. не про - дам, бо у те - бе жу - пан дран.“—
5. жу - пан дран, за те в ме - не гро - шей жбан.“
6. гро шей жбан, я за те - бе доч - ку 'ддам.
7. най - мич - ку хо - ро - шу ха - зя_їч - ку.“—

(Херсонщина.)

Гей, з-за гори, з-за крутої.

(2-3 голоса.)

Пóвагом. — (з Баришполя на Полтавщині.)

18. (не дуже голосно)

1. Гей, з-за го - ри, та із - за кру - то - ї,
гей, з-за го - ри кру - то - ї

гей, чор - на хма - ра на - - сту - па - е.

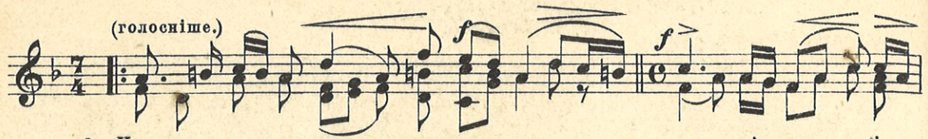

1. Чор-на хмара на - сту-па-е, а зті-е - і
2. Дрі-бен до-щик на - кра-па-е, гей,ой ви хлоп - ці,
3. Ой, де бу-дем но - чу-ва-ти? гей, ой в чистім полі,
4. Бу-дем та-бо-ром сто-я-ти, гей,ой, ви-со - ко
5. А ни-зень-ко за-хо-дить, наш о-та - ман
6. Бі-лі ру - чень - ки ло-мить, наш о-та - ман
7. Гей, об-ли-ваєтьця сльоза - ми, гей, ой з-за га-ю,
8. Со-рок бурлак ви - гля-да-е, гей,со-рок бур - лак
9. До та-бо-ру при - вер-та-ють, гей,наш о-та - ман
10. Да сло-вес - но го-во-рить; гей, ви, хлоп - ці
11. Ой, бе-рі-те дрю-ки у ру - ки, гей,бийте бур - лак
12. Гей, на но-ві во зи кла-ді - те, та по-ве - зем
13. Гей, та зро-би-мо со-бі сла-ву, гей, роз-бій-ни-ків
14. Гей, ми їх в чотирьох по-би - ли; гей, ви хлоп - ці
15. У-ста-вай-те, во - зи маж-те, во - зи маж - те
16. Сі-рі во-ли за - пря-гай-те; гей,хлопці вста - ли,
17. Чор-ні яр-ма по-на-ри-ва - ли; гей,Ї-дуть шля - хом

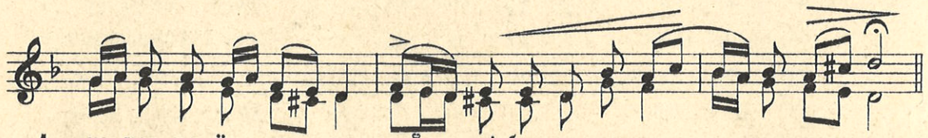

1. та чор-но-ї хма-ри, гей, дрі-бен до-щик на кра-па-е.
2. превда-лі мо-лод-ці, гей, а де бу-дем но - чу-ва-ти?
3. в ши-ро-кім роз-до-лі, гей, бу-дем та-бо-ром сто-я-ти.
4. яс-не сон-це схо-дить, гей, а ни-зень-ко за-хо-дить.
5. по та-бо-ру хо-дить, гей, бі-лі ру - чень - ки ло-мить.
6. хо-дить між во-за-ми, гей, об-ли-ва-еть-ця сльо-за-ми.
7. з-за тем-но-го га-ю, гей, со-рок бурлак ви - гля-да-е.
8. со-рок щей чо-ти-рі, гей, до та-бо-ру при - вер-та-ють:
9. по та-бо-ру хо-дить, гей, та словес - но го-во-рить.
10. превда-лі мо-лод-ці, гей, ой, бе-рі-те дрю - ки ру - ки.
11. бий-те щей вья-жі-те, гей, на но-ві во-зи кла-ді - те.
12. у славну Пол-та-ву, гей, та зро-би-мо со - бі сла-ву.
13. со-рок щей чо-ти-рі, гей, ми їх чо-ти-рьох по-би-ли.
14. превда-лі мо-лод-ці, гей, у-ста-вай-те, во - зи маж-те.
15. яр-ма на-ри-вай-те, гей, сі-рі во-ли за - пря-гай-те.
16. во-зи під ма-за-ли, гей, чор-ні яр-ма на - ри-ва-ли.
17. но-ві во-зи ри-плять, гей, сі-рі во-ли ре - ми-кга-ють.

д) Некрýцькі.

Ой, по горах снігѝ біліють.

Изтиха по малу. (2-3 голóса.)

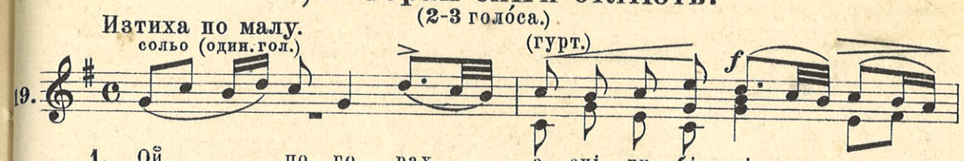

1. Ой, по го - рах а сні-ги бі-лі - ють,
2. Ой, тож не ма-ки - то на-ші ко-за - ки,
3. А ко-за-ки у-се но-во-брань - ці,
4. У не-ді-лю ой, та до схід сонь - ця,
5. Сі - ла ма-ти ой, та у ві-конь - ця,
6. „Хо - ди, си-ну, ой та до до-монь - ку,
7. „Ів - мий, ма-ти, ой, та сво-їй доч - ці,
8. „Ме - ні зми-е ой, та дріб-ний до - щик,

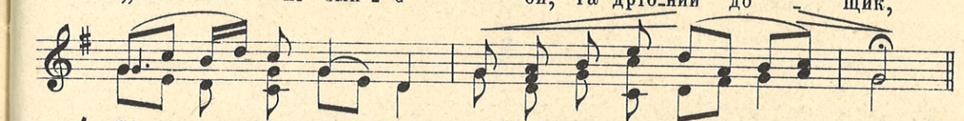

1. по до-ли-нах у-се цві-туть ма - ки.
2. а ко-за-ки, у-се но-во-бран - ці.
3. що по-бра-ли у не-ді-лю врань - ці.
4. сі - ла ма-ти у ві-конь - ця.
5. кли - че си-на си-на за-по-рож - ця.
6. зми - ю то-бі ой, та го-ло-вонь - ку.
7. сво - ій доч-ці ой, та шин-ка-роч - ці.
8. а про-ві-ють ой, та буй-ні віт - ри.

(Полтавщина.)

Кому воля, а кому неволя.

Стиха. (3-голоса.)

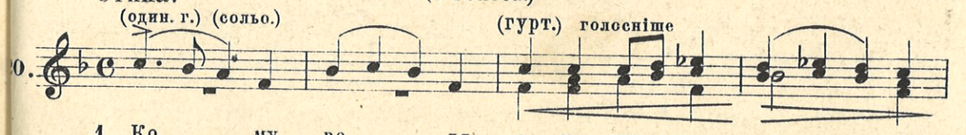

1. Ко - му во - ля, а ко-му не-во - ля,
2. Мо - е го - ре, го-ре не я-ке - е;
3. Бі - лі руч - ки ні-чо-го не роб - лять,
4. Тіль - ки хо - дять у сад у са-до - чок,
5. Во - ни я - гід, я-гід не нар-ва - ли,
6. Со - ло - вей - ку, ой, ти ма-ле-сень - кий,
7. Ой твій ми - лий у даль-ніх сто-ро - нах,
8. Ой твій ми - лий не бу-де до ха - ти,

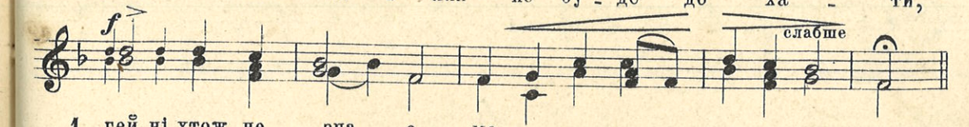

1. гей, ні-хтож не зна-е мо - го го - ря.
2. гей, мо-е го-ре ве - ли-ке - е.
3. а бі-лі-ї ніж-ки да-ле-ко не хо - дять.
4. гей щи-пать я-гід я - гі-до - чок.
5. тіль-ки со-ло-вей-ка рос - пи-та - ли.
6. гей, ска-жи прав-ду, де мій ми-ле-сень - кий?
7. ходить, за-ро-бля-е у-се по за-во - дах.
8. бо йо-го по-гна-ли у-же у сал-да - ти.

(Київщина, Васильк. п.)

е) п. Цехові.

Пісьня про Куперьяна цехмістра.

З побиту Волинських цехових братчиків, за давніх часів, коли на Вкраїні правувалися люде Магдебурським правом.

Нехай же нас Бог ратує.

По малу. (голосно)

21. 56 Не-хай же нас Бог ра-ту-е, що наш бать-ко не статку-е:

бе-ре Йва-на і Де-мья-на, Макси-ма, Се-ме-на щей Те-реш-ка.
Пет-ра, Гри-ця і Сте-па-на,

Поважно.

Зі-бра-ла-ся кум-па-ні-я, ї-дні сі-ли по о-дин бік,
не ве-лич-ка я, а-ле чес-на:

голосніше — задержуючи

дру-гі сі-ли по дру-гий бік, Ку-перь-ян най-стар-ший

(поважно)

по се-ре-ди-ні. Зі-бра-ли-ся ми та всі ту-теч-ки,

(голосн.)

не про-сті-ї лю-де,—все ре-меснич-ки: то пи-са-рі, то ма-ля-рі,

раз-раз все голосніше

то ко-ва-лі, то слю-са-рі, то му-зи-ки, то дзво-на-рі,

то шев-чи-ки, то кра-ма-рі, ви-но-ва-ри й пи-во-ва-ри,

трохи задержуючи — Поважно.

Ку-перьян цех-мей-стер над со-ло-мо-ю. Ой, дай же нам Гос-по-ди,
Ой, дай нам,

що ми зі-брались, що ми со-бі тро-шеч-ки по-на-пи-ва-лись.
Гос-по-ди, що ми со-бі по-на-пи-ва-лись.

Хто ма-ю-чий, хто по-кір-ний,
хто ба-га-тий, хто за-взя-тий,

хто вро-дли-вий, хто хо-ро-ший,
хто вро-дли-вий, ко-му те-чуть зрі-чок гро-ші

Скоріш, пòхапцем.

голосно здержно — (пошепки)

а Ку-перьян-ка же: я ввесь у зло-ті. Бі-жить Ган-я

щей Ти-тя-на, страшать бать-ка Ку-перь-я-на,

(раз у раз го-ло-сні-ше)

бі жить Ган на щей Да-нил-ко: ті-кай тат-ку ку-ди вид-ко,

(здержно) — од-ні кажуть:

ось ма-му-ня йде всім бі-да бу-де! Іс-крий мо-ся!

дру-гі кажуть: о-дин ка-же:

при-знай-мо-ся! се-дім ти-хо!

дру-гий ка-же: — рух первісний — (задержуючи)

бу-де ли-хо! А Куперьян ка-же: я-кось то бу-де!

Уваги до історічних пісе́нь

в сій збірці
від віку XVI — XVIII.

1) Козак **Байда**—се був князь Дмитро Вишневецький. На о-ві Хортиці він заложив замок і з військом козацьким стеріг Україну від татарських на́падів. Був він відважний лицарь, разъ у раз ходив з козаками на татар у Крим, боронючи Україну від їх на́паду, б'ючи й плюндруючи татар у самому Кримі, коло Перекопа теж й Озова. Коли ж в році 1564 ходив війною на Молдаву, то там його військо побито і сам він доставсь у полон Молдавському господареві, Степанові, який оддав його туркам, а сі завдали йому лютої муки, повісивши за ребро на гак у Царгороді, як у пісьні співають.

2) **Морозе́нко**, на ім'я Нестор, за часів гетьмана Богдана Хмельницького, був полковим осавулом в Кропив'янському полку (містечко Кропи́вна у теперешній Полтавщині), а полковником того полку був тоді Хвилон Джеджалій. Під час війни Хмельницького з ляхами в 1648 році Морозенко з козаками плюндрував городи в Брацлавщині, на Подолі; в році ж 1649 брав участь в облозі міста Збаража, Відзначавсь Морозенко надзвичайною відвагою й сміливістю. Морозенка та Нечая, яко своїх великих лицарів—боронців, народ страшенно любив і шанував і на пам'ять про їх склав оці пісьні.

3) **Нечай.** Було два брати Нечаї: Данило й Іван, обидва полковники за гетьмана Богдана Хмельницького. Нечай Данило, про якого пісьню складено, був Брацлавський полковник. За часів козацької війни Хмельницького з ляхами, Нечай з своїм полком воював у Брацлавщині. Загинув в битві з польским військом під городом Красним.

Другий брат, Іван, полковник Чауський, був оженяний з дочкою Хмельницького, Оленою, і з своїм полком воював на Білорусі.

4) Містечко Дашів у пісьні „Гей, не дивуйте добрії люде", а при йому село й могила Сорока в XVII і XVIII віках містилися на ґрунтах Брацлавського воєводства, а за наших часів у Липовецькому повіті на Київщині. З пісьні видко, що під Дашовим полковник Перебійніс (звався теж Кривоносом) винищив багацько польскої шляхти („множество ляхів пропало"). У літописях цієї битви не зазначено, але що вона дійсно була, видно ось з чого. Коло Дашева поруч лежить місто Оратів. Після битви під Корсуньом в році 1648, де Хмельницький побив польске військо, козаки з татарами, стоячи кошем під Оратовим, добули це містечко, спалили його до щенту, спалили теж і село Оратівку, маєток пана Оратовського, сплюндрували усе його майно, а самого пана татари узяли в полон. З ґрунтами Оратова межували землі м. Дашова, що належали до князя Яреми Вишневецького, найлютішого ворога українського люду, а козаків і поготів. Привідця козаків полковник Перебійніс був тяженным ворогом князя Яреми. Відома річ, що Перебійніс прийшов сюди не так Оратів добувати, як порахуватися з кн. Вишневецьким, що лютував по всій Україні, сажаючи людей і козаків на палі, вішаючи на шибеницях, та мордуючи всяко лютим знущанням. Усі замки кн. Яреми були озброєні сильною залогою (гарнизоном). Для того під такий заколот у ті замки збіралась сила шляхти й жидів, шукаючи порятунку за мурами. Коли ж Перебійніс добув Дашів, то й винищив усіх, що там ховалися.

5) **„Ой, на горі та женьці жнуть".** Козацьке військо вів гетьман Дорошенко під місто Хотин (у Бесарабії) в 1621 році, де він мав вкупі з Ляхами, воювати Турка. („Попереду Дорошенко веде свое військо хорошенько"). Сагайдашний же поїхав наперед у Варшаву до короля Зигмунда III-го видобути права й вольності козакам, які без сього не хотіли товаришувати Ляхам у війні з Турком. Король мусів дати ті права і Сагайдашний з другою половиною козацького війська теж пішов під Хотин („а позаду Сагайдашний"). Тут вони злучились з польским військом. Сам королевич польский Владислав брав участь у війні. Завдяки великому военному хисту Сагайдашного битву під Хотином виграло польске й козацьке військо над Турком.

6) **Руйнування Запорожжя.** Запорожжя й Січ руйно́вано двічи: в 1709 і 1775 роках. У 1709 р. Запорожжя й Січ зруйнував царь Петро за те, що запорожці підсобляли

гетманові Мазепі у його справі відокремити Україну від московського царства. У друге Січ і Запоріжжя зруйнувала цариця Катерина у 1775 р. за нáпади гайдамацьких ватаг, що гуртувалися на Запорожжі.

Пісню **„Ой, не гаразд запорожці“** де-які історики пристосовують до першого руйнування в 1709 р. ясуючи тим, що пісня коротка, без подробиць, які за давнім часом можливо забулися народом.

„Із-за гори, з-за лиману“. Ця пісня безперечно ясує руйнування Січи й Запорожжя в 1775 р. Усі подробиці в пісні відповідають тому, що дійсно сталося в той час.

„Вони ж свого генерала три дні дожидали“ П'ять ватаг війська під орудою генерала князя Прозоровського зібралося коло кріпости св. Лизавети (тепер місто Лизавет) і дожидали тут генерала Текелія (сербин родом). Цариця Катерина, наважившись Січ руйнувати, дала наказ, щоб Текелій обложив Січ, а кн. Прозоровський заступив усі паланки й зімівники запорозькі. Запорожець Корж, самовидець руйнування Січи, росказував перед смертю, уже дуже літнім чоловіком, Скальковському, історику в Адесі, що Текелій, обложивши Січ з усіх сторін, не брав її, аж поки кн. Прозоровський не взяв усі паланки й зімівники; тоді Текелій покликав Кальнишевського, Глобу й Головатого (кошовий з старшиною) до себе на чай. Кошовий зібрав раду: що робити? Рада одповіла, що

„Позволь батьку отамане нам на башті стати,
„Не позволим москалеві Січи руйнувати:
„Не позволиш з палашами, дозволь з кулаками,
„А щоб слава не пропала поміж козаками“.

Січовий піп, отець Владимир, став козаків усовіщувати, що гріх, мовляв, на брата бити. Тоді старшина передала Текелію військові клейноди (бунчук, печать), а він їх арештував. Кальнишевського, останнього Кошового війська запорозького, цариця Катерина заслала на північ в Соловецький манастырь, де він довго мучився в самітньому затворі й помер в році 1803, як йому було 112 л. од роду. Кальнишевський був родом надісь з Полтавщини. У Ромнах і досі є ним збудована церква.

„Ой, устань Харьку, устань, батьку“. Найправдоподобніше у пісні згадується про сотника Харька, що зняв був гайдамацьке повстання в 1764 р., але повстання скоро знищено; Харька ж скарано на смерть в м. Жаботині в році 1766. (Ой, їхав Харько та із Жаботина).

7) **Максим Залізняк,** що перший зняв гайдамаччину проти унії й утисків шляхти польскої над українским народом, був родом з Київщини. Коли він брав Умань, губернатор уманський Младанович вислав проти нього в поле сотника Івана Гонту з кількома корогвами*) надвірних козаків. Коли обидва війська зійшлися, то Залізняк і Гонта злізли з коней, поцілувалися й прилучили козачі корогви до гайдамацького війська і стали разом Умань брати.

Коли гайдамаччина поширилася по Вкраїні, московський уряд, що пильнував за народнім повстанням супроти шляхти, став непокоїтись за долю краю. Московське військо вирушило в глуб краю. І ось після уманської різні 1768 року генерал-поручик Кречетніков став помагати полякам ловити й хапати гайдамацькі ватаги. Він закликав до себе Гонту й Залізняка ніби в гості, повьязав їх зрадою і віддав в руки польского уряду.

Залізняка, яко підданого российської держави, судили в Київі руським судом. Засуджено його до 150 кнутів, ніздрі рвали і довішнє заслання на Сібір. Була чутка, що він утік з Сібіру.

Помер Залізняк у Київі. Поховано його у Кириловському манастирі.

Гонту судили, яко польского підданого, польским судом. Гонту скарано в селі Сербах Подольск. губ. Польскій регментарь Стемпковський керував цією жорстокою, нелюдською стратою. Його катовано кілька днів. Гонті кат одрубав руку, далі ногу, вирвав язик, з спини вирізав ножем пàси, садовив його на розпечені штаби залізні. Нарешті одрубав другу руку і другу ногу. Гонта мовчки виніс усі ці муки.

---

*) Корогва—прапір, знамéно. Корогва козаків—се те, що звуть тепер військовый отряд.

Додаток.

Пісьні дитячі, молодечі, веселі.

1. Ой, на горі жито, седить зайчик.

Трохи швидéнько.

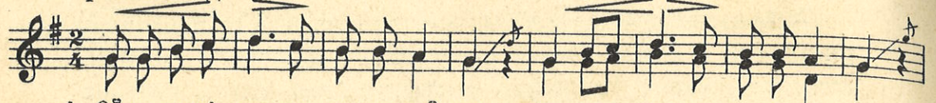

1. Ой, на го_рі жи_то, седить зай_чик, він ніж_ка_ми че_бе_ря_е;
2. Ой, на го_рі гречка _____
3. Ой, на го_рі про_со _____

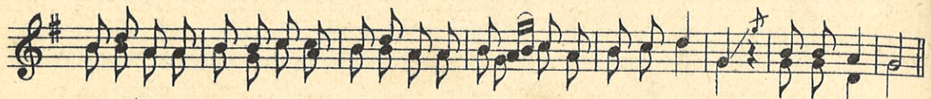

колиб такі ніжки мала, тобя ни_ми че_бе_ряла, як той зай_чик, як той зай_чик.

Дві пісьні про Комаря.

1) Комарь закликае на війну. 2) Комарь жениться з мухою і далі-смерть комаря.

2. Ой, загадав комарик.

Хутенько.

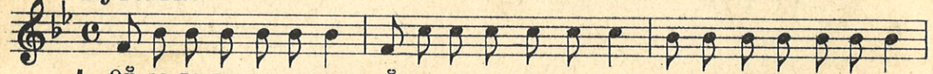

1. Ой, за_га_дав ко_марик, ой за_га_дав полков_ник, а під ду_бом се_дю_чи
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

1. свої полки смотрючи: „от вам ко_ма_рі, на війну йти, от вам кома_рі, во_ю_ва ти!“
2. _____ „от вам, мушки, _____ мушки _____
3. _____ „от вам, блохи, _____ блохи _____
4. _____ „от вам, во_ші, _____ во_ші _____
5. _____ „от вам, гниди, _____ гниди _____
6. _____ „от вам, чаплі, _____ чаплі _____
7. _____ „от вам, ку_лич_ки, _____ кулички _____
8. _____ „от вам, чайки, _____ чай_ки _____

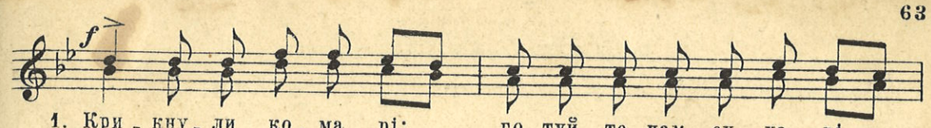

1. Кри_кну_ли ко_ма_рі: го_туй_те нам су_ха_рі,
2. _____ муш_ки: го_туй_те нам пуш_ки!
3. _____ бло_хи: ми на вій_пу пло_хі!
4. _____ во_ші: ой, ми ж не хо_ро_ші!
5. _____ гни_ди: ми пі_дем десь ин_де:
6. _____ чап_лі: го_туй_те нам шаб_лі!
7. _____ ку_лич_ки: го_туй_те че_ре_вич_ки!
8. _____ чай_ки: на_ли_вай_те чар_ки!

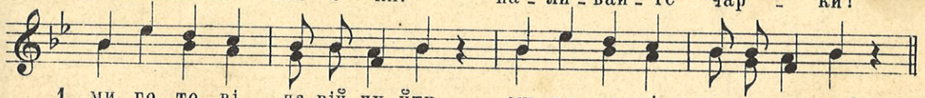

1. ми го_то_ві на вій_ну йти, ми го_то_ві во_ю_ва_ти!
2. _____, _____!
3. ми не мо_жем _____, не мо_же_мо во_ю_ва_ти!
4. _____, _____!
5. _____, _____!
6. ми го_то_ві _____, ми го_то_ві во_ю_ва_ти!
7. _____, _____!
8. _____, ми го_то_ві ви_ли_ва_ти.

(у Маянці, Полтав.)

3. Ой, щож то за шум учинився.

Трохи по малу.

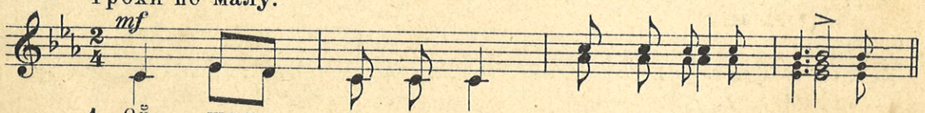

1. Ой, що ж то за шум у_чи_нив_ся,
2. Та взяв со_бі жін_ку не ве_лич_ку,
3. По_ле_тів же ко_марь в чи_сте по_ле,
4. Ой, сів же ко_марь на ду_боч_ку,
5. Де не взя_ла_ся шу_ра бу_ра,
6. Ой, у_пав же ко_марь на по_мо_сті,
7. Зі_бра_ли_ся ге_не_ра_ли,
8. Збуду_вав_ши тру_ну, по_ло_жи_ли,
9. Ой, щож то ле_жить за по_кой_ник,
10. Ой, не царь, ге_не_рал, не пол_ков_ник,

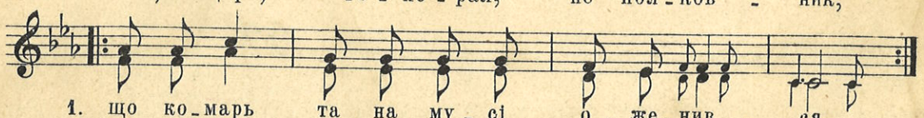

1. що ко_марь та на му_сі о_же_нив_ся.
2. що не вмі_е ши_ти_ми_ти, ні ва_ри_ти.
   що не вмі_е з ко_ма_ри_ком доб_ре жи_ти.
3. в чи_сте_е по_ле в зе_ле_ну ді_бро_ву.
4. зві_сив свої ні_жень_ки к ко_ре_ньоч_ку.
5. во_на то_го ко_ма_ри_ка з ду_ба зду_ла.
6. по_ла_мав, по_тро_щив реб_ра й ко_сті.
7. во_ни то_му ко_ма_ри_ку тру_ну з бу_ду_ва_ли.
8. чер_во_но_ю ки_тай_ко_ю ті_ло вкри_ли!
9. ой, чи царь, ге_не_рал, чи пол_ков_ник?
10. тож ста_ро_ї муш_ки по_лю_бов_ник.

вар'янт (одміна) з Полтавщини.

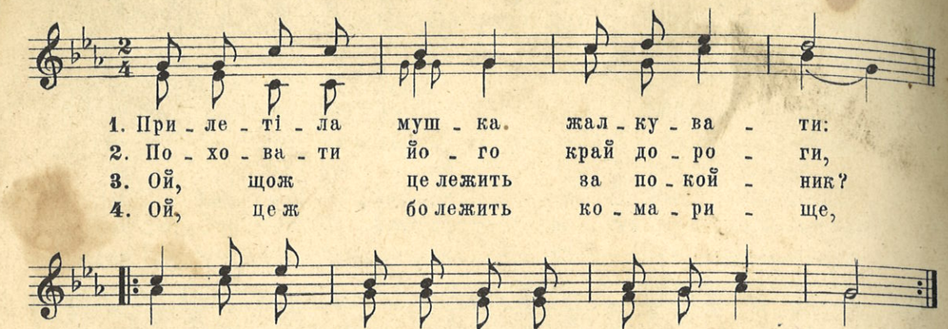

1. При - ле - ті - ла муш - ка жал - ку - ва - ти:
2. По - хо - ва - ти йо - го край до - ро - ги,
3. Ой, щож це лежить за по - кой - ник?
4. Ой, це ж бо лежить ко - ма - ри - ще,

1. де ж цьо - го ко - ма - ри - ка по - хо - ва - ти?
2. ку - ди ї - де царь, князь і пол - ков - ник.
3. чи се царь, чи се князь, чи пол - ков - ник?
4. слав - но - го війсь - ка ко - за - чи - ще.

4. Ходить гарбуз по городу.

Поволі.

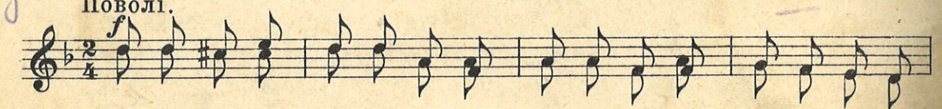

1. Хо - дить гар - буз по во - ро - ду, пи - та - ть - ся сво - го ро - ду:
2. О - бі - зва - лась жов - та ди - ня гар - бу - зо - ва го - спо - ди - ня:
3. О - бі - зва - лись о - гі - роч - ки, гар - бу - зо - ві си - ний доч - ки *)
4. О - бі - зва - лись бу - ря - ки, гар - бу - зо - ві сво - я - ки,
5. О - бі - зва - лась ба - ра - бо - ля, а за не ю і ква со ля,
6. О - бі - звав - ся ста - рий біб я із - дер - жав у - весьрід!

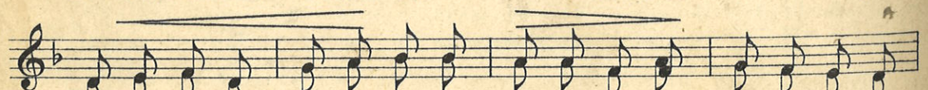

1. а чи жи - ві, чи здо - ро - ві всі ро - ди - чі гар - бу - зо - ві,
2. і - ще жи - ві, ще здо - ро - ві всі ро - ди - чі гар - бу - зо - ві,
3. ———
4. ———
5. ———
6. Ой, ти, гар - буз, ти пе - ри - стий, із чим те - бе бу - дем ї - сти?

1. а чи жи - ві, чи здо - ро - ві всі ро - ди - чі гар - бу - зо - ві.
2. і - ще жи - ві, ще здо - ро - ві всі ро - ди - чі гар - бу - зо - ві.
3. ———
4. ———
5. ———
6. Ми - ску пшо - на, шма - ток са - ла, от до ме - не вся при - пра - ва.

*) ще співають: обізвалась морковиця, гарбузовая сестриця: і ще живі й далі.

5. Та орав мужик край дороги.

По малу.

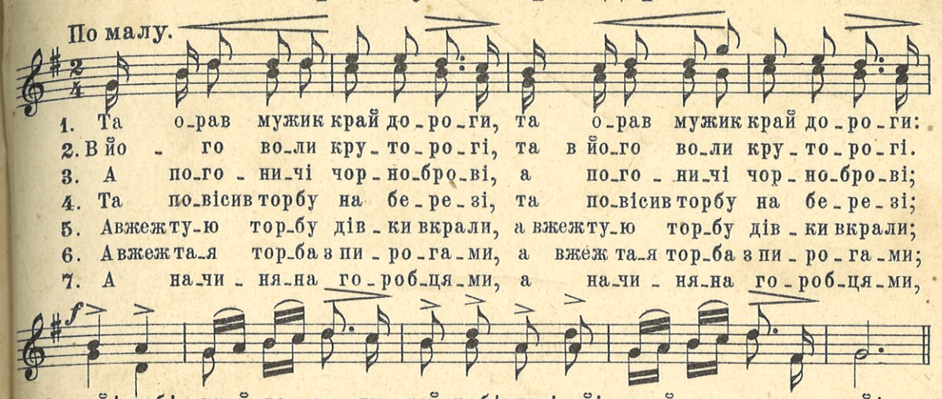

1. Та о - рав мужик край до - ро - ги, та о - рав мужик край до - ро - ги:
2. В йо - го во - ли кру - то - ро - гі, та в йо - го во - ли кру - то - ро - гі.
3. А по - го - ни - чі чор - но - бро - ві, а по - го - ни - чі чор - но - бро - ві;
4. Та по - вісив торбу на бе - ре - зі, та по - вісив торбу на бе - ре - зі;
5. Авжеж ту - ю тор - бу дів - ки вкрали, а вжеж ту - ю тор - бу дів - ки вкрали;
6. Авжеж та - я тор - ба з пи - ро - га - ми, а вжеж та - я тор - ба з пи - ро - га - ми;
7. А на - чи - ня - на го - роб - ця - ми, а на - чи - ня - на го - роб - ця - ми,

1. гей! цоб! край до - ро - ги, гей, цоб! тпру! гей! край до - ро - ги, гей!
2. Гей! цоб! кру - то - ро - гі, гей! цоб! тпру! гей! кру - то - ро - гі, гей!
3. гей ——— чор - но - бро - ві, ——— чор - но - бро - ві, ———
4. гей, ——— на бе - ре - зі, ——— на бе - ре - зі, ———
5. гей, ——— дів - ки вкра - ли, ——— дів - ки вкра - ли, ———
6. гей ——— з пи - ро - га - ми, ——— з пи - ро - га - ми, ———
7. гей, ——— го - роб - ця - ми, ——— го - роб - ця - ми, ———

6. А вже чумак дочумакувався.

Швиденько.

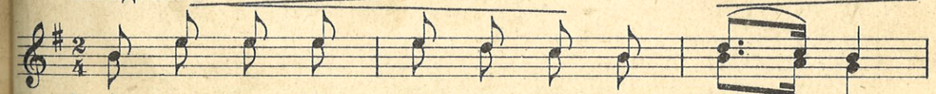

1. А вже чу - мак до - чу - ма - ку - вав - ся,
2. Ой, про - да - ла дів - чи - на юп - ку,
3. Ой, про - да - ла дів - чи - на гре - бінь,
4. Ой, про - да - ла дів - чи - на са - ло,
5. Ой, про - да - ла дів - чи - на кер - сет,
6. Ко - либ ме - ні тю - тюн та люль - ка,
7. Ой, на го - рі вов - чи - ки труб - лять,

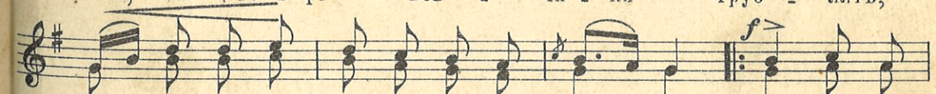

1. про - дав шта - ни та й у бо - ки взя - вся, ой, ти чу - ой, ти чу -
2. та ку - пи - ла ко - за - ко - ві люль - ку; люль - ку за
3. та ку - пи - ла ко - за - ко - ві кре - мінь; кре - мінь за
4. та ку - пи - ла ко - за - ку кре - са - ло; креса - ло за
5. та ку - пи - ла ко - за - ко - ві ки - сет, ки - сет за
6. ко - либ ме - ні жін - ка Ган - нуль - ка яб ї - ї
7. чо - гось ме - не хлоп - ці не люб - лять, ой, збе - ріть

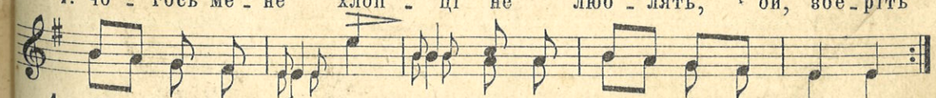

1. ма - че не - бо - же, чом ти не ро - биш, як го - же.
- ма - че го - луб - че, чом ти не ро - биш, як луч - че.
2. юп - ку ку - пи - ла, вона жйо - го вір - но лю - би - ла.
3. гре - бінь ку - пи - ла, вона жйо - го вір - но лю - би - ла.
4. са - ло ку - пи - ла, вона жйо - го вір - но лю - би - ла.
5. кер - сет ку - пи - ла, вона жйо - го вір - но лю - би - ла.
6. ці - лу - вав, милував, щеб для не - і ку - хо - ва - роч - ку наняв.
7. хлоп - ці по гро - шу, купіть ме - ні стьож - ку хо - ро - шу.

7. Пішла мати на село.

(гречаники.)

Весело швидѐнько.

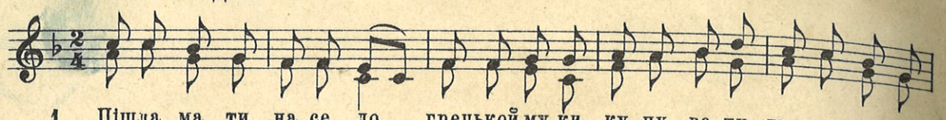

1. Пішла ма-ти на се-ло грецькой му-ки ку-пу-ва-ти гре-ча-ни-ки
2. З помий-ни-ці во-ду бра-ла гре-ча-ни-ки у-чи-ня-ла, гре-ча-ни-ки
3. На-ї-ха-ли па-ни-чі, гре-ча-ни-ки у пе-чі, на-ї-ха-ли
4. Седить бать-ко кінець сто-ла по-ві-сив-ши ву-ха, от-так вся-ко-
5. Ой, гоп! не по ма-лу, я по-ши-ла шта-ни зва-лу, і по-ши-ла,

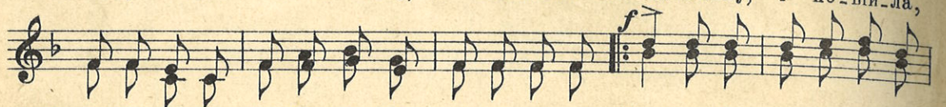

1. у-чи-ня-ти сво-їх ді-ток го-ду-ва-ти. Гоп, мо-ї гре-ча-ни-ки,
2. у-чи-ня-ла сво-ї ді-ти го-ду-ва-ла. ———
3. ко-пи-та-ни, гре-ча-ни-ки по-ха-па-ли. ———
4. му бу-ва-е, а хто жі-нок слу-ха. ———
5. і на-ді-ла, кажуть лю-де, не до ді-ла. ———

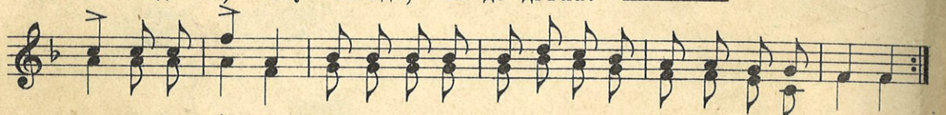

гоп, мо-ї бі-лі, чо-гось мо-ї гре-ча-ни-ки на шко-ри-ні сі-ли.

8. Ой, ходила дівчина беріжком.

Худко.

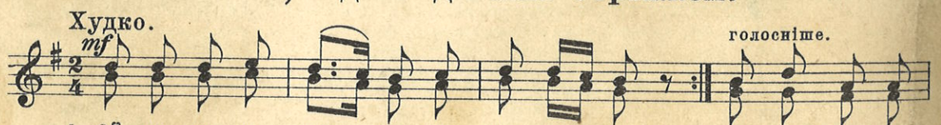

1. Ой, хо-ди-ла дів-чи-на бе-ріж-ком, за-га-ня-ла
2. І-ди, і-ди ка-чу-ре до до-му, про-дам те-бе
3. За три ко-пи ка-чу-ра про-да-ла, а за ко-пу
4. За-грай ме-ні ду-да-ри-ку на ду-ду, не-хай же я
5. Ко-либ то-бі го-рень-ко та пе-чаль, тоб ти вий-шов
6. А тож то-бі го-рень-ка не-ма-е; ой, хтож то-бі
7. Бу-ла в ме-не дів-чи-на У-ля-на, во-на ме-ні
8. Бу-ла в ме-не дів-чи-на О-ри-ся, то-ді в ме-не
9. Бу-ла в ме-не дів-чи-на Вар-ва-ра, во-на ж ме-ні

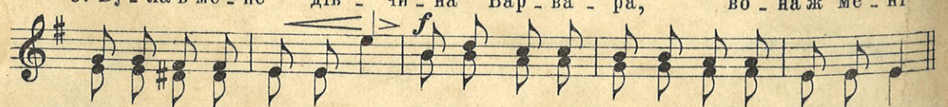

1. се-ле-зе-ня ба-тіж-ком, за-га-ня-ла се-ле-зе-ня ба-тіж-ком.
2. жи-до-ви-ні ру-до-му, про-дам те-бе жи-до-ви-ні ру-до-му.
3. ду-да-ри-ка на-ня-ла, а за ко-пу ду-да-ри-ка на-ня-ла.
4. сво-е го-ре за-бу-ду, не-хай же я сво-е го-ре за-бу-ду.
5. на ву-ли-цю тай кричав, тоб ти вийшов на ву-ли-цю тай кричав.
6. сі ку-че-рі зви-ва-е, ой, хтож то-бі сі ку-че-рі зви-ва-е.
7. сі ку-че-рі зви-ва-ла, во-на ме-ні сі ку-че-рі зви-ва-ла.
8. сі ку-че-рі ви-ли-ся, то-ді в ме-не сі ку-че-рі ви-ли-ся.
9. сі ку-че-рі пор-ва-ла, во-на ж ме-ні сі ку-че-рі пор-ва-ла.

9. Коли б мені, Господи, неділі діждати.

Худко, жартлѝво.

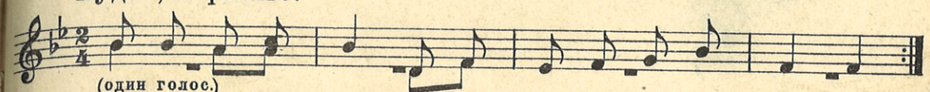

(один голос.)

1. Ко-либ ме-ні, Гос-по-ди, не-ді-лі діж-да-ти.
2. То піш-ла б я до ро-ду гу-ля-ти;
3. А у ме-не у-весь рід ба-га-тий;
4. Бу-дуть ме-не час-то час-ту-ва-ти;
5. А я бу-ду пов-ну ви-пи-ва-ти;
6. Як піш-ла я та до до-монь-ку,
7. Та не в ха-ту, під ві-ко-неч-ко,
8. Аж све-кру-ха та й у пе-чі то-пить,
9. А све-кор-ко си-рі би-чі па-рить,
10. А мій ми-лий ди-ти-ну ко-ли-ше,
11. Ой, ну, лю-лі! ма-ле ди-тя спа-ти;
12. Піш-ла ма-ти до ро-ду гу-ля-ти;
13. А ми пі-дем ї-ї за-га-ня-ти;

(гурт.)

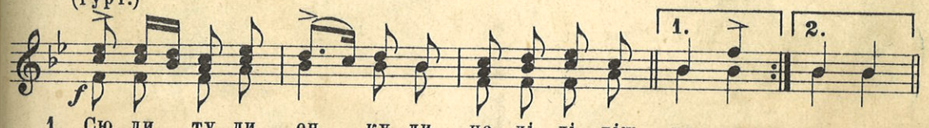

1. Сю-ди, ту-ди, он ку-ди не-ді-лі діж-да-ти. -да-ти.
2. ——— до ро-ду гу-ля-ти. -ля-ти.
3. ——— у-весь рід ба-га-тий. -га-тий.
4. ——— час-то час-ту-ва-ти. -ва-ти.
5. ——— пов-ну ви-пи-ва-ти. -ва-ти.
6. ——— та до до-монь-ку. -монь-ку.
7. ——— під ві-ко-неч-ко. -неч-ко.
8. ——— тай у пе-чі то-пить. то-пить.
9. ——— си-рі би-чі па-рить. па-рить.
10. ——— ди-ти-ну ко-ли-ше. -ли-ше.
11. ——— ма-ле ди-тя спа-ти. спа-ти.
12. ——— до ро-ду гу-ля-ти. -ля-ти.
13. ——— ї-ї за-га-ня-ти. -ня-ти.

10. На вгороді калинонька.

Хутѐнько, весело.

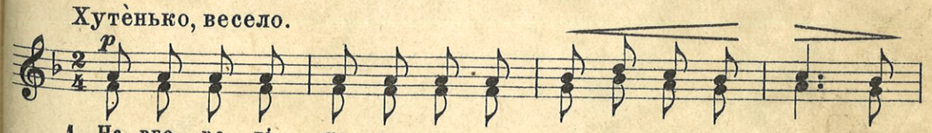

1. На вго-ро-ді ка-ли-нонь-ка, по до-ро-зі те-рен,
2. Ой, у по-лі кри-ни-чень-ка із-руб-ле-на-я,
3. А вже з ті-ї кри-ни-чень-ки ор-ли во-ду пьють,
4. О-дин ве-де за ру-чень-ку, дру-гий за ру-кав,

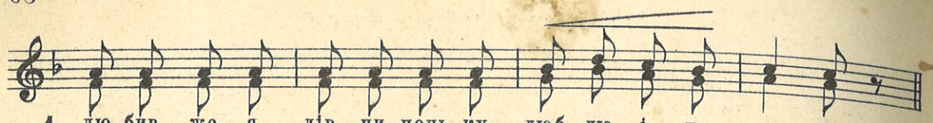

1. лю-бив же я дів-чи-нонь-ку, люб-лю і те-пе-ра.
2. та вже ж мо-я дів-чи-нонь-ка по-люб-ле-на-я.
3. а вже мо-ю дів-чи-нонь-ку до шлю-бу ве-дуть.
4. тре-тій сто-іть-сер-це бо-лить, лю-бив та не взяв.

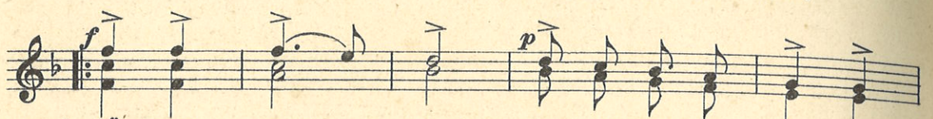

1. Ой, жаль, жаль, жаль! ме-ні бу-де, візь-муть
2.
3.
4.

1. І-І лю-де, мо-я не бу-де. -де.
2.
3.
4.

11. Не топила не варила.

Не дуже худко.

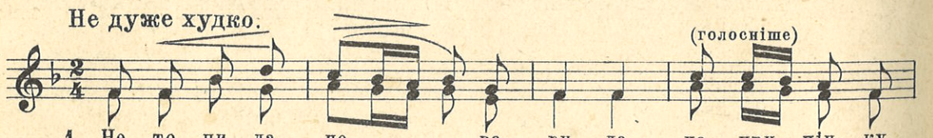

(голосніше)

1 Не то-пи-ла, не ва-ри-ла, на при-піч-ку
2. Не то-пи-ла, не ва-ри-ла, на при-піч-ку
3. Не то-пи-ла, не ва-ри-ла, на при-піч-ку
4. Не то-пи-ла, не ва-ри-ла, на при-піч-ку

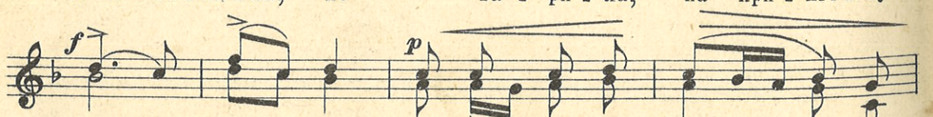

1. жар, жар, жар! як я пі-ду з сьо-го
2. дим-но, дим-но! як я пі-ду з сьо-го
3. по-піл, по-піл, як я пі-ду з сьо-го
4. ка-ша, ка-ша, про-ща-вай-те су-сі-

(голосніше і протяжніше)

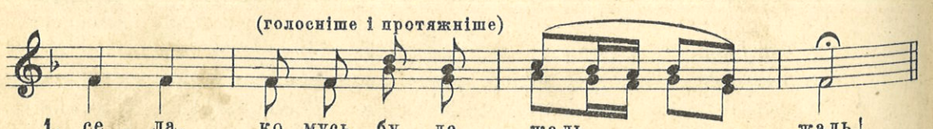

1. се-ла, ко-мусь бу-де жаль, жаль!
2. се-ла, ко-мусь бу-де див-но!
3. се-ла, зо-ста-неть-ся со-кіл.
4. донь-ки, те-пер я не ва-ша.

12. Ой лугами йдем.

Помірно.

1. Ой, лу-га-ми йдем, бе-ре-га-ми йдем, па-суть-ся та-ся-та,
2. Ой, ту-диж ми йдем, ой, ту-диж ми йдем, де гар-ні дів-ча-та,
3. Ой, лу-га-ми йдем, бе-ре-га-ми йдем, па-суть-ся ин-ди-ки,
4. Ой, ту-диж ми йдем, ой, ту-диж ми йдем, де гра-ють му-зи-ки,
5. Ой, лу-га-ми йдем, бе-ре-га-ми йдем, а там вов-ки трублять,
6. Ой, ту-диж ми йдем, ои, ту-диж ми йдем, де нас вір-но люблять,

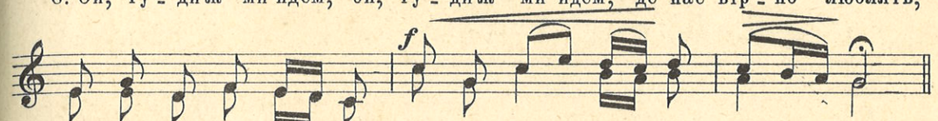

1. па-суть-ся та-ся-та, ой, па-суть-ся та-ся-та.
2. де гар-ні дів-ча-та, ой, де гар-ні дів-ча-та.
3. па-суть-ся ин-ди-ки, ой, па-суть-ся ин-ди-ки.
4. де гра-ють му-зи-ки, ой, де гра-ють му-зи-ки.
5. а там вов-ки трублять, ой, а там вов-ки труб-лять.
6. де нас вір-но люб-лять, ой, де нас вір-но люб-лять

13. Ой, учора орав.

Поволі.

1. Ой, у-чо-ра о-рав, і сьо-го-дня о-рав,
2. По-га-ня-ла ме-ні та дів-чи-на мо-я,
3. І у-чо-ра ко-сив, і сьо-го-дня ко-сив;
4. При-но-си-ла ме-ні та дів-чи-на мо-я,
5. Що по той бік го-ра, і по сей бік го-ра,
6. Ох, і тож не зо-ря, то дів-чи-на мо-я,
7. А я за не-ю, як за зо-ре-ю,
8. Ой, дів-чи-но мо-я, та на-пій же ко-ня
9. Ой, ко-за-чень-ку мій, та ко-либ я тво-я,
10. Ой, дів-чи-но мо-я, та сі-дай на ко-ня,

Швиде́нько, жва́во.

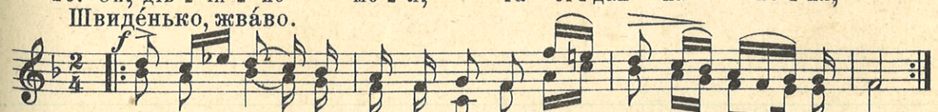

1. гей, хтож то-бі, мо-е сер-день-ко, во-ли по-га-няв?
2. чор-ня-ва-я, чор-но-бри-ва-я, га-лоч-ка мо-я.
3. гей, хтож то бі, мо е сер день ко, о-бі-дать но-сив?
4. чор-ня-ва-я, чор-но-бри-ва-я, га-лоч-ка мо-я.
5. по-між ти-ми та гі-ронь-ка-ми ко-ти-лась зо-ря.
6. чор-ня-ва-я, чор-но-бри-ва-я, по во-ди-цю йшла.
7. на во-ро-нім та ко-ни-чень-ку по під го-ро-ю.
8. з руб-ле-но-ї та кри-ни-чень-ки, з пов-но-го від-ра.
9. взя-лаб ко-ня за шов-ко-вий по-від та й на по-ї-ла.
10. гей, по-ї-дем чис-тим по-лем до мо-го дво-ра

14. Ой, любив та кохав.

Трохи не по малу.
не дуже голосно.

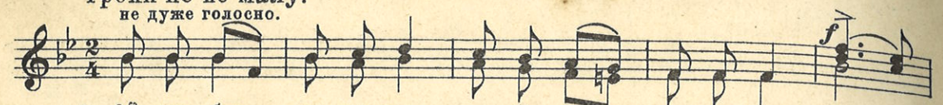

1. Ой, лю-бив, та ко-хав, со-бі дів-чи-ну мав, гей,
2. По-ки-да-ю те-бе, сер-де-нят-ко мо-е, гей,
3. До-жи-дай-ся ме-не, сер-де-нят-ко мо-е, гей,
4. Рос-ла, та рос-ла тра-ва шов-ко-ва-я, гей,
5. Ой, за-гув, та за-гув си-зий го-лу-бонь-ко, гей,

1. як у са-ду ви-шня, за ли-хи-ми людьми, та за во-ро-
2. е-ди-но-му Бо-гу, а сам я пі-ду, а сам я по-
3. та до се-бе в го-сті, як ви-ро-сте в те бе у світ-
4. та вже по-хи-ли-лась, жда-ла, жда-ла ко-за-ка дів-
5. си-дя на ти-чи-ні——; ох, ох! ох, ох, ох! мо-лод ко-за-

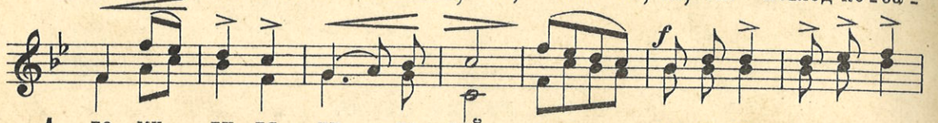

1. -га-ми гу-ля-ти не вий-шла, за ли-хи-ми людьми,
2. -ї-ду в да-ле-ку до-ро-гу, а сам я пі-ду,
3. -ли-ці тра-ва на по-мо-сті, як ви-ро-сте
4. -чи-на, та вже й за-жу-ри-лась, жда-ла, жда-ла
5. -чень-ко по-ки-нув дів-чи-ну, ох, ох! ох, ох, ох!

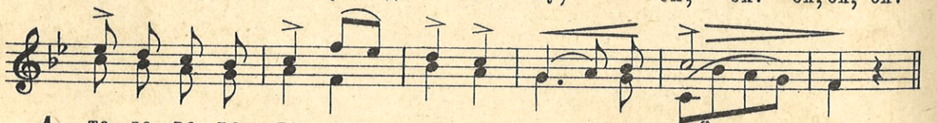

1. та за во-ро-га-ми гу-ля-ти не вий-шла.
2. а сам я по-ї-ду в да-ле-ку до-ро-гу.
3. в те-бе у світ-ли-ці тра-ва на по-мо-сті.
4. ко-за-ка дів-чи-на, та вже й за-жу-ри-лась.
5. мо-лод ко-за-чень-ко по-ки-нув дів-чи-ну.

15. Ой, мій милий умер, умер.

Швиденько.

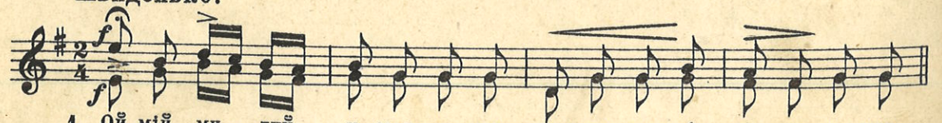

1. Ой, мій ми-лий у-мер, у-мер, та в ко-мо-рі ду-ду за-пер,
2. Ой, ти ду-даж, мо-я ду-да, я мо-ло-да сю-да-ту-да,

cresc. (голосн.)

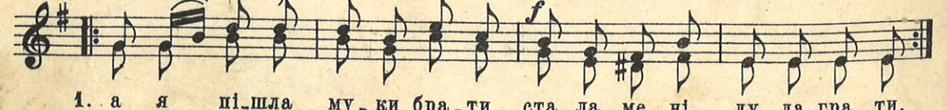

1. а я пі-шла му-ки бра-ти, ста-ла ме-ні ду-да гра-ти.
2. на впри-сяд-ки та в до-ло-ні, пі-шла му-ка по ко-мо-рі.

16. Ой, ішов я вулицею раз-раз.

Хутенько, жартливо.

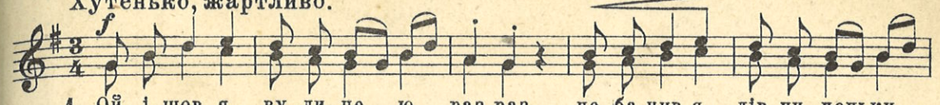

1. Ой, і-шов я ву-ли-це-ю раз, раз, не ба-чив я дів-чи-ноньки
2. Ой, і-шов я ву-ли-це-ю дві-чі, не ба-чив я Ма-ру-сень-ки
3. Ой, і-шов я повз Ма-ру-сину ха-ту, за-гу-бив я з по-сто-ла за-
4. Ой, вер-ну-ся за-ла-ти шу-ка-ти, чи не вийде Ма-ру-сень-ка
5. Пі-дій-ду я під ві-кон-це стукну, пі-дій-ду я під дру-ге-е
6. Ой, не стукай, ко-за-че, не стукай, пі-ди со-бі ин-шу-ю по-
7. Ой, дай ма-ти зо-ло-ті-ї ключі, кинуть йо-му по-да-рун-ки

(по малу) (хутенько)

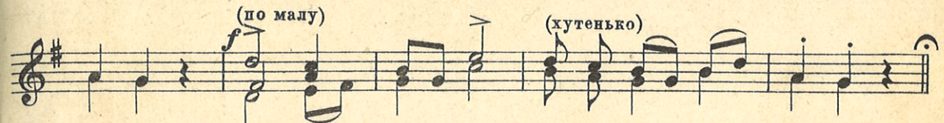

1. в об-раз, не ба-чив я дів-чи-нонь-ки в об-раз.
2. в ві-чі, не ба-чив я Ма-ру-сень-ки в ві-чі.
3. -ла-ту, за-гу-бив я з по-сто-ла за-ла-ту.
4. з ха-ти, чи не вий-де Ма-ру-сень-ка з ха-ти.
5. грюк-ну, пі-дій-ду я під дру-ге-е грюк-ну.
6. шу-кай, и-ди со-бі, ин-шу-ю по-шу-кай.
7. в ві-чі, ки-нуть йо-му по-да-рун-ки в ві-чі.

17. Ой, послала мене мати.

Повільно швиденько.

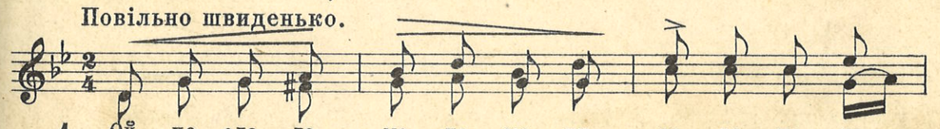

1. Ой, по-сла-ла ме-не ма-ти ве-ле-но-го
2. І-шли хлоп-ці по ко-зель-ці, знай-шли дів-ку
3. „Як би зна-ла, що ти мій, да-лаб то-бі
4. Ку-ди не йду, то див-лю-ся все на той край,

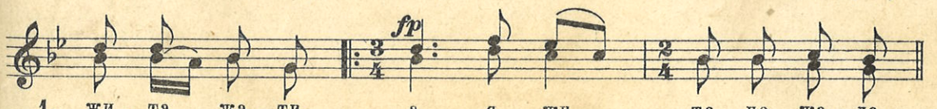

1. жи-та жа-ти, а я жи-та не жа-ла,
2. в бо-ро-зень-ці: „чо-го, дів-ко, ле-жиш,
3. ко-жух свій, ко-жух бі-лий, ко-мір чор-ний,
4. де Ма-ру-ся; [Ма-ру-си-но мо-я, ой, до чо-го до-ве-ла,

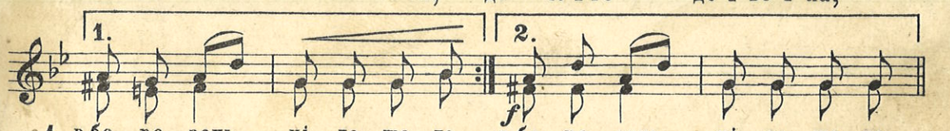

1. в бо-ро-зень-ці ле-жа-ла, в бо-ро-зень-ці ле-жа-ла.
2. чом ти жи-та не жнеш? чом ти жи-та не жнеш?“
3. хло-пець гарний щей мо-тор-ний; хло-пець гарний щей мо-тор-ний.
4. ой, до чо-го до-ве-ла, не ма в ха-ті по-ме-ла.

18. Виїхав пан улан з України.

Не дуже худко.

mf — трохи голосніше

1. Ви-ї-хав пан у-лан з У-кра-ї - ни, як по-ба-чив дів-чи-ну

голосніше — *f*

при до-ли - ні як по-ба-чив, з ко-ня скочив до дів-чи - ни. „Сер-це дів-

mp (тихенько) — *f*

-чи-но, як те-бе звуть?“ „Па-не у - ла-не, Ку-ли - на.“ „Сер-це Ку-

-ли-но, кві-точ-ко мо - я! кров бу-ря-ко-ва, ду-ша час-ни-ко-ва,

f

не цу-рай - ся, а зо мно-ю у - ла-ни-ком по-ко-хай - ся.

mp (трохи стиха)

2. „Па-не у - ла-не, тиж пан мій, як биж у те-бе тай дім свій.“
3. „Па-не у - ла-не, тиж пан мій, як биж у те-бе та кінь свій.“

„За ду-на-ем домик ма-ю, всю ху-до-бу по-ки-да-ю, Ку-ли-но мо - я!“
„Як пій-ма-ем, то по-ї-дем, не пій-ма-ем, пішки підем, Ку-ли-но мо - я!“

село Рябухи (коло Полтави.)

Нотопечатня И. И. Чоколова въ Кіевѣ.

ТКМ КВ-509. ПЛГ-1737.

Хр № 194
А. Гольштейнъ

Учебный обиходъ

нотнаго пѣнія

употребительныхъ церковныхъ роспѣвовъ

Изданіе третіе
Училищнаго Совѣта при Святѣйшемъ Сунодѣ

Цѣна 60 коп.
Книги и ноты
Л. Идзиковскій
Кіевъ.
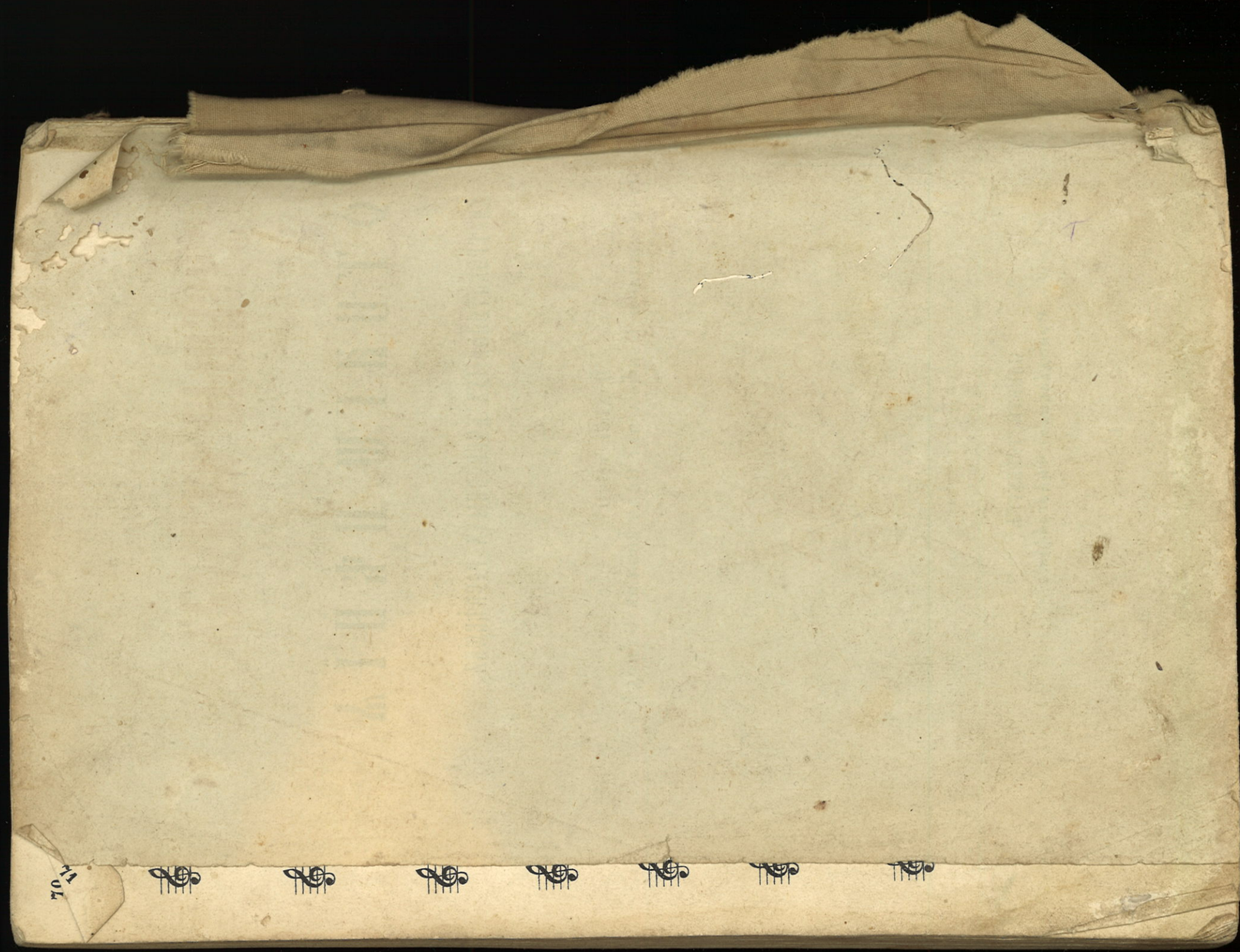
Санктпетербургъ
Сунодальная типографія
1911